

ปัญหากฎหมายภาษีเกี่ยวกับหุ้นพนักงาน

อรนิติ เพชรทอง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตร์

มหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

พ.ศ.2548

ISBN 974-9745-66-3

TAX PROBLEMS ON EMPLOYEE STOCK OPTION

ORANIT PETTHONG

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School Dhurakijpundit University

2005

ISBN 974-9745-66-3

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไม่อาจสำเร็จได้ หากมิได้รับความเมตตาจากท่านอาจารย์ ดร.พลธีรคุปต์ ที่กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และท่านอาจารย์ชินวัฒน์ อัสวโกตี อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการให้คำอธิบาย ให้คำปรึกษา แนะนำ คั่นคว้า ตลอดจนให้คำวิจารณ์ และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเนื้อหาในการทำวิทยานิพนธ์ จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ ที่นี้ด้วยและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ต่อท่านอาจารย์ ผ.ศ. ธิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย ที่ช่วยรับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ดร.พีรพันธุ์ พาลุสุข ประธานในการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้เขียนขอขอบคุณ คุณป๋องกมล แสงเทียน ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการแปลบทบัญญัติกฎหมายในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอขอบคุณ อาจารย์พิภพ วีระพงษ์ ดร.เชษฐ รัชดาพรรณธากุล มหาวิทยาลัยมหิดล ดร.ภาภรณ์ เอกอรรรถพร ผศ.พินิจ ทิพย์มณี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ คุณอัญชลิตา กองอรรรถ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา คุณสุภา ธรรมศิริวัฒน์ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ คุณกนิษฐา โรจน์เด่นดวง ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย คุณวันชัย เยี่ยมสมณะ บ.เบเคอร์ แอนด์ แม็คเคนซี จก. คุณนันทวัน ชีรณะ และเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ทุกท่านที่มีได้เอื้อนามในที่นี้

ขอขอบคุณ คุณสมวงศ์ อัสภาธร รองกรรมการผู้จัดการบริษัท ไทยรวมทุนคลังสินค้า จำกัด (บริษัทในเครือน้ำตาลไทยรุ่งเรือง) และเพื่อนร่วมงานทุกท่านที่ให้การสนับสนุนในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอขอบคุณความดีในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แด่นายถวิล เพชรทอง บิดาของข้าพเจ้าผู้ล่วงลับไปก่อนเวลาอันสมควร ผู้ปลูกจิตวิญญาณในการเป็นนักกฎหมายให้แก่ข้าพเจ้า และขอระลึกถึงพระคุณของนางรัชนี เพชรทอง มารดาของข้าพเจ้า และขอขอบคุณครอบครัวของข้าพเจ้าและน้องสาวผู้น่ารักของข้าพเจ้าที่ให้อำลัใจข้าพเจ้าตลอดมา

อนึ่ง หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อผิดพลาดประการใด ข้าพเจ้าขอน้อมรับไว้แต่ผู้เดียว

อรนิติ เพชรทอง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๗
กิตติกรรมประกาศ.....	๙
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
3. สมมติฐานของการศึกษา.....	3
4. ขอบเขตการศึกษา.....	3
5. วิธีการดำเนินการศึกษา.....	3
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา.....	4
2. แนวความคิดเกี่ยวกับหุ่นพนักงานและการจัดเก็บภาษีหุ่นพนักงาน.....	
ในประเทศสหรัฐอเมริกา.....	5
1. แนวความคิดเกี่ยวกับหุ่นพนักงาน.....	5
1.1 วัตถุประสงค์ของการให้หุ่นพนักงาน.....	11
1.2 หลักเกณฑ์การให้หุ่นพนักงาน	13
2. การจัดเก็บภาษีหุ่นพนักงานในประเทศสหรัฐอเมริกา	29
2.1 การเลื่อนการเสียภาษีกรณีได้รับหุ่นพนักงาน	31
2.2 แนวความคิดและเหตุผลในการเลื่อนการเสียภาษีหุ่นพนักงาน.....	31
3. ปัญหาการจัดเก็บภาษีหุ่นพนักงานในประเทศไทย	32
1. การจัดเก็บภาษีหุ่นพนักงานในประเทศไทย.....	32
1.1 รูปแบบการให้หุ่นพนักงาน	32
1.2 ภาระภาษีของการได้รับหุ่นพนักงาน.....	33

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2. ปัญหาการจัดเก็บภาษีหุ้นพนักงาน	36
2.1 การเก็บภาษีในทันทีที่ได้รับหุ้นพนักงาน.....	36
2.2 การกำหนดมูลค่าหุ้นพนักงานที่ได้รับ	45
2.3 การคำนวณกำไรจากการขายหุ้นพนักงาน	52
3. แนวทางแก้ไข.....	53
3.1 การเลื่อนการเก็บภาษีหุ้นพนักงาน	53
3.2 การคำนวณกำไรจากการขายหุ้นพนักงาน	57
4. บทสรุป.....	59
บรรณานุกรม	60
ภาคผนวก.....	64
ประวัติผู้เขียน.....	103

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัญหากฎหมายภาษีเกี่ยวกับหุ้นพนักงาน
ชื่อนักศึกษา	อรนิตี เพชรทอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร.พล ธีรคุปต์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	อาจารย์ชินวัฒน์ อัครวโกศิ
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2547

บทคัดย่อ

การจัดสรรหุ้นให้แก่พนักงาน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้พนักงานได้รับความก้าวหน้ามั่นคงและมีส่วนร่วมในความเป็นเจ้าของกิจการ อีกทั้งเป็นแรงจูงใจให้พนักงานทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาพบว่าประเทศไทยกำหนดหลักการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเกี่ยวกับการให้สิทธิพนักงานซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาดโดยจัดเก็บภาษีทันทีเมื่อพนักงานได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้นโดยถือว่าพนักงานมีเงินได้เมื่อได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้น ในทางปฏิบัติ พนักงานจำเป็นต้องขายหุ้นออกไป เพื่อให้ตนเองมีความสามารถที่จะชำระภาษีได้ ซึ่งวิธีการดังกล่าวเป็นการขัดต่อวัตถุประสงค์ของการให้สิทธิพนักงานซื้อหุ้นในราคาที่ต่ำกว่าราคาตลาด ด้วยเหตุดังกล่าวผู้เขียนเสนอให้มีการเลื่อนการจัดเก็บภาษีออกไปจนกว่าพนักงานจะได้รับผลกำไรจากการขายหุ้นนั้น

Thesis Title	Tax Problems on Employee Stock Option
Name	Oranit Petthong
Thesis-Advisor	Dr.Paul Thirakhupt
Co Thesis – Advisor	Chinawat Assavapokee
Department	Law
Academic Year	2004

ABSTRACT

The objective of employees stock option is to provide work security and ownership sharing to employees in order to stimulate them to work more efficiently.

The study found that according to the thai tax law the tax liability of the employees arises when company stocks are distributed to them. In effect, to be able to pay tax, some employees are obliged to sell the stocks. This is contradictory to the objective of employees stock option. Therefore, the study suggests that the tax liability should be deferred and employees should be taxed later when they do have profits from the stock.

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การประกอบกิจการของธุรกิจในปัจจุบัน ไม่ใช่แต่ในประเทศใดประเทศหนึ่ง หรือภูมิภาคใดภูมิภาคหนึ่ง แต่เป็นลักษณะของโลกไร้พรมแดน สามารถเชื่อมโยงถึงกันหมด ยังผลทำให้มีการแข่งขันที่มีความทวีความรุนแรงมากขึ้น ทำให้ต้องมีการผลิตสินค้า หรือบริการใหม่ ๆ ออกมา ซึ่งจะต้องคำนึงถึงความสามารถในการแข่งขันที่เป็นระดับโลกด้วย นอกจากนี้ความเจริญก้าวหน้าในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ในยุคอินเทอร์เน็ต ก็สามารถทำให้ธุรกิจแข่งขันกันได้ในช่วงพริบตา

จากการแข่งขันที่ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นไม่ว่า ทางด้านการผลิต การตลาด การที่ธุรกิจเหล่านั้นจะประสบความสำเร็จได้นั้น ล้วนแต่ขึ้นอยู่กับบุคลากรภายในองค์กรนั้นๆ ในบริษัทใหญ่ ๆ โดยเฉพาะบริษัทมหาชน บริษัทต่างประเทศ และบริษัทสาขาของต่างประเทศที่เข้ามาประกอบกิจการในประเทศไทย ก็ล้วนแต่มีบุคลากรที่มีคุณภาพในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการตลาด การผลิต ตลอดจนในด้านการบริหาร

ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้มีการแข่งขันกันแย่งตัวบุคลากรที่มีคุณภาพเหล่านั้น โดยมีการเสนอค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงินและผลประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นที่มีได้เป็นตัวเงินในรูปแบบที่หลากหลาย ทำให้ธุรกิจไม่สามารถที่จะรักษาบุคลากรที่ทรงคุณค่าเหล่านั้นไว้ได้

การจัดสรรหุ้นให้แก่พนักงานด้วยการให้พนักงานซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาด เพื่อให้พนักงานมีส่วนในความเป็นเจ้าขององค์กรธุรกิจ อาจเป็นหนทางหนึ่งที่จะรักษาคนเหล่านั้นให้อยู่กับองค์กรธุรกิจ ทั้งนี้ เพราะเขาจะได้รับความก้าวหน้ามั่นคงและมีส่วนร่วมในความเป็นเจ้าขององค์กรธุรกิจ อีกทั้งเป็นแรงจูงใจในการตัดสินใจเข้าร่วมกับองค์กรดังกล่าวและเป็นหลักประกันความมั่นคงในการทำงานแก่พนักงานในด้านเศรษฐกิจและด้านจิตใจอีกด้วย¹ กอปรทั้งเป็นการสนองต่อแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 จนมาถึงฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549)ในด้านแนวคิดที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” ในทุกมิติ อย่างเป็นทางการและให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุล ทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

¹ Chet Ratchadapunnathikul.The perceptions of job security of employees in the electronics industry in Bangkok.2002,pp.52-57.

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างระบบบริหารจัดการภายในที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกระดับ อันจะทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนที่มี “คน” เป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง²

ในต่างประเทศ ได้นำวิธีการดังกล่าวมาใช้เพื่อรักษาความแข็งแกร่งและประสิทธิภาพขององค์กร ซึ่งวิธีนี้ได้รับความนิยมกันอย่างแพร่หลายทั้งใน ยุโรป และอีกหลายประเทศในกลุ่มเอเชีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศสหรัฐอเมริกา

ในประเทศไทย การให้พนักงานซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาด เป็นกลเม็ดหนึ่งในผลประโยชน์พิเศษนอกเหนือจากค่าจ้างที่ลูกจ้างได้รับ กำลังได้รับความนิยมในหลายบริษัทไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บริษัทข้ามชาติ หรือสาขาของบริษัทต่างประเทศ โดยมีโครงการเสนอหุ้นพนักงานให้แก่ลูกจ้างหรือลูกจ้างของสาขาบริษัทเหล่านั้น³

ตามกฎหมายภาษีของไทย กรณีที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลให้พนักงานซื้อหุ้นตามข้อตกลงพิเศษในราคาต่ำกว่าราคาตลาด ถือว่าบุคคลดังกล่าวมีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร จะต้องนำเงินจำนวนดังกล่าวไปรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปีภาษี ที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้นไม่ว่าหุ้นดังกล่าวจะมีเงื่อนไข หรือไม่มีเงื่อนไข และไม่ว่าหุ้นดังกล่าวจะเป็นหุ้นที่มีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือนอกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แต่สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น หุ้นที่ออกให้แก่ลูกจ้างนั้นถือว่าลูกจ้างมีเงินได้เมื่อได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้นเช่นกัน แต่ไม่ต้องเสียภาษีเมื่อได้รับหุ้นพนักงานดังกล่าว โดยจะเลื่อน (Deferred) การเสียภาษีออกไปเมื่อมีการขายหุ้นนั้นในเวลาต่อมา

ด้วยหลักการจัดเก็บภาษีของไทยดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า บทบัญญัติของกฎหมายไทยมีอุปสรรคต่อการเอื้ออำนวยให้พนักงานซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาด เพื่อให้พนักงานได้มีส่วนในความเป็นเจ้าของกิจการจะทำให้กิจการมีผลประกอบการที่ดี ทำให้รัฐจัดเก็บภาษีได้มากขึ้น ส่งผลให้ประเทศชาติมีเศรษฐกิจดี มีความเจริญรุ่งเรือง จึงควรมีการปรับปรุงกฎหมายมิให้เป็นอุปสรรคต่อการให้พนักงานซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาด

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาถึงความเป็นมา หลักการและแนวคิด ในการจัดสรรหุ้นให้แก่พนักงาน

² วงศกร ภูทอง และ อลงกร ศรีเสน. “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549)”

³ Chinawat Assavapokee. Tax aspects of stock options : Thailand. Asia Pacific Bulletin 2001.

2. ศึกษาถึงบทบัญญัติแห่งกฎหมายของไทยที่เกี่ยวข้องในเรื่องการจัดเก็บภาษีกรณีให้พนักงานซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาด
3. ศึกษาถึงบทบัญญัติและหลักเกณฑ์ของกฎหมายต่างประเทศเพื่อนำมาเปรียบเทียบ
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาแก้ไขและปรับปรุงกฎหมาย

3. สมมติฐานของการศึกษา

กฎหมายภาษีอากรของไทยที่มีอยู่ในปัจจุบันเกี่ยวกับการให้พนักงานซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาด มุ่งที่จะเก็บภาษีจากการได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้นในทันที ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวความคิดและเหตุผลในการให้พนักงานได้มีส่วนในความเป็นเจ้าของกิจการ และหลักภาษีอากรที่ดี สมควรได้รับการแก้ไข โดยศึกษาถึงทฤษฎีและแนวคิดของคำว่า “รายได้” และหลักภาษีอากรที่ดี เพื่อเลื่อนภาระการเสียภาษีหุ้นพนักงานออกไปจนกว่าจะได้มีการขายหุ้นโดยพนักงาน

4. ขอบเขตการศึกษา

มุ่งศึกษาแนวคิดและหลักการตลอดจนที่มาของการจัดสรรหุ้นให้แก่พนักงานและการจัดเก็บภาษีอากร โดยจะศึกษาในรายละเอียดของภาษีในกรณีให้พนักงานซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาดที่มีอยู่ภายใต้กฎหมายภาษีของไทย และศึกษาบทบัญญัติของกฎหมายต่างประเทศโดยเลือกที่จะศึกษาบทบัญญัติกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา

5. วิธีการดำเนินการศึกษา

ดำเนินการวิจัยโดยการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลแบบการวิจัยเอกสาร (Document Research) โดยศึกษาเอกสาร ตำราทางวิชาการ บทความต่างๆ ด้วบทกฎหมาย แนวคำวินิจฉัยของกรมสรรพากร รวมทั้งค้นคว้าหาข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องโดยศึกษาเปรียบเทียบกับการจัดเก็บภาษีของสหรัฐอเมริกา

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบแนวคิดและวัตถุประสงค์ ตลอดจนหลักการในการจัดเก็บภาษีหุ้นพนักงาน
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในกรณีให้พนักงานซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาดอันเกิดจากกฎหมายภาษีอากรของไทย
3. ทำให้ทราบถึงบทบัญญัติและหลักเกณฑ์ของกฎหมายต่างประเทศเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคทางภาษีอากรที่มีอยู่ในกฎหมายไทยเพื่อมิให้เป็นอุปสรรคต่อการให้พนักงานซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาด
4. เสนอมาตรการการการจัดเก็บภาษีที่เหมาะสมสอดคล้องกับหลักเศรษฐศาสตร์และหลักภาษีอากรที่ดี

D
P
U

บทที่ 2

แนวความคิดเกี่ยวกับหุ้นพนักงานและ การจัดเก็บภาษีหุ้นพนักงานในประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกา มีการจัดสรรหุ้นให้แก่พนักงานเพื่อช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ มาเป็นเวลาช้านานแล้ว ตลอดจนได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผู้เขียนจึงขอนำแนวความคิดเกี่ยวกับหุ้นพนักงาน (1) และการจัดเก็บภาษีหุ้นพนักงานในประเทศสหรัฐอเมริกา (2) มาเป็นแนวทางในการศึกษา ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

1. แนวความคิดเกี่ยวกับหุ้นพนักงาน

นายหลุยส์ เคลโซ (Mr.Louis Kelso) ซึ่งเป็นนักกฎหมายและนักเศรษฐศาสตร์ชาวอเมริกันได้นำแนวความคิดในเรื่องหุ้นพนักงานหรือ Employee Stock Option Plan (ESOP) ซึ่งพัฒนามาจากแนวความคิดในเรื่องการเป็นเจ้าของหุ้น ได้ให้เหตุผลไว้ว่า หนทางเดียวจะพัฒนาเศรษฐกิจสมัยใหม่ได้ ก็คือการกระจายกรรมสิทธิ์ในหุ้นให้แพร่หลายออกไป แนวความคิดนี้ได้บรรจุไว้ในหนังสือของเขาที่ตีพิมพ์ในปี ค.ศ.1958 ใช้ชื่อว่า “The Capital Manifesto” ซึ่งได้เขียนไว้ว่า การกระจุกตัวของความมั่งคั่ง (Concentration of Wealth) ในระบบเศรษฐกิจของอเมริกันนี้เกิดจากการที่ทรัพย์สินที่ใช้ในการผลิตสินค้า เช่น เครื่องจักร หรือเทคโนโลยีต่าง ๆ นี้มีบุคคลเพียงจำนวนน้อยเท่านั้นที่เป็นเจ้าของ จากการศึกษาของคณะกรรมการร่วมระหว่างสภาองเกรส(Congress) และ Federal Reserve and General Accounting Office ได้ยืนยันว่า เกือบ 50% ของหุ้นของบริษัทในประเทศสหรัฐอเมริกานั้นมีผู้ถือหุ้นคิดเป็นเพียงร้อยละ 1 ของจำนวนประชากรทั้งหมด เขาได้เน้นให้เห็นความสำคัญของการให้คนส่วนใหญ่ซึ่งในปัจจุบันไม่ได้เป็นเจ้าของหุ้นแต่อย่างใด ได้มีโอกาสเป็นเจ้าของหุ้นในบริษัท และโดยวิธีการนี้เท่านั้นที่จะทำให้คนงานสามารถมีแหล่งรายได้ที่สองนอกจากค่าจ้างที่ได้รับจากการใช้แรงงาน เขาได้ยืนยันความคิดนี้ในหนังสือของเขาที่ชื่อว่า “Two-Factor Theory : The Economics of Realilty” ซึ่งตีพิมพ์ในปี 1967 ซึ่งเป็นจุดกำเนิดของ ESOP ในเวลาต่อมา

นายหลุยส์ เคลโซได้นำแนวความคิดของเขามาปฏิบัติในสหรัฐอเมริกา ในช่วงปี ค.ศ.1960 แต่ยังไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควรจนกระทั่งในปี ค.ศ.1974 แนวความคิดนี้ได้รับการสนับสนุนจากวุฒิสมาชิกรัสเซล ลอง (Russel Long) แห่งมลรัฐหลุยเซียน่า ซึ่งในขณะนั้นดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการวุฒิสภาด้านการเงิน (Chairman of the Senate Committee on Finance) โดยได้มีการเสนอกฎหมายในเรื่องการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่ ESOP เพื่อดึงดูดความสนใจจากบริษัทต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวความคิดนี้ โดยได้มีการ

แก้ไขประมวลรัษฎากร (Internal Revenue Code หรือ “IRC” และตรารัฐบัญญัติว่าด้วยการประกันรายได้ของลูกจ้างซึ่งเกษียณอายุปี ค.ศ.1947 (Employee Retirement Income Security Act of 1974 หรือ “ERISA”) ซึ่งปัจจุบันนี้มีกฎหมายว่าสิทธิที่ให้อำนาจจำกัดความเกี่ยวกับผลประโยชน์ทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับ ESOP แม้ว่าสภาของเกรสจะได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงสิทธิประโยชน์ภาษีในบางประการในเวลาต่อมา แนวความคิดในเรื่อง ESOP นี้ได้แพร่หลายไปอย่างรวดเร็วในประเทศสหรัฐอเมริกา ปัจจุบันนี้แนวความคิดในเรื่อง ESOP นี้ได้รับการเผยแพร่ไปทั่วโลก¹

การริเริ่มมีแนวคิดตลอดจนสถานภาพของกฎหมายเกี่ยวกับการให้สิทธิซื้อหุ้นจากอดีตถึงช่วงภาคฤดูร้อนของปี ค.ศ. 2002 อาจสรุปได้ดังนี้

วิวัฒนาการจัดเก็บภาษีหุ้นพนักงาน²

- ช่วงเริ่มต้น ปี ค.ศ. 1991 ถึง 1997

กฎหมายเกี่ยวกับการให้สิทธิในการซื้อหุ้นได้มีการศึกษากันก่อนปี ค.ศ. 1991 ขณะนั้นสนธิสัญญาของสหรัฐยังไม่มีบทบาทใด ๆ เกี่ยวกับการให้สิทธิซื้อหุ้น คงมีแต่เพียงการออกกฎหมายทางภาษีสำหรับการให้สิทธิซื้อหุ้นเพื่อเป็นการจูงใจที่ระบุไว้ในกฎหมายภาษีการฟื้นฟูเศรษฐกิจ(Economic Recovery Tax Act of 1981) เท่านั้น ซึ่งมีเพียงนักกฎหมายและนักบัญชีที่ทำงานเกี่ยวกับเงินค่าตอบแทนในส่วนของหุ้นเท่านั้นที่สนใจในกฎหมายฉบับนี้ ในปี 1991 สถานภาพของการให้สิทธิซื้อหุ้นเพื่อเป็นการตอบแทนค่อนข้างชัดเจนในเรื่องกฎข้อบังคับในการจัดการเกี่ยวกับภาษีดังกล่าว ระเบียบการการทำบัญชี APB 25 และ มาตรา 16 เกี่ยวกับกฎหมายตลาดหลักทรัพย์ซึ่งบังคับให้มีการเปิดเผยให้คนภายนอกรู้ แม้กระทั่ง คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีการเงิน(Financial Accounting Standard Board) ซึ่งเริ่มการทบทวนเกี่ยวกับการทำบัญชีการให้สิทธิซื้อหุ้นในปี 1984 ก็ได้ล้มเลิกโครงการในปี 1988 เนื่องจากไม่มีคนสนใจ

ในช่วงต้นปี 1990 บรรดาหนังสือพิมพ์ต่างเริ่มให้ความสนใจในการให้สิทธิเพื่อเป็นการตอบแทนนี้เพราะมีการลงพิมพ์ข่าวจำนวนมากเกี่ยวกับการเสนอสิทธิในการซื้อหุ้นให้กับผู้บริหารโดยไม่กล่าวถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากค่าตอบแทนในรูปของหุ้นหุ้นอย่างมากมายนั้น วุฒิสมาชิกเลวินได้หยิบยกข้อความที่แพร่หลายในทางลบให้ทางสภาพิจารณาเพื่อออกร่างพระราชบัญญัติ 1198 ที่ระบุให้ผู้ประกอบการแสดง “ต้นทุน” ของสิทธิในการซื้อหุ้นนั้นในงบการเงินและเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิในการซื้อหุ้นที่ยังไม่ได้ใช้สิทธิ

¹ ศุภชัย อรุณธรรมสกุล. “ กองทุนเพื่อกรรมสิทธิในหุ้นโดยลูกจ้าง.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536, หน้า 6-7.

² Alisa J.Baker.Legislative Initiatives Related to Stock Options : History and Status. **The Stock Options Book**. Fifth Edition.The National Center for Employee Ownership Oskland,California pp.39-42.

ให้กับผู้ถือหุ้นทั้งหลายทราบ ภายใต้ร่างพระราชบัญญัติเดือนมิถุนายน 1991 นี้ คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) จะต้องกำหนดวิธีการประเมินราคาโดยได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีการเงิน (FASB)

สองปีถัดมาการให้สิทธิในการซื้อหุ้นถูกขนานนามว่า “stealth compensation” ได้กลายมาเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางจากกลุ่มอาชีพต่าง ๆ และ องค์กรชั้นนำ ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในฟังการอภิปราย การยก่างกฎระเบียบ และ การวิภาควิจารณ์ซึ่งกันและกันในเรื่องสิ่งพิมพ์และในสถานิติบัญญัติ โดยเฉพาะคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีการเงิน (FASB) ที่ได้รับแรงกดดันมากท่ามกลางการอภิปรายโดยวุฒิสมาชิกเลวินกับพวกที่สนับสนุนเพื่อที่จะให้มีการดำเนินการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการประเมินค่าของการให้สิทธิซื้อหุ้นเพื่อการทำบัญชีการเงิน และเปิดเผยให้ประชาชนโดยทั่วไปทราบ (public Disclosure) คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ปฏิเสธที่จะให้ความร่วมมือในการกำหนดมาตรฐานตามที่กล่าวแล้วข้างต้นในปี 1995 FASB ได้นำ SFAS 123 มาใช้ ซึ่งกำหนดเพียงให้เปิดเผยมูลค่าที่เหมาะสมของสิทธิในการซื้อหุ้นที่ยังไม่ชำระไว้ตรงเชิงอรรถของงบการเงินของผู้ประกอบการเท่านั้น

- ปลายศตวรรษ ปี ค.ศ. 1997 ถึง 2000

จากการใช้ SFAS 123 และ เกณฑ์การเปิดเผยหลักทรัพย์ใหม่ (ทั้งสองฉบับมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปี 1996) ผู้ประกอบการทั้งหลายต่างเข้าใจตรงกันว่า เกณฑ์ของการเปิดเผยต่าง ๆ จะทำให้สาธารณชนผู้เกี่ยวข้องทราบว่าการให้สิทธิซื้อหุ้นคือเครื่องมือสำหรับค่าตอบแทน อย่างไรก็ตามในเดือนเมษายน 1997 วุฒิสมาชิกเลวินได้รื้อฟื้นเรื่องนี้ขึ้นมาใหม่และเสนอร่าง 576 “Equity Double Standards for Stock Options Act” ร่างดังกล่าวกำหนดให้บริษัทที่มีการหักค่าใช้จ่ายในการให้สิทธิซื้อหุ้นถือตามมาตรา 83(h) ของกฎหมายกระทอนให้เห็นถึงค่าใช้จ่ายประเภทเดียวกันเพื่อจุดประสงค์ของการทำงบการเงิน

ต่อมาได้เกิดความวุ่นวายและมีข่าวลือเกี่ยวกับการแก้ไขหลังจากการเสนอร่าง 576 ในช่วงฤดูร้อนของปี 1997 วุฒิสมาชิกจึงได้เสนอร่างให้กับคณะกรรมการการการเงินแห่งรัฐสภา ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาว่าคณะกรรมการการการเงินแห่งรัฐสภาและคณะกรรมการภาษีร่วม (Joint Tax Committee) จัดให้มีการพิจารณาเพิ่มเติม ในช่วงฤดูใบไม้ร่วง 1997 เจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการการการเงินแห่งรัฐสภากล่าวว่าเห็นด้วยกับวุฒิสมาชิกเลวินที่จะจัดให้มีการพิจารณาในปี 1997 อย่างไรก็ตามการพิจารณาดังกล่าวก็ไม่ได้มีการกำหนดให้มีขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นผู้สนับสนุนร่วมคนก่อน (น่าจะหมายถึงวุฒิสมาชิกแม็คเคน) ให้ข้ามไปพิจารณาเรื่องอื่นแทนและกำลังกระตุ้นฝ่ายสถานิติบัญญัติให้นำ APB 25 (Accounting Principles Board Opinion No. 25) กลับมาใช้ใหม่ในการทำบัญชีการเงินให้สิทธิซื้อหุ้น ในขณะที่เรื่องเกี่ยวกับการให้สิทธิซื้อหุ้นยังอยู่ในระเบียบวาระการประชุม โครงการต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับการปรับปรุงประมวลรัษฎากร IRS (Internal Revenue Service) นั้นให้ดำเนินการก่อนที่จะมีการปฏิรูปสิทธิในการซื้อหุ้น

ในปี 1999 หน่วยงานของรัฐบาล เช่นกรมแรงงาน (Department of Labor) ได้เคลื่อนไหวเรียกร้องให้สภานิติบัญญัติสนใจเรื่องการใช้สิทธิซื้อหุ้น โดยในวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 1999 กรมแรงงานได้ออกหนังสือแนะนำระบุว่าทำไมที่ได้จากการใช้สิทธิซื้อหุ้นต้องถือเป็นการจ่ายค่าล่วงเวลาตามปกติตามกฎหมายที่ชื่อว่า “Fair Labor Standard Act” บรรดานักธุรกิจต่างแสดงปฏิกิริยาทันทีเมื่อทราบถึงกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ค่าตอบแทนในส่วนของหุ้น และโต้แย้งว่าการบริหารธุรกิจภายใต้กฎนี้จะทำให้ประสบปัญหาทั้งค่าใช้จ่ายสูง และสร้างภาระอันเกินควรให้กับผู้ประกอบการ สภานิติบัญญัติไหว่ตัวอย่างรวดเร็วและได้ออกพระราชบัญญัติกฎหมายให้โอกาสทางเศรษฐกิจแก่ลูกจ้าง (P.L. 106-202, the “Worker Economic Opportunity Act”) กฎหมายฉบับนี้ได้แก้ไขโดยมีสาระสำคัญว่ามูลค่าที่ใช้สิทธิซื้อหุ้นจะไม่ถือเป็นรายได้ของลูกจ้างในการคำนวณค่าล่วงเวลาพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ตราเป็นกฎหมายอนุมัติโดยประธานาธิบดีคลินตันเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2000

- ช่วงปี 2000 ถึง ฤดูร้อนปี 2002

ในปี 2000 ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับบทบาทของการใช้สิทธิซื้อหุ้น อย่างไรก็ตามในช่วงฤดูใบไม้ร่วงของปี 2001 สาธารณชนได้เกิดปฏิกิริยาต่อต้านนายทุน จึงได้ยื่นข้อเสนอหลักอันหนึ่งก็คือการรื้อฟื้นพระราชบัญญัติของเลวิน-แม็คแคน Levin-Mc Cain bill (S 1940) ซึ่งในครั้งนี้นักชานนามว่า “Ending Double Standard for Stock Option Act” พระราชบัญญัติดังกล่าวยังคงเน้นนโยบายการทำบัญชีโดยการจำกัดการหักลดภาษีนิติบุคคล ซึ่งถูกคัดค้านอย่างรุนแรงจากคณะรัฐบาลของบุช ภาคอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ และ กลุ่มนักการบัญชี การประชุมสภานิติบัญญัติครั้งที่ 107 (2001-2002) ล้มเหลวเพราะลงโดยไม่ผ่านพระราชบัญญัติฉบับนี้ อย่างไรก็ตามขณะที่เห็นได้ชัดว่าพระราชบัญญัติเลวิน-แม็คแคนมีข้อขัดแย้งมากที่จะผ่านให้เป็นกฎหมาย ความพยายามต่อไปของ IASB ที่จะกำหนดมาตรฐานสำหรับการคำนวณค่าใช้จ่ายสำหรับสิทธิในการซื้อหุ้นซึ่งในขณะนั้นไม่ได้ประสบผลสำเร็จ

เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2002 ประธานาธิบดี George W. Bush ได้ลงนามในกฎหมายที่เรียกว่า The Sarbanes-Oxley act of 2002 เป็นผลพวงที่เกิดขึ้นจากความล้มเหลวทางด้านบัญชี และการล้มละลายของบริษัทยักษ์ใหญ่หลายบริษัท เช่น Enron และ Worldcom เพื่อเป็นการเรียกความเชื่อถือจากนักลงทุนให้กลับคืนมาสู่ตลาดหุ้นโดยเร็ว ข้อกำหนดสำคัญข้อหนึ่งของ Sarbanes-Oxley Act คือ การบังคับให้ผู้บริหารบริษัทต้องลงลายมือชื่อยืนยันในหนังสือรับรองความถูกต้องของงบการเงิน หนังสือรับรองนี้ต้องระบุว่างบการเงินที่อยู่ในความรับผิดชอบของผู้บริหารได้จัดทำขึ้นตามกฎหมายข้อบังคับของ US SEC และยืนยันว่างบการเงินแสดงผลการดำเนินงานและสถานะทางการเงินของบริษัทอย่าง “ถูกต้องตามสมควร” ในกฎหมายฉบับนี้ กำหนดให้ผู้บริหารต้องคืนเงินโบนัส หรือผลตอบแทนอย่างอื่น ๆ เช่น Stock Options และกำไรจากการขายหุ้น

ของบริษัทที่ผู้บริหารได้รับภายใน 12 เดือนหลังจากส่งงบการเงิน หากงบการเงินมีการแก้ไขข้อผิดพลาดที่มีนัยสำคัญจากการฝ่าฝืนกฎข้อบังคับหรือการประพฤตินิยมชอบของผู้บริหาร³

Jensen and Mackling (1976) ได้เสนอให้แผนการจ่ายค่าตอบแทนของผู้บริหารมีมูลค่าผูกกับราคาหุ้นของบริษัท เช่น การให้ Stock Option เพราะจะทำให้ประโยชน์ของผู้บริหารสูงสุดเช่นกัน⁴

สำหรับประเทศไทยแล้วมีบริษัทจำนวนมากได้ใช้การเสนอขายหลักทรัพย์ให้พนักงานเพื่อสร้างความมีส่วนร่วมและแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ เพื่อประโยชน์สูงสุดของบริษัท แต่เนื่องจากการเสนอขายหลักทรัพย์ให้แก่พนักงานนี้ เป็นกรณีที่กรรมการซึ่งเป็นผู้เสนอเรื่องให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นอนุมัติเนื่องจากเป็นผู้มีส่วนได้เสียกับเรื่องที่พิจารณาโดยตรง และในบางกรณีผู้ถือหุ้นอาจได้รับผลกระทบ (dilution effect) จากการเสนอขายหลักทรัพย์ดังกล่าวด้วย ในปี 2538 สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) จึงได้ออกกฎเกณฑ์เพื่อรองรับการเสนอขายหลักทรัพย์ Employee Stock Option Program (ESOP) เป็นการเฉพาะ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเสนอขายหลักทรัพย์ดังกล่าวในขณะเดียวกันก็ช่วยคุ้มครองสิทธิของผู้ถือหุ้นที่อาจได้รับผลกระทบด้วย

ระดับความเข้มงวดของหลักเกณฑ์ในเรื่องนี้ขึ้นอยู่กับสมมติฐานว่าผู้ถือหุ้นสามารถดูแลสิทธิของตัวเองได้มากน้อยเพียงใด กล่าวคือ ถ้าเชื่อว่าผู้ถือหุ้นสามารถดูแลสิทธิของตัวเองได้เป็นอย่างดีในการประชุมผู้ถือหุ้น หลักเกณฑ์เรื่องนี้ก็ไม่จำเป็นต้องมีข้อจำกัดที่เข้มงวด เพียงแต่ดูแลให้มีการเปิดเผยข้อมูลที่เพียงพอแก่ผู้ถือหุ้นก็น่าจะเหมาะสมแล้ว แต่ถ้าเชื่อว่าผู้ถือหุ้นรายใหญ่ส่วนหนึ่งก็เป็นกรรมการหรือผู้บริหารที่มีส่วนได้เสียใน ESOP ที่เสนอด้วย และผู้ถือหุ้นรายย่อยยังไม่เข้าใจและไม่มีเสียงเพียงพอที่จะดูแลสิทธิของตัวเอง กฎเกณฑ์ในเรื่องนี้ก็อาจต้องมีการจำกัดขนาดของโครงการเพื่อจำกัดขอบเขตของผลกระทบที่ผู้ถือหุ้นอาจได้รับด้วย นอกเหนือจากเรื่องการเปิดเผยข้อมูล

ในช่วงแรก แนวความคิดของคณะกรรมการ ก.ล.ต. เป็นแบบที่ 2 คือ มีการกำหนดข้อมูลขั้นต่ำในหนังสือนัดประชุมผู้ถือหุ้น และจำกัดขนาดของโครงการ ESOP ไว้ โดยกำหนดจำนวนหุ้นที่รองรับ ESOP ไว้ไม่เกินร้อยละ 5 ของจำนวนหุ้นที่ชำระแล้ว และการเสนอขายดังกล่าวต้องทำให้ราคาหุ้นจากการคำนวณ (Price dilution) ลดลงไม่เกินร้อยละ 4 หากเกินข้อจำกัดนี้ ผู้ขออนุญาตต้องแสดงว่า โครงการดังกล่าวจำเป็น

³ ภาพร เอกอรรถพร.Sarbanes-Oxley Act.กมลบัญชา.จัดพิมพ์โดย คณะบุคคล ดร.พี.เอกอรรถพร.หน้า 171-176.

⁴ อาณัติ ลีมคเดช. “ Employee Stock Option เครื่องมือสร้างแรงจูงใจหรือฉ้อฉล.” วารสารสรรพยากรสาส์น.ปีที่ 50, ฉบับที่ 3. มีนาคม 2546, หน้า 12.

ต่อความอยู่รอดหรือประโยชน์ของกิจการอย่างไร เพื่อให้ผู้ถือหุ้นและสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ใช้ดุลยพินิจได้

อย่างไรก็ดี ในระยะหลังแนวความคิดเรื่องการจำกัดขนาดของ ESOP ได้ผ่อนคลายลงโดยคณะกรรมการ ก.ล.ต. ได้ออกประกาศฉบับใหม่ในปี 2544 เพื่อตัดการใช้ดุลยพินิจของสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ในการพิจารณาความเหมาะสมของขนาดโครงการ และปล่อยให้ผู้ถือหุ้นเป็นผู้ดูแลสิทธิของตนเอง แต่ขณะเดียวกันก็ได้เพิ่มกลไกการรักษาสิทธิของผู้ถือหุ้นด้วยโดยเฉพาะสำหรับโครงการที่ให้สิทธิแก่พนักงานในราคาต่ำกว่าราคาตลาดจำนวนมาก หรือมีการจัดสรรหุ้นแบบกระจุกตัวในพนักงานบางราย เช่นได้เพิ่มข้อมูลขั้นต่ำที่ต้องเปิดเผย กำหนดให้การจัดสรรหุ้นแบบกระจุกตัวต้องได้รับอนุมัติจากผู้ถือหุ้นเป็นรายบุคคล และต้องผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการค่าตอบแทน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนให้บริษัทใช้ ESOP ไปในทางที่เป็นประโยชน์แก่บริษัทและผู้ถือหุ้นอย่างแท้จริง

ในปี 2537 บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ซึ่งประกอบธุรกิจเงินทุนหลักทรัพย์ เป็นกิจการแรกในประเทศไทยที่ได้รับอนุญาตหรือยื่น filing ต่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ โดยออกหุ้นสามัญ ESOP จำนวน 6,900,000 หุ้น ราคาต่อหน่วย 25 บาท โดยมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2537

ต่อมา บมจ. นวชนกิจ ซึ่งประกอบธุรกิจเงินทุนและหลักทรัพย์ เป็นบริษัทที่ได้ออกใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้น (Warrant) บริษัทแรก โดยได้ออกใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้น ESOP จำนวน 12,500,000 หน่วย ราคาต่อหน่วย 5 บาท โดยมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2539⁵

จากประวัติและวิวัฒนาการของการให้หุ้นพนักงานดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปถึงวัตถุประสงค์ของการให้หุ้นพนักงาน (1.1) และ หลักเกณฑ์การให้หุ้นพนักงาน(1.2) ได้ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์ของการให้หุ้นพนักงาน

การให้หุ้นพนักงาน (ESOP) มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการจ่ายค่าตอบแทนจูงใจระดับองค์การ (Organization incentives)⁶ เป็นเครื่องมือสำคัญที่บริษัทสามารถใช้จูงใจให้บุคลากรของบริษัทปฏิบัติหน้าที่

⁵ <http://www.set.or.th>

⁶ เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ การบริหารค่าจ้างและเงินเดือน. กรุงเทพมหานคร : บริษัท บพิธการพิมพ์ จำกัด, หน้า

เพื่อประโยชน์สูงสุดของบริษัทและเพื่อให้พนักงานมีส่วนร่วมในความเป็นเจ้าขององค์กรธุรกิจ ซึ่งหากทำได้ มูลค่าหุ้นของบริษัทก็น่าจะสูงขึ้นและผลประโยชน์ที่พนักงานได้รับก็จะสูงขึ้นไปด้วย⁷

อาจกล่าวได้ว่า การให้หุ้นพนักงานก่อให้เกิดข้อดีข้อเสียดังต่อไปนี้⁸

ข้อดีของการให้หุ้นพนักงานมีประโยชน์ดังนี้

1. ประหยัดเงินทุนที่จำกัดเป็นค่าใช้จ่ายในส่วนของคุณค่าตอบแทนแก่บุคลากรหรือผลประโยชน์ที่จะจัดสรรแก่พนักงานโดยบริษัทนายจ้างสามารถนำเงินลงทุนในส่วนดังกล่าวไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้
2. เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในบริษัทนายจ้าง เนื่องจากพนักงานย่อมมีความรู้สึกเป็นเจ้าของบริษัท และย่อมต้องการให้กิจการมีกำไรเพื่อให้หุ้นมีมูลค่าสูงขึ้นหรือสามารถจ่ายเงินปันผลได้มากขึ้น
3. ในกรณีที่หุ้นที่จัดสรรเป็นหุ้นที่ออกใหม่จากการเพิ่มทุน ย่อมทำให้บริษัทนายจ้างมีทุนจดทะเบียนมากยิ่งขึ้น และสถานะทางการเงินดีขึ้น
4. ทำให้บริษัทนายจ้างมีภาพพจน์ที่ดีในเรื่องผลประโยชน์ที่จัดสรรให้แก่พนักงานและเป็นการเพิ่มขวัญและกำลังใจแก่พนักงานของบริษัทอันเป็นการช่วยรักษามูลค่าของบริษัทที่มีคุณภาพไว้รวมทั้งอำนวยความสะดวกในการชักจูงบุคลากรภายนอกที่มีคุณภาพให้มาร่วมงานกับบริษัท
5. ทำให้ผู้บริหารเข้ามามีส่วนร่วมได้เสียกับบริษัทในฐานะผู้ถือหุ้น ซึ่งเป็นการซื้อใจผู้บริหารไม่ให้ลาออกไปทำงานกับบริษัทอื่นและเป็นการป้องกันโรคสมองไหล
6. โครงสร้างการจ่ายโบนัสในลักษณะของ Stock Options สามารถจูงใจให้ผู้บริหารตั้งใจทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพราะเมื่อผลตอบแทนของผู้บริหารผูกติดกับราคาหุ้น ผู้บริหารก็จำเป็นต้องเอาใจใส่ต่อหน้าที่การงานเพื่อทำให้ราคาหุ้นเพิ่มสูงขึ้น
7. Stock Options เป็นโครงสร้างการจ่ายโบนัสที่เป็นรูปธรรม เนื่องจากใช้ราคาหุ้นในตลาดเป็นตัวกำหนดผลตอบแทนที่ผู้บริหารจะได้รับทำให้ผู้บริหารไม่จำเป็นต้องรอคำตัดสินใจจากผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ
8. บริษัทสามารถประหยัดเงินสดที่จะต้องนำมาจ่ายโบนัส โดยการแจกเป็น Stock Options แทนที่จะแจกเป็นเงินสด

⁷ ประกาศคณะกรรมการ ก.ล.ต.ที่ กจ.36/2544 เรื่องสรุปหลักการแก้ไขประกาศเกี่ยวกับการออกหลักทรัพย์และเสนอขายหลักทรัพย์แก่กรรมการและพนักงาน (ESOP)

⁸ ฤทธิชัย ยงดงาม. “การจัดสรรหุ้น ให้แก่พนักงาน.” วารสารแรงงานสัมพันธ์. ปีที่ 42, ฉบับที่ 4. กรกฎาคม-สิงหาคม 2544, หน้า 25.

9. การให้ Stock Options ทำให้บริษัทสามารถระดมทุนจากการขายหุ้นแก่พนักงาน โดยไม่ต้องไปไปหาแหล่งเงินทุนจากที่อื่น⁹

ข้อเสียของการให้หุ้นพนักงาน

1. พนักงานถือหุ้นของบริษัทแม้เพียงจำนวนน้อย (kinship) ได้มีโอกาสใกล้ชิดกับฝ่ายบริหารมากขึ้น ทำให้ยากแก่การบังคับบัญชา

2. การลงทุนและยอมรับไว้ในบริษัทอาจจะไม่ใช่วิธีที่ดีที่สุดสำหรับพนักงานก็ได้

3. ผลกระทบกับกำไรต่อหุ้น ถ้า ESOP ใช้เพื่อการเงินของบริษัทซึ่งเจริญเติบโต ผลประโยชน์ทางด้านกระแสเงินสดต้องชั่งน้ำหนักเทียบกับอัตราของกำไรต่อหุ้น

4. Stock Performance ถ้ามูลค่าของหุ้นบริษัทลดลง จะทำให้พนักงานมีความรู้สึกว่าเป็นที่น่าสนใจน้อยกว่าโครงการกำไรต่อหุ้น ในกรณีที่บริษัทประสบความล้มเหลว ลูกจ้างจะสูญเสียผลประโยชน์ทางทรัพย์สินที่ ESOP ไปลงทุนต่างๆ

ผู้เขียนเห็นว่าการให้หุ้นพนักงานก่อให้เกิดผลดีมากกว่าผลเสียด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น

1.2 หลักเกณฑ์การให้หุ้นพนักงาน

ในส่วนนี้ ผู้เขียนจะกล่าวถึงหลักเกณฑ์การให้หุ้นพนักงานตามกฎหมายภาษีอากรของสหรัฐอเมริกา กฎหมายภาษีอากรของสหรัฐอเมริกาในที่นี้ก็คือ Internal Revenue Code (IRC) เป็นกฎหมายของรัฐบาลกลางมีลักษณะทำนองเดียวกันกับประมวลรัษฎากรของไทย ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีของสรรพากรแห่งสหรัฐอเมริกา (Internal Revenue Service หรือ IRS) หนึ่งในการศึกษาเกี่ยวกับหุ้นพนักงานในบทนี้ มีขอบเขตการศึกษาเฉพาะ Statutory stock option plans ประเภท Incentive Stock Option (ISO) และ Employee Stock Purchase plans (ESPPs) เท่านั้น เนื่องจากรูปแบบดังกล่าวมีลักษณะคล้ายคลึงกันกับการให้หุ้นพนักงานในประเทศไทย

ก่อนอื่นจะกล่าวถึงความหมายของคำว่าหุ้นพนักงาน ประเภทและรูปแบบของโครงการให้หุ้นพนักงานตามกฎหมายสหรัฐอเมริกาและหลักเกณฑ์การให้หุ้นพนักงานตามกฎหมายสหรัฐอเมริกาตามลำดับ

ความหมายของหุ้นพนักงาน

ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายเกี่ยวกับหุ้นพนักงานไว้หลายความหมาย กล่าวคือ

ดร.สุวรรณ วลัยเสถียรได้ให้ความหมายไว้ว่า

⁹ ภาพร เอกอรรถพร. กลบัญญัติสองด้านกับสิทธิเลือกซื้อหุ้น. **กลบัญญัติ**. กรุงเทพฯ. คณะบุคคล ดร.พี เอกอรรถพร .2545. หน้า 67-68.

คำว่า “หุ้นพนักงาน” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Stock Option หมายถึง “หุ้นที่บริษัทออกให้แก่พนักงาน ลูกจ้าง กรรมการ ที่ปรึกษาหรือบุคคลที่ทำงานให้กับบริษัท ไม่ว่าจะยกให้ฟรี ๆ หรือขายในราคาต่ำกว่าราคาตลาด และไม่ว่าจะมีระยะเงียบหรือไม่ (Silence period) ซึ่งข้อกำหนดนี้ครอบคลุมทั้งบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์และบริษัทที่อยู่นอกตลาดหลักทรัพย์”¹⁰

นายจ้านง สมประสงค์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า

Stock Option หมายถึง “มีสิทธิที่จะเลือกซื้อหุ้นจำนวนหนึ่งในราคาที่ตั้งไว้ภายในระยะเวลาหนึ่งที่ตกลงกันได้ โดยปกติราคาที่มีสิทธิเลือกซื้อขายได้นั้น มักต่ำกว่าราคาซื้อขายกันในท้องตลาดในเวลาที่มีการเสนอซื้อขายอยู่ ความแตกต่างของระดับราคาซื้อขายหุ้นระหว่างราคา option price กับ market-price ในเวลาใดภายในระยะเวลาที่กำหนด”¹¹

องค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organisation for Economic Co-operation and Development) เรียกอย่อๆ ว่า OECD ได้ให้ความหมายไว้ว่า

Stock Option คือ “สิทธิที่จะซื้อซึ่งก็คือสิทธิในการซื้อหุ้นจากผู้ขาย ณ ช่วงขณะหนึ่งที่กำหนด (เรียก European option) หรือระหว่างช่วงเวลาที่กำหนด (เรียก American option) ในราคาที่ตกลงกันล่วงหน้า (Strike price)”¹²

ดังนั้นผู้เขียนเห็นว่า หุ้นพนักงาน หมายถึง ผลประโยชน์ที่พนักงานทำงานให้บริษัทหรือบริษัทในเครือเดียวกัน (บริษัทตั้งแต่สองบริษัทขึ้นไปซึ่งมีความสัมพันธ์กันในลักษณะต่อไปนี้คือ 1. ผู้ถือหุ้นเกินกว่ากึ่งจำนวนผู้ถือหุ้นในบริษัทหนึ่ง เป็นผู้ถือหุ้นในอีกบริษัทหนึ่ง 2. ผู้ถือหุ้นซึ่งถือหุ้นในบริษัทหนึ่งมีมูลค่าเกินกว่าร้อยละห้าสิบของทุนทั้งหมด ถือหุ้นในอีกบริษัทหนึ่งที่มีมูลค่าเกินกว่าร้อยละห้าสิบของทุนทั้งหมด 3. บริษัทหนึ่งถือหุ้นในอีกบริษัทหนึ่งเกินกว่าร้อยละห้าสิบของทุนทั้งหมด หรือ 4. บุคคลเกินกว่ากึ่งจำนวนกรรมการซึ่งมีอำนาจจัดการในบริษัทหนึ่ง เป็นกรรมการซึ่งมีอำนาจจัดการในอีกบริษัทหนึ่ง) ได้รับในลักษณะของ หุ้นหรือสิทธิในการซื้อหุ้นในราคาที่ตั้งไว้ ภายในระยะเวลาหนึ่งที่ตกลงกันได้ ไม่ว่าจะให้โดยไม่มีค่าตอบแทนหรือขายในราคาต่ำกว่าราคาตลาด และไม่ว่าจะเป็นบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์หรือไม่ก็ตาม

ประเภทของหุ้นพนักงาน (Employee Stock Option)

¹⁰ สุวรรณ วลัยเสถียร. “ภาษีหุ้นโบนัสหมดเด็ดของกรมสรรพากร.” วารสารธรรมนิติ ฉบับเอกสารภาษีอากร. ฉบับที่ 17. ธันวาคม 2538

¹¹ จ้านง สมประสงค์. “การบริหารพนักงานเจ้าหน้าที่”

¹² <http://www.oecd.org/oecd/pages/document/>

หุ้นพนักงานมี 2 ประเภท คือ¹³

1. Incentive stock options (ISOs) เป็นสิทธิในการซื้อหุ้นรูปแบบหนึ่งของ statutory stock options plans ได้แก่ สิทธิในการซื้อหุ้นตามมาตรา 422 ของประมวลรัษฎากรสหรัฐอเมริกาและ Employee Stock Purchase plans ตามที่บัญญัติในมาตรา 423 แห่งประมวลรัษฎากรอเมริกา

2. Nonqualified options (NSOs) เป็นสิทธิในการซื้อหุ้นที่สามารถที่จะให้สิทธิดังกล่าวแก่บุคคลใดๆ ภายใต้เงื่อนไขอย่างใดๆ ก็ได้ เมื่อมีการใช้สิทธิในการซื้อหุ้น(Exercised) จะต้องจ่ายภาษีทันทีจากส่วนต่าง

รูปแบบของหุ้นพนักงาน

ในประเทศสหรัฐอเมริกา บริษัทที่มีข้อตกลงที่จะแจก Stock Options ให้แก่ผู้บริหาร ซึ่งมักทำกันก่อนที่ผู้บริหารจะเข้าทำงานหรือตั้งแต่วันที่สัมภาษณ์งาน เพราะ Stock Options ถือเป็นส่วนหนึ่งของผลตอบแทนที่จะจูงใจให้ “ผู้เข้าสัมภาษณ์” ตัดสินใจว่าจะรับหรือไม่รับทำงานกับบริษัท

Stock Options มีหลายรูปแบบ แต่ละรูปแบบแตกต่างกัน แต่ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดผู้บริหารหรือพนักงานมักจะทราบได้แต่แรกว่าตนจะได้รับสิทธิในการซื้อหุ้นสามัญจากบริษัทจำนวนเท่าไร และแต่ละสิทธิสามารถซื้อหุ้นสามัญได้จำนวนกี่หุ้น แต่ละหุ้นมี “ราคาตามสิทธิ” เท่าไร และเมื่อใดที่ผู้บริหารหรือพนักงานจะสามารถใช้สิทธิซื้อหุ้นสามัญได้ ปัจจุบันในประเทศสหรัฐอเมริกามีหลายรูปแบบ เช่น¹⁴

ISO (Employee Stock Option) หมายถึง โครงการให้สิทธิแก่พนักงานในการซื้อหุ้นจากบริษัทในราคาในสิทธิที่กำหนดล่วงหน้า (ซึ่งส่วนใหญ่ต่ำกว่าราคาตลาด ณ วันที่ให้สิทธิ) ภายในระยะเวลาที่กำหนด ดังนั้นพนักงานจะใช้สิทธิตามโครงการนี้เมื่อราคาหุ้นในตลาดมีราคาสูงกว่าราคาใช้สิทธิ (ส่วนต่างของราคานี้เรียกว่า Spread) วิธีนี้จึงเหมาะกับบริษัทในตลาดหลักทรัพย์เพราะมีราคาตลาดที่สามารถประเมินมูลค่ายุติธรรม (Fair Value) ได้ง่าย เมื่อพนักงานใช้สิทธิซื้อหุ้นจากบริษัท จะต้องจ่ายภาษีเงินได้ (Income Tax) จาก Spread ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีคือเมื่อพนักงานใช้สิทธิซื้อหุ้นบริษัท จะยังไม่เสียภาษีเงินได้นี้ แต่จะเสียภาษีเมื่อขายหุ้นนั้นออกไปหลังจากถือไว้อย่างน้อย 1 ปี ด้วยอัตราภาษี Capital Gain (ซึ่งต่ำกว่าอัตราภาษีเงินได้) โดยเสียภาษีจากส่วนต่างของราคาเมื่อขายหุ้นและราคาใช้สิทธิ การจัดทำแผน ISOs นั้นบริษัทต้องกำหนด

¹³ Corey Rosen."An Introduction to Stock and Stock Options"THE EMPLOYEE'S GUIDE TO STOCK OPTIONS.The National Center for Employee Ownership Oakland,CA,September 2002, p.9.

¹⁴ อาถนิตี ลิ้มคเดช. “ Employee Stock Option เครื่องมือสร้างแรงจูงใจหรือฉ้อฉล.” วารสารสรรพยากรศาสตร์ น. ปีที่ 50,ฉบับที่ 3. มีนาคม 2546, หน้า 13-15.

ราคาใช้สิทธิของออปชั่นตามโครงการให้สูงกว่าหรืออย่างน้อยเท่ากับราคาตลาดของหุ้นบริษัท ณ วันให้สิทธิแก่พนักงาน นอกจากนี้พนักงานไม่สามารถขายต่อ ISOs ได้ เพราะสิทธิในการซื้อหุ้นจะคงพนักงานที่ได้รับ ISOs เท่านั้น

ESPP (Employee Stock Purchasing Plan) หมายถึงโครงการที่บริษัทให้โอกาสพนักงานซื้อหุ้นของบริษัทโดยหักเงินค่าหุ้นจากเงินเดือน โดยมีช่วงเวลาเสนอขายหุ้นราว 3 ถึง 27 เดือนที่พนักงานสามารถเลือกเวลาที่เหมาะสมในการซื้อหุ้นได้ และบริษัทจะขายหุ้นแก่พนักงานในราคาลดได้ไม่เกิน 15% ของราคาตลาด พนักงานสามารถขายหุ้นที่ซื้อในราคาส่วนลดเพื่อทำกำไรได้ทันที แผนการนี้จึงต่างจาก Stock Option เพราะพนักงานไม่มีโอกาสขาดทุนหากซื้อหุ้นแล้วขายต่อเลย เนื่องจากราคาที่ซื้อนั้นต่ำกว่าราคาตลาดอยู่แล้ว นอกจากนี้พนักงานยังได้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเช่นเดียวกับ ISOs ดังกล่าวข้างต้น

หลักเกณฑ์การให้หุ้นพนักงาน

ในประเทศสหรัฐอเมริกาคำว่า Stock Option กับ Stock Warrants นั้นไม่ต่างกันมากนัก ในสหรัฐอเมริกา Stock Warrants นั้น มีความหมายที่กว้างกว่า Stock Option กล่าวคือ ในประเทศสหรัฐอเมริกา คำว่า Stock Warrants หมายถึง สิทธิที่บริษัทมอบให้แก่ผู้รับเพื่อนำมาซื้อหุ้นสามัญของบริษัทตามราคาและเวลาที่กำหนดไว้

Stock Warrants สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท

1. Stock Warrants ที่บริษัท “ขาย” ควบไปกับหุ้นกู้(หุ้นกู้ควบใบสำคัญแสดงสิทธิ) ถ้าหุ้นสามัญของบริษัทเป็นที่ต้องการของตลาด นักลงทุนจะยอมจ่ายเงินซื้อ Warrants เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิที่จะซื้อหุ้นสามัญ และทำให้ Stock Warrants นั้นเกิดมีราคาขึ้น

2. Stock Warrants ที่บริษัทออกให้แก่ผู้ถือหุ้นเดิมเพื่อให้สิทธิผู้ถือหุ้นเดิมในการซื้อหุ้นเพิ่มทุนที่กำลังจะออกใหม่ (เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “Stock Rights) เพื่อให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ถือหุ้นเดิมในการที่จะรักษาสัดส่วนการถือหุ้นของตนไว้

3. Stock Warrants ที่บริษัทออกให้แก่ผู้บริหารหรือพนักงาน หรือที่เรียกว่า Stock Option จึงอาจกล่าวได้โดยสรุปว่า Stock Options คือสิทธิที่จะเลือกซื้อหุ้นที่บริษัทออกให้แก่ผู้บริหารหรือพนักงาน เป็น Warrants ประเภทที่สาม

Stock options ในประเทศสหรัฐอเมริกานั้นจะดูว่า หุ้นนั้นเป็นหุ้นออกใหม่ให้กับพนักงานโดยตรงหรือไม่ ถ้าเป็นเช่นนั้นพนักงานจะไม่เสียภาษีเมื่อได้รับหุ้น แต่จะเสียภาษีเมื่อมีการขายหุ้นนั้นออกไปใน

เวลาต่อมา¹⁵ ซึ่งนับว่าเป็นเครื่องมือที่ดีที่สุดในการดึงดูดพนักงานให้ทำงานกับบริษัท เนื่องจากผู้รับหุ้นจะต้องเสียภาษีก็ต่อเมื่อได้รับกำไรจากการขายหุ้นนั้น ๆ ไปแล้วตามระบบภาษีกำไรจากการขายหุ้นหรือ Capital gain tax¹⁶

ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีการให้รางวัลแก่พนักงานด้วยการให้สิทธิในการซื้อหุ้นเพื่อให้เขามีส่วนร่วมในความสำเร็จของนายจ้าง การให้สิทธิในการซื้อหุ้นเป็นรูปหนึ่งของการให้แรงจูงใจในส่วนของทุน Internal Revenue Service (IRS) ได้ออกกฎเกณฑ์เกี่ยวกับสิทธิในการซื้อหุ้นภายใต้ Internal Revenue Code of 1986

โดยผู้เขียนขอจำกัดขอบเขตของการศึกษาเฉพาะในส่วนของ Statutory stock option ประเภท ISOs(1) และ ESPPs (2) เท่านั้น

1. Incentive stock options เรียกว่า ISOs ได้บัญญัติไว้ในประมวลรัษฎากร(IRC) ในมาตรา 422

ในตอนนี้คำว่า “Incentive stock options” หมายถึงสิทธิในการซื้อหุ้นที่ให้กับบุคคลธรรมดาไม่ว่าด้วยเหตุผลใดๆ ที่เกี่ยวกับการจ้างงานโดยบริษัทของบุคคลนั้น ถ้าให้โดยบริษัทนายจ้าง หรือบริษัทแม่ หรือบริษัทที่เกี่ยวข้องกันกับบริษัทนั้นเพื่อซื้อหุ้นของบริษัท

สภานิติบัญญัติได้สร้าง ISOs ในกฎหมายภาษีฟื้นฟูเศรษฐกิจปี 1981 (Economic Recovery Tax Act of 1981) ซึ่งมีจุดประสงค์ที่จะช่วยให้การลงทุนได้รับสิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีสำหรับพนักงาน เป็นสิทธิประโยชน์ชนิดพิเศษเช่นเดียวกับประมวลรัษฎากร(IRS) ซึ่งการปฏิบัติตามเงื่อนไขของ ISOs เพื่อให้ได้รับสิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(1) ไม่มีการโอนหุ้น ภายใน 2 ปี นับจากวันที่ให้สิทธิในการซื้อหุ้น หรือภายใน 1 ปีหลังจากได้รับการโอนหุ้น(ใช้สิทธิซื้อหุ้น)¹⁷

(2) ISOs ได้ให้กับพนักงานเท่านั้น

ISOs ได้ให้เฉพาะกับบุคคลซึ่งเป็นพนักงานของบริษัทหรือบริษัทแม่หรือบริษัทที่เกี่ยวข้องกันเท่านั้น “พนักงาน” มีความหมายตามที่ระบุไว้ในกฎหมายทั่วไปของคำว่าพนักงานซึ่งหมายถึงผู้ที่ปฏิบัติงานโดยมีจุดประสงค์ที่จะได้รับค่าแรง ด้วยเหตุนี้โดยทั่วไป ISOs ไม่สามารถให้ให้กับบุคคลที่ให้บริการ

¹⁵ ลักษมณ วงศ์ศุภสวัสดิ์. “ปัญหาภาษีของเครื่องมือทางการเงินในยุคโลกาภิวัตน์” วารสารสรรพากรศาสตร์. ปีที่ 47 ,ฉบับที่ 10. ตุลาคม 2543,หน้า 86.

¹⁶ สุวรรณ วลัยเสถียร. “ภาษีหุ้นโบนัสหมดเด็กรวมสรรพากร” อินไซด์ภาษี. มีนาคม 2539, หน้า 48.

¹⁷ Sec.422(a)(1) no disposition of such share is made by him within 2 years from the date of the granting of the option nor within 1 year after the transfer of such share to him,and

เหมือนอย่างคู่สัญญาอิสระ ที่ปรึกษา หรือ กรรมการคนนอกที่ไม่ได้เป็นพนักงาน โดยเป็นพนักงานอยู่ตลอดระยะเวลาซึ่งเริ่มจากวันที่ให้สิทธิในการซื้อหุ้นจนถึง 3 เดือน ก่อนวันที่ใช้สิทธิในการซื้อหุ้นบุคคลธรรมดาในนั้น
ต อ ง เ ป็ น พ ัน ก ง า น ข อ ง บ ริ ชั ท ผู้ ใ ห้ สิ ท ธิ ห รื อ ข อ ง บ ริ ชั ท

แม่หรือของบริษัทที่เกี่ยวข้องกันกับบริษัทนั้น หรือของบริษัแม่หรือของบริษัที่ที่เกี่ยวข้องกันกับบริษัทนั้นที่ออกหรือถือว่าได้ออกสิทธิในการซื้อหุ้นนั้น ตามบทบัญญัติใน ม. 424(a)¹⁸

(3) การให้สิทธิในการซื้อหุ้นต้องเป็นไปตามโครงการ ที่ได้รับอนุมัติจากผู้ถือหุ้นของบริษัท ภายในช่วงเวลา 12 เดือน ก่อนหรือหลังการเริ่มโครงการ โดยโครงการดังกล่าวต้องระบุจำนวนหุ้นรวมทั้งหมดที่เกิดจากการใช้สิทธิและพนักงานที่มีคุณสมบัติตามที่ประกาศในโครงการนั้น¹⁹

เพื่อที่จะให้เป็นไปตามเงื่อนไขของโครงการ ISOs โครงการของสิทธิในการซื้อหุ้นพนักงาน ต้องกำหนดเงื่อนไขไว้อย่างชัดเจนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 422 ของประมวลระฎากร และต้องได้รับการยอมรับจากคณะกรรมการผู้บริหารของบริษัท ซึ่งได้รับการอนุมัติโดยผู้ถือหุ้นภายในสิบสองเดือนก่อนหรือหลังจากการยอมรับให้ใช้นั้น การอนุมัติของผู้ถือหุ้นต้องกระทำโดยวิธีที่สามารถทำได้ภายใต้เงื่อนไขของกฎหมายที่ให้ปฏิบัติใช้ที่เข้าข่ายในกรณีของการดำเนินการเกี่ยวกับการขออนุมัติจากผู้ถือหุ้นเพื่อดำเนินการออกหุ้นของบริษัทหรือสิทธิในการซื้อหุ้น ถ้ากฎหมายมิได้มีการระบุไว้เกี่ยวกับวิธีการและมติในการอนุมัติจากผู้ถือหุ้นในการดำเนินการดังกล่าวแล้ว โครงการนั้นต้องได้รับการดำเนินการอนุมัติโดยวิธีการใดวิธีการหนึ่งคือ (1) เสียงส่วนใหญ่ของผู้ถือหุ้นจากการประชุมผู้ถือหุ้นที่จัดขึ้นประกอบด้วยองค์ประชุมของผู้ถือหุ้นที่เข้าประชุมด้วยตัวเองหรือผู้ได้รับมอบฉันทะ หรือ (2) วิธีการ และมติ ที่ได้รับต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับการดำเนินการเพื่อให้ได้รับการอนุมัติจากผู้ถือหุ้น เช่น การลงมติเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างเป็นทางการเป็นเอกฉันท์

¹⁸ sec.422(a)(2) at all the times during the period beginning on the date of the granting of the option and ending on the day 3 month before the date of such exercise,such individual was an employee of either the corporation granting such option, a parent or subsidiary corporation of such corporation, or a corporation or a parent or subsidiary corporation of such corporation issuing or assuming a stock option in a transaction to which section 424(a) applies.

¹⁹ Sec.422(b)(1) the option is granted pursuant to plan which includes the aggregate number of shares which may be issued under options and the employee(or class of employees) eligible to receive options,and which is approved by the stockholders of the granting corporations within 12 month before or after the date such plan is adopted,

บางครั้งบริษัทอาจจะต้องการเพิ่มจำนวนของหุ้นที่ต้องการจัดสรรให้แก่พนักงานภายใต้แผน ISOs หรือ ต้องการที่จะเปลี่ยนกลุ่มของลูกจ้างที่มีสิทธิ์ที่จะได้รับ ISOs ภายใต้โครงการดังกล่าว ตามประมวล ราชการ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเพื่อให้เป็นไปตาม ISOs ต้องได้รับการอนุมัติโดยคณะกรรมการบริหารและผู้ ถือหุ้น การเปลี่ยนแปลงที่ไม่มีผลกระทบต่อจำนวนของหุ้นที่ออกภายใต้โครงการหรือกลุ่มของพนักงานที่มีสิทธิ์ ในการเข้าร่วมในโครงการ อาจได้รับการอนุมัติโดยคณะกรรมการบริหารโดยลำพัง

(4) ได้ให้สิทธิในการซื้อหุ้นนั้นภายใน 10 ปี นับจากวันที่โครงการเกิดขึ้น หรือ วันที่โครงการ ได้รับการอนุมัติโดยผู้ถือหุ้น แล้วแต่สิ่งใดจะเกิดขึ้นก่อน²⁰

(5) สิทธิในการซื้อหุ้นที่ไม่สามารถให้สิทธิได้หลังจาก 10 ปี นับจากวันที่ให้สิทธินั้น²¹

ข้อจำกัดในเงื่อนไขของสิทธิในการซื้อหุ้นในข้อนี้กำหนดให้ ISOs สามารถใช้สิทธิได้ไม่เกิน กว่า 10 ปี อย่างไรก็ตามในกรณีของพนักงานที่เป็นเจ้าของสิทธิในการซื้อหุ้นมากกว่า 10% ของหุ้นทุกระดับชั้น ที่มีอำนาจในการออกเสียงทั้งหมด มาตรา 422(c)(6) กำหนดว่าเงื่อนไขของ ISOs ถูกจำกัดอยู่ที่ 5 ปี ซึ่ง บริษัทอาจจะให้สิทธิในการซื้อหุ้นโดยมีเงื่อนไขเวลาสั้นกว่าที่กฎหมายอนุญาตเป็นเวลาสูงสุดตามประมวล ราชการ

(6) ราคาสิทธิในการซื้อหุ้นไม่น้อยกว่า มูลค่าราคาตลาดที่ยุติธรรม ณ เวลาที่ให้สิทธิในการซื้อ หุ้น²²

ราคาใช้สิทธิ(Exercised) ในการซื้อหุ้นสำหรับ ISOs ตามเงื่อนไข ISOs ในการที่จะซื้อหุ้นที่ ได้รับสิทธิ กรรมการผู้บริหารมีหน้าที่ที่จะต้องชี้แจงถึงความน่าเชื่อถือและราคาตลาดที่ยุติธรรมของหุ้นของ บริษัทนั้นในวันที่ให้สิทธิและไม่มีการเปลี่ยนแปลงราคาการใช้สิทธิของสิทธิในการซื้อหุ้นนั้นที่ราคาไม่ต่ำมูลค่า ราคาตลาดที่ยุติธรรม ในการกำหนดราคาของหุ้นประเภทดังกล่าว กรรมการผู้บริหารควรพิจารณาถึงราคา ของหุ้นที่มีการซื้อขายในเวลาใกล้เคียงกันของหุ้นที่อยู่ในประเภทเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน ผู้ประเมินราคา อีสาระอาจจะต้องหาวิธีการประเมินราคาหุ้นที่ดี เมื่อหุ้นถูกนำออกขายในท้องตลาด การตีราคาตามวิธีการที่ใช้ ดังกล่าวจะได้เป็นราคาเสนอขายที่มีความยุติธรรม

²⁰ Sec.422(b)(2) such option is granted within 10 year from the date such plan is adopted, or the date such plan is approved by the stockholders, whichever is earlier ;

²¹ Sec.422(b)(3) such option by its terms is not exercisable after the expiration of 10 years from the date such option is granted ;

²² Sec.422(b)(4) the option price is not less than the fair market value of the stock at the time such option is granted ;

ตัวอย่างเช่น บุคคลธรรมดาที่มีเงินได้ \$30,000 ต่อปี หุ้นมีราคาตลาดปัจจุบัน \$20 ได้รับสิทธิในการซื้อหุ้นที่ราคา \$12 ใช้สิทธิในการซื้อหุ้น 100 หุ้น ส่วนต่างคือ \$8 ต่อหุ้น หากถือหุ้นไปอีก 12 เดือนหรือมากกว่านั้น จะไม่เสียภาษีในเวลาที่ใช้สิทธิในการซื้อหุ้น (Exercise) และต่อมาขายที่ราคา \$25 ต่อหุ้น จะได้กำไร \$13 ต่อหุ้น จะต้องชำระภาษี $(\$13 \times 100) \times 10\%$ (Capital gains tax) คือ \$130²³

(7) สิทธิในการซื้อหุ้นไม่สามารถโอนได้เว้นแต่โดยทางพินัยกรรมหรือโดยทางกฎหมาย มรดกและการแบ่งมรดกโดยผู้ได้รับสิทธิต้องสามารถใช้สิทธิในช่วงเวลาที่มีชีวิตอยู่²⁴

(8) ในเวลาที่ได้มีการให้สิทธิในการซื้อหุ้นบุคคลธรรมดา นั้น ไม่ได้เป็นเจ้าของหุ้นมากกว่า 10% ของหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมด ของบริษัทนายจ้างหรือ บริษัทแม่หรือบริษัทที่เกี่ยวข้องกับบริษัทนั้น²⁵

เงื่อนไขดังกล่าวจะไม่รวมสิทธิในการซื้อหุ้นใดๆ ถ้า (วันที่ให้สิทธิในการซื้อหุ้น) เงื่อนไขของสิทธิในการซื้อหุ้นดังกล่าวมีเงื่อนไขว่าจะไม่ถูกพิจารณาอย่างสิทธิในการซื้อหุ้นประเภท Incentive stock options

(9) การจำกัดขนาดของสิทธิในการซื้อหุ้น²⁶

ISOs สามารถใช้สิทธิครั้งแรกเพียงที่มูลค่าของหุ้นเท่ากับ 100,000 เหรียญ (กำหนดให้เป็นวันที่ให้สิทธิ) ตามปฏิทิน อย่างไรก็ตามภายใต้มาตรา 422(d) ของประมวลรัษฎากร หากมูลค่าของสิทธิในการซื้อหุ้นเกินกว่าขีดจำกัดของ 100,000 เหรียญ จำนวนเงินของการให้สิทธิที่ใช้สิทธิได้สำหรับหุ้นที่เกินกว่า 100,000 เหรียญ ถือว่าเป็น NSOs โดยอัตโนมัติ

(10) การชำระเงินค่าหุ้นของสิทธิในการซื้อหุ้น

²³ Corey Rosen .The different Kinds of Options: ISOs and NSOs.THE EMPLOYEE'S GUIDE TO STOCK OPTIONS. The National Center for Employee Ownership Oskland,CA .p.35.

²⁴ Sec.422(b)(5) such option by its terms is not transferable by such individual otherwise than by will or the laws of descent and distribution ,and is exercisable , during his lifetime,only by him;and

²⁵ Sec.422(b)(6) such individual , at the time the option is granted, does not own stock possessing more than 10 percent of the total combined voting power of all class of stock of the employer corporation or of its parent or subsidiary corporation. Such term Shall not include any option if (as of the time the option is granted) the terms of such option provide that it will not be treated as an incentive stock option.

²⁶Sec 422(d) \$100,000 per year limitation

(1) In general

To the extent that the aggregate fair market value of stock with respect to which incentive stock options (determined without regard to this subsection) are exercisable for the 1st time by any individual during any calendar year (under all plans of the individual's employer corporation and its parent and subsidiary corporations) exceeds \$100,000 ,such options shall be treated as options which are not incentive stock options.

พนักงานอาจจะใช้สิทธิ ISOs ด้วยการชำระเงินสด อย่างไรก็ตามถ้าพนักงานต้องการใช้สิทธิ ISOs ด้วยตัวสัญญาใช้เงิน(promissory note) หรือ ด้วยหุ้นของบริษัท หรือ ด้วยเอกสารการเงินอื่น ๆ ที่มีเงินสด ไม่สามารถจะกระทำได้เลยเว้นแต่ว่าโครงการ ตามมติขั้นต้นของกรรมการผู้บริหารในการให้สิทธิ ISOs อนุญาตเป็นกรณีพิเศษให้สามารถชำระเงินสดด้วยสิ่งใดที่ไม่ใช่เงินสด ด้วยเหตุนี้เมื่อมีการให้สิทธิ ISOs กรรมการผู้บริหารควรจะมีการลงมติ ณ ช่วงเวลานั้นว่าจะอนุญาตให้ลูกจ้างชำระเงินสดสำหรับหุ้นของสิทธิในการซื้อหุ้นด้วยสิ่งที่ไม่ใช่เงินสดได้หรือไม่ และควรที่จะกำหนดวิธีการชำระเงินสดให้ชัดเจนในการให้สิทธิในการซื้อหุ้น ถ้ากรรมการผู้บริหารและกฎหมายเกี่ยวกับนิติบุคคลที่ใช้กันอยู่อนุญาตให้พนักงานใช้สิทธิ ISOs ด้วยการชำระเงินเป็นตัวสัญญาใช้เงิน เงื่อนไขในหนังสือสัญญานั้นต้องมีโครงสร้างที่ชัดเจนเพื่อที่จะหลีกเลี่ยงปัญหาภาษีย้อนหลังต่อพนักงานและบริษัท

หุ้น ISOs ที่ถูกขายออกไปก่อนที่จะสิ้นสุดของระยะเวลาการครอบครองตามที่กำหนดไว้ในประมวลรัษฎากรถือว่าการขายที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขภายใต้มาตรา 421 ของประมวลรัษฎากร การปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องทำให้สิทธิในการซื้อหุ้นไม่เป็นไปตามเงื่อนไขของการมีสิทธิในผลประโยชน์ของ ISOs เป็นสาเหตุทำให้สิทธิในการซื้อหุ้นนั้นได้รับการปฏิบัติเหมือนเช่นเป็น NSOs กล่าวคือผู้ที่ได้รับสิทธิจะต้องรวมเป็นเงินได้บุคคลธรรมดาในปีที่ใช้สิทธิและมูลค่าที่เพิ่มขึ้นของหุ้นภายหลังจากการใช้สิทธิและถือเป็นรายรับของทุนการรับรู้รายได้จากการจัดการของหุ้น ISOs ถือเป็นผลได้ที่แท้จริง ดังนั้นการใช้สิทธิในการซื้อหุ้นที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่ถูกต้องของหุ้น ISOs เมื่อเกิดการขาดทุน (เช่น ราคาต่ำกว่าราคาชำระไปแล้วครั้งแรก) จะไม่ทำให้ภาษีสูงกว่าตอนใช้สิทธิ

2. Employee Stock Purchase Plans

ประมวลรัษฎากรสหรัฐได้บัญญัติในส่วนของแผนการให้สิทธิพนักงานซื้อหุ้นโดยมีเงื่อนไขดังต่อไปนี้

- (1) ไม่มีการโอนหุ้นนั้นภายใน 2 ปี หลังจากวันที่ให้สิทธิในการซื้อหุ้นหรือภายใน 1 ปีหลังจากการได้รับโอนหุ้น(ใช้สิทธิซื้อหุ้น) และ²⁷
- (2) เป็นพนักงานตลอดระยะเวลาซึ่งเริ่มจากวันที่ให้สิทธิในการซื้อหุ้นจนถึง 3 เดือน ก่อนวันที่ใช้สิทธิในการซื้อหุ้น บุคคลธรรมดา นั้นต้องเป็นพนักงานของบริษัทผู้ให้สิทธิหรือของบริษัทแม่หรือของบริษัทที่

²⁷ Sec.423(a)(1) no disposition of such share is made by him within 2 years after the date of the granting of the option nor within 1 year after the transfer of such share to him: and

เกี่ยวข้องกับบริษัทนั้น หรือของบริษัแม่หรือของบริษัทที่เกี่ยวข้องกับบริษัทนั้นที่ออกหรือถือว่าได้ออกสิทธิในการซื้อหุ้นนั้น ตามบทบัญญัติในมาตรา 424(a)²⁸

(3) โครงการนี้ให้เฉพาะพนักงานของบริษัทนายจ้าง หรือบริษัทแม่หรือบริษัทที่เกี่ยวข้องกับบริษัทนั้นในการซื้อหุ้นของบริษัทนั้น²⁹

(4) โครงการนั้นได้รับการอนุมัติโดยผู้ถือหุ้นของบริษัทที่ให้สิทธิในการซื้อหุ้นภายใน 12 เดือนก่อนหรือหลังจากวันที่โครงการเกิดขึ้น³⁰

นายจ้างต้องมีโครงการที่เขียนขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งกำหนดอย่างชัดเจนถึงจำนวนสูงสุดของหุ้นที่จะทำการเสนอตามโครงการและพนักงาน (หรือตำแหน่งของพนักงาน) ซึ่งมีสิทธิได้รับสิทธิในการซื้อหุ้นตามโครงการ โครงการนั้นต้องได้รับการอนุมัติภายใน 12 เดือนหลังจากได้รับการเห็นชอบและยอมรับจากคณะกรรมการผู้บริหารของบริษัท

(5) ภายใต้เงื่อนไขของโครงการ จะไม่ให้สิทธิในการซื้อหุ้นแก่พนักงาน หากพนักงานนั้นเป็นเจ้าของหุ้นมากกว่า 5% ของหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของบริษัทนายจ้างหรือบริษัทแม่หรือบริษัทในเครือเดียวกันกับบริษัทนั้น โดยเหตุผลข้อนี้ จะนำบทบัญญัติใน ม.424(d)

²⁸ Sec.423(a)(2) at all times during the period beginning with the date of the granting of the option and ending on the day 3 month before the date of such exercise, he is an employee of the corporation granting such option, a parent or subsidiary corporation of such corporation, or a corporation or a parent or subsidiary corporation of such corporation issuing or assuming a stock option in a transaction to which section 424 (a) applies.

²⁹ Sec.423(b)(1) the plan provides that options are to be granted only to employees of the employer corporation or of its parent or subsidiary corporation to purchase stock in any such corporation:

³⁰ Sec.423(b)(2) such plan is approved by the stockholders of the granting corporation within 12 months before or after the date such plan is adopted:

มาใช้ในการพิจารณาการเป็นเจ้าของหุ้นของบุคคลธรรมดา และหุ้นที่พนักงานอาจจะซื้อภายใต้สิทธิในการซื้อหุ้นที่ยังไม่ได้ใช้จะถูกพิจารณาว่าเป็นหุ้นที่พนักงานมีอยู่ด้วย³¹

(6) ภายใต้เงื่อนไขของโครงการจะให้สิทธิในการซื้อหุ้นกับพนักงานของบริษัทใด ๆ ซึ่งพนักงานได้รับสิทธิในการซื้อหุ้น โดยเหตุผลของการจ้างงานของบริษัท³²

ยกเว้น

- (A) ลูกจ้างซึ่งทำงานน้อยกว่า 2 ปี
- (B) ลูกจ้างซึ่งมีการจ้างงาน 20 ชั่วโมง หรือน้อยกว่า ต่อสัปดาห์
- (C) ลูกจ้างซึ่งมีการจ้างงาน ไม่มากกว่า 5 เดือน ใน 1 ปี ประดิทิน และ
- (D) ลูกจ้างที่ได้รับเงินเดือนสูง(ภายใต้ความหมายของ ม.414 (q))

(7) ภายใต้เงื่อนไขของโครงการลูกจ้างซึ่งได้รับสิทธิในการซื้อหุ้น จะมีสิทธิที่เหมือนกัน ยกเว้น
แต่ จำนวนหุ้นซึ่งพนักงานอาจจะซื้อภายใต้เงื่อนไขของหุ้นนั้น ซึ่งเป็นราคาตาม

³¹ Sec.423(b)(3) under the terms of the plan, no employee can be granted an option if such employee, immediately after the option is granted, owns stock possessing 5 percent or more of the total combined voting power or value of all classes of stock of the employer corporation or of its parent or subsidiary corporation. For purposes of this paragraph, the rules of section 424(d) shall apply in determining the stock ownership of an individual, and stock which the employee may purchase under outstanding options shall be treated as stock owned by the employee;

³² Sec.423(b)(4) under the terms of the plan, options are to be granted to all employees of any corporation whose employees are granted any of such options by reason of their employment by such corporation , except that there may be excluded –

- (A) employees who have been employed less than 2 years,
- (B) employees whose customary employment is 20 hours or less per week,
- (C) employees whose customary employment is for not more than 5 months in any calendar years, and
- (D) highly compensated employees (within the meaning of action 414(g));

ค่าตอบแทนของพนักงานหรือในอัตราปกติและโครงการอาจจะกำหนดจำนวนหุ้นสูงสุดที่ให้พนักงานซื้อหุ้นได้ ภายใต้โครงการ³³

(8) ภายใต้เงื่อนไขของโครงการ ราคาหุ้นจะไม่น้อยกว่าในกรณีดังนี้³⁴

(A) 85% ของมูลค่ายุติธรรมของราคาตลาด ณ เวลาที่ให้สิทธิในการซื้อหุ้นหรือ

(B) 85% ของมูลค่ายุติธรรมของราคาตลาด ของหุ้น ณ เวลาที่หุ้นถูกใช้สิทธิในการซื้อ

(9) ภายใต้เงื่อนไขของโครงการ หุ้นนั้นไม่สามารถใช้สิทธิในการซื้อหุ้น ภายใต้หลังกำหนดเวลา

ดังต่อไปนี้³⁵

(A) 5 ปี นับจากวันที่ให้สิทธิในการซื้อหุ้น ภายใต้เงื่อนไขของหุ้นนั้น และราคาของหุ้นนั้น

ต้องไม่น้อยกว่า 85% ของมูลค่ายุติธรรมของราคาตลาดของหุ้นนั้น ณ เวลาที่ใช้สิทธิในการซื้อหุ้น หรือ

(B) 27 เดือน นับจากวันที่ให้สิทธิในการซื้อหุ้น ถ้าราคาของหุ้นไม่สามารถกำหนดโดย

วิธีการในหัวข้อย่อย (A)

(10) ภายใต้เงื่อนไขของโครงการจะไม่ให้สิทธิถูกจ้างคนหนึ่งคนใดในการซื้อหุ้นภายใต้โครงการ

ของบริษัทนายจ้าง และบริษัทแม่ และบริษัทในเครือเดียวกันรวมกันมากกว่า \$25,000 ของมูลค่าที่ยุติธรรม

³³ Sec.423(5) under the terms of the plan, all employees granted such options shall have the same rights and privileges, except that the amount of stock which may be purchased by any employee under such option may bear a uniform relationship to the total compensation, or the basic or regular rate of compensation, of employee, and the plan may provide that an employee may purchase more than a maximum amount of stock fixed under the plan;

³⁴ Sec.423(6) under the terms of the plan, the option price is not less than the lesser of-

(A) an amount equal to 85 percent of the fair market value of the stock at the time such option is granted, or

(B) an amount which under the terms of the option may not be less than 85 percent of the fair market value of the stock at the time such option is exercised;

³⁵ Sec.423(7) under the terms of the plan, such option cannot be exercised after the expiration of-

(A) 5 years from the date such option is granted if, under the terms of such plan, the option price is to be not less than 85 percent of the fair market value of such stock at the time of the exercise of the option, or

(B) 27 months from the date such option is granted, if the option price is not determinable in the manner described in subparagraph (A)

ของราคาตลาดของหุ้นนั้น(กำหนด ณ เวลาที่ให้สิทธิในการซื้อหุ้นนั้น) สำหรับแต่ละปีปฏิทิน ที่ยังไม่ได้ใช้สิทธิในการซื้อหุ้น³⁶

และเพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของข้อนี้

(A) สิทธิในการซื้อหุ้นจะนับรวมเมื่อสิทธิในการซื้อหุ้น(หรือบางส่วน)สามารถใช้ได้ครั้งแรกระหว่างปีปฏิทิน

(B) มูลค่าของสิทธิเป็นไปตามอัตราที่กำหนดแต่ต้องมีมูลค่ารวมกันไม่เกิน \$25,000 ของมูลค่ายุติธรรมของราคาตลาดของหุ้นนั้น (กำหนด ณ เวลาที่ได้ให้สิทธิในการซื้อหุ้น) สำหรับหนึ่งปีปฏิทินและ

(C) ไม่สามารถยกสิทธิในการซื้อหุ้นไปที่สิทธิในการซื้อหุ้นโครงการอื่นได้ และ

³⁶ Sec.423(8)under the terms of the plan, no employee may be granted an option which permits his rights to purchase stock under all such plans of his employer corporation and its parent and subsidiary corporations to accrue at a rate which exceeds \$25,000 of fair market value of such stock (determined at the time such option is granted) for each calendar year in which such option is outstanding at any time. For purposes of this paragraph-

- (A) the right to purchase stock under an option accrues when the option (or any portion thereof) first becomes exercisable during the calendar year;
- (B) the right to purchase stock under an option accrues at the rate provided in the option , but in no case may such rate exceed \$25,000 of fair market value of such stock (determined at the time such option is granted) for any one calendar year; and
- (C) a right to purchase stock which has accrued under one option granted pursuant to the plan may not be carried over to any other option; and

(11) ภายใต้เงื่อนไขของโครงการไม่สามารถโอนสิทธิในการซื้อหุ้นนอกจากโดยพินัยกรรมหรือโดยทางกฎหมายมรดกและการแบ่งมรดกซึ่งได้มีการใช้สิทธิโดยบุคคลที่มีสิทธินั้นในระหว่างที่มีชีวิตอยู่³⁷

เพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของข้อ (3) ถึง (9) เงื่อนไขเพิ่มเติมในข้อเสนอภายใต้โครงการถือเป็นส่วนหนึ่งของเงื่อนไขของโครงการ

กฎเฉพาะของราคาในการใช้สิทธิในการซื้อหุ้น อยู่ระหว่าง 85% ถึง 100% ของมูลค่าของหุ้น ถ้าราคาใช้สิทธิในการซื้อหุ้นของบุคคลธรรมดา ซึ่งเป็นการโอนภายใต้อนุมาตรา 423(a) น้อยกว่า 100% ของมูลค่ายุติธรรมของราคาตลาดของหุ้นนั้น ณ เวลาซึ่งหุ้นนั้นถูกให้สิทธิซื้อหุ้น ดังนั้นภายใต้เงื่อนไขของหุ้น ซึ่งพบว่าถือในระยะเวลาที่กำหนดภายใต้อนุมาตรา 423 (a) หรือหากเขาเสียชีวิต (ไม่ว่าจะเกิดขึ้นเมื่อไรก็ตาม)

³⁷ Sec.423(9) under the terms of the plan, such option is not transferable by such individual otherwise than by will or the laws of descent and distribution , and is exercisable, during his lifetime ,only by him.

For purposes of paragraphs (3)to (9) ,inclusive,where additional terms are contained in an offering made under a plan,such additional terms shall, with respect to options exercised under such offering, be treated as a part of the terms of such plan,

Special rule where option price is between 85 percent and 100 percent of value of stock. If the option price of a share of stock acquired by an individual pursuant to a transfer to which subsection (a) applies was less than 100 percent of the fair market value of such share at the time such option was granted, then, in the event of any disposition of such share by him which meets the holding period requirements of subsection (a) , or in the event of his death (when ever occurring) while owning such share, there shall be included as compensation (not as gain upon the sale or exchange of a capital asset) in his gross income, for the taxable year in which falls the date of such disposition or for the taxable year closing with his death , whichever applies, an amount equal to the lesser of-

(1) the excess of the fair market value of the share at the time of such disposition or death over the amount paid for the share under the options, or

(2) the excess of the fair market value of the share at the time the option was granted over the option price.

If the option price is not fixed or determinable at the time the option is granted, then for purposes of this subsection, the option price shall be determined as if the option were exercised at such time.In the case of the disposition of such share by the individual, the basis of the share in his hands at the time of such disposition shall be increased by an amount equal to the amount so includible in his gross income.

ขณะที่เขาเป็นเจ้าของหุ้นถือเป็นค่าตอบแทน (ไม่ถือเป็นรายรับจากการขายหรือแลกเปลี่ยนส่วนของหุ้น) ใน รายได้ของเขาในปีภาษีที่มีการขายหรือปีที่เขาตาย จะมีจำนวนเท่ากับดังนี้ ส่วนเกินของ

(1) มูลค่าที่ยุติธรรมของราคาตลาดของหุ้นที่มากกว่าราคาที่จะจ่ายภายใต้สิทธิในการซื้อ หุ้น ณ เวลาที่มีการขายหรือตายหรือ

(2) ส่วนเกินของมูลค่ายุติธรรมของราคาตลาดของหุ้นที่มากกว่า ราคาที่จะจ่ายภายใต้ สิทธิในการซื้อหุ้น ณ เวลาที่ให้สิทธิในการซื้อหุ้น

หากไม่ได้มีการกำหนดราคาใช้สิทธิซื้อหุ้นในเวลาที่ให้สิทธิแล้ว ราคาที่จะจ่ายภายใต้สิทธิ ในการซื้อหุ้นต้องมีการพิจารณาเหมือนกับว่าได้มีการใช้สิทธินั้นในเวลานั้น

ในกรณีที่มีการขายหุ้นโดยบุคคลธรรมดา หุ้น จำนวนหุ้นในเวลาที่มีการขายจะมีจำนวน เท่ากับจำนวนที่เพิ่มขึ้นตามจำนวนที่ถือเป็นรายได้ของบุคคลนั้น

โครงการให้สิทธิพนักงานซื้อหุ้นบริษัท หรือ โครงการตามมาตรา 423 คือรูปแบบชนิด พิเศษรูปแบบหนึ่งของโครงการให้สิทธิพนักงานซื้อหุ้นบริษัทซึ่งปฏิบัติเหมือนโครงการเปิดจองซื้อหุ้น แต่จัดทำ ขึ้นเพื่อจุดประสงค์ทางภาษีเหมือนกับโครงการสิทธิในการซื้อหุ้น แผนการดังกล่าวอาจจะนำมาใช้ร่วมกับ โครงการสิทธิในการซื้อหุ้น โครงการซื้อหุ้น (ESPP) ถูกออกแบบขึ้นมาเป็นแบบฉบับที่ให้พนักงานมีโอกาสซื้อ หุ้นของนายจ้างอย่างต่อเนื่องโดยการหักในบัญชีเงินเดือนแบบสะสม ซึ่งโดยปกติแล้วจะเป็นอัตราส่วนลดจาก ราคาตลาดที่เหมาะสมในวันที่ทำการซื้อหุ้น (Exercised date) โดยทั่วไปการซื้อทุกประเภทภายใต้เงื่อนไข ของ ESPP จะเกิดขึ้นในวันที่ที่กำหนดไว้แล้วล่วงหน้า ณ ที่ราคาตามที่ได้คำนวณไว้แล้วตามสูตรการคำนวณซึ่ง ใช้หลักของปัจจัยทางตลาด โดยส่วนใหญ่ ESPP ที่เปิดเผยต่อประชาชนโดยทั่วไปคือโครงการที่มีคุณสมบัติ ทางด้านภาษีตามมาตรา 423 ซึ่งมีข้อจำกัดและเงื่อนไขมากมาย

อย่างไรก็ตาม ESPPs มีความแตกต่างจาก ISOs ตรงที่การบริหารภายใต้ มาตรา 423 นั้น ขึ้นอยู่กับข้อจำกัดโดยเฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับการได้รับสิทธิ การเข้าร่วม และ ผลประโยชน์ของพนักงาน ในการที่จะทำให้สิทธิในการซื้อหุ้นถูกจัดสรรให้ตาม ESPPs จะได้รับสิทธิสำหรับการปฏิบัติตามสิทธิในการซื้อ หุ้นตามประมวลรัษฎากรกำหนดไว้ นั้น โครงการแผนดังกล่าวต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดโดยไม่เลือกที่จะ ปฏิบัติรวมถึงเงื่อนไขที่การเสนอจะต้องอยู่บนเกณฑ์ของการไม่เลือกปฏิบัติต่อพนักงานที่มีเงินเดือนน้อยและ โครงการนี้ต้องไม่รวมผู้ถือหุ้นที่ถือหุ้นมากกว่า 5%ขึ้นไปจะต้องถูกแยกออกจากการมีส่วนร่วมในโครงการ กฎเกณฑ์เหล่านี้มีวัตถุประสงค์ที่จะให้หลักประกันว่าโครงการตามมาตรา 423 จะไม่ถูกใช้ให้เป็นเครื่องมือ สำหรับการจ่ายค่าตอบแทนให้กับผู้บริหารระดับสูง แต่ตามความเป็นจริงแล้วนายจ้างอาจจะปรารถนาที่จะ แยกผู้บริหารระดับสูงออกจากการมีส่วนร่วมอย่างเด็ดขาด เพื่อที่จะให้ความมั่นใจว่าแผนดังกล่าวให้

ผลประโยชน์ต่อพนักงานเพียงอย่างเดียว แนวทางดังกล่าวสามารถกระทำได้ภายใต้ มาตรา 423 ซึ่งห้ามให้ประโยชน์แก่พนักงานเงินเดือนสูง แต่ไม่ห้ามที่จะเอื้อประโยชน์ต่อคนกลุ่มนี้

รูปแบบการซื้อแบบอัตโนมัติกระทำโดยการเปิดบัญชีของผู้เข้าร่วมโครงการซึ่งเป็นการเก็บเงินเข้ากองทุนล่วงหน้า (หลังจากหักภาษีแล้ว) จากบัญชีเงินเดือน การที่จะเป็นผู้เข้าร่วมโครงการ พนักงานแต่ละคนต้องกรอกใบสมัครหรือใบลงทะเบียนสมัครก่อนวันที่ที่เสนอของช่วงระยะเวลาการเสนอครั้งแรกซึ่งพวกเขาจะมีสิทธิที่จะเข้าร่วม การลงทะเบียนต้องระบุจำนวนร้อยละของรายได้หลังจากหักภาษีที่ผู้เข้าร่วมต้องการปันออกมาเพื่อใช้ในการซื้อหุ้นที่เป็นสิทธิในการซื้อหุ้นภายใต้โครงการ ระหว่างช่วงระยะเวลาของการเสนอ บริษัทจะรวบรวมสะสมจำนวนเงินที่หักไว้จากบัญชีสำหรับผู้เข้าร่วมในโครงการ ยกเว้นแต่ว่าผู้เข้าร่วมถอนตัวออกจากโครงการก่อนวันที่ใช้สิทธิ สิทธิในการซื้อหุ้นของบุคคลนั้นได้รับการใช้สิทธิโดยอัตโนมัติโดยบริษัท ณ วันนั้น จำนวนหุ้นที่ซื้อจะเป็นจำนวนที่สูงที่สุดที่จะซื้อได้ด้วยเงินที่หักสะสมไว้จากบัญชีของผู้เข้าร่วมและราคาที่สิทธิในการซื้อหุ้นกำหนด และเท่ากับจำนวนหุ้นตามสิทธิของโครงการ (กำหนด ณ วันที่ที่เสนอ) ถ้ามีหุ้นไม่เพียงพอตามโครงการ ณ วันสิ้นสุดของช่วงระยะเวลาที่ใช้สิทธิ หรือ ถ้าจำนวนเงินที่เก็บสะสมไว้ในบัญชีของผู้เข้าร่วมสามารถซื้อจำนวนหุ้นได้เกินกว่าจำนวนสูงสุดที่จะได้สำหรับผู้เข้าร่วมภายใต้โครงการ ส่วนที่เหลือของกองทุนให้ส่งคืนต่อผู้เข้าร่วมโครงการ (มีหรือไม่มีดอกเบี้ยขึ้นอยู่กับพิจารณาของบริษัท) หรือ สามารถยกยอดไปใช้สำหรับช่วงระยะเวลาของการเสนอหรือการใช้สิทธิครั้งถัดไป การลงทะเบียนครั้งแรกอาจจะยังคงมีผลอยู่โดยไม่มีกำหนดจนกระทั่งผู้เข้าร่วมถอนตัวออกจากโครงการ หรือ ผู้เข้าร่วมอาจจะต้องทำการลงทะเบียนใหม่สำหรับแต่ละช่วงระยะเวลาของการเสนอ

2. การจัดเก็บภาษีหุ้นพนักงานในประเทศสหรัฐอเมริกา

การโอนหุ้นที่เป็นไปภายใต้มาตรา 421-424 ได้บัญญัติส่วนที่เกี่ยวกับหุ้นพนักงานไว้ดังนี้ โดยได้แยกเป็น 2 กรณีคือ กรณีของการโอนหุ้นที่เป็นไปตามเงื่อนไขในประมวลรัษฎากร (ก) และในกรณีของการโอนหุ้นที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขในประมวลรัษฎากร(ข)

(ก) กรณีของการโอนหุ้นที่เป็นไปตามเงื่อนไขในประมวลรัษฎากร

ถ้าหุ้นถูกโอนไปให้กับบุคคลธรรมดา โดยการโอน เป็นไปตามมาตรา 422 (a) หรือ ม.423(a)

(1) ไม่ถือเป็นรายได้ในเวลาโอนหุ้นให้บุคคลธรรมดาจากการใช้สิทธิที่จะซื้อหุ้น³⁸

(2) ไม่ถือเป็นค่าใช้จ่ายภายใต้ ม.162 (เกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายทางการค้าหรือธุรกิจ) ไม่ว่าเวลาใด แก่บริษัทนายจ้าง บริษัทแม่ หรือบริษัทที่เกี่ยวข้องกันกับบริษัทนั้น หรือบริษัทที่ออกหรือถือได้ว่าได้ออกสิทธิในการซื้อหุ้นนั้น ในการโอนซึ่งบทบัญญัติใน ม.424(a) ใช้บังคับ และ³⁹

(3) มูลค่าหุ้นที่โอนต้องเท่ากับราคาที่จ่ายเพื่อการใช้สิทธินั้น⁴⁰

³⁸ Sec.421(a)(1) no income shall result at the time of the transfer of such share to the individual upon his exercise of the option with respect to such share

³⁹ Sec.421(a)(2) no deduction under section 162 (relating to trade or business expenses) shall be allowable at any time to the employer corporation, a parent or subsidiary corporation of such corporation, or a corporation issuing or assuming a stock option in transaction to which section 424(a) applies, with respect to the share so transferred; and

⁴⁰ Sec.421(a)(3) no amount other than the price paid under the option shall be considered as received by any of such corporations for the share so transferred.

(ข) การโอนหุ้นที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขของประมวลรัษฎากร

ถ้าโอนหุ้นไปให้กับบุคคลธรรมดา ซึ่งเกิดจากการใช้สิทธิในการซื้อหุ้น ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขใน ม.422(a) หรือ ม. 423(a) (หากไม่สามารถถือหุ้นในระยะเวลาตามเงื่อนไขใน ม. 422(a) (1) หรือ ม.423(a)(1)) และจะถือเป็นการเพิ่มขึ้นของรายได้ของบุคคลธรรมดาและเป็นค่าใช้จ่ายหักจากรายได้ของบริษัทนายจ้าง สำหรับภาษีประจำปีที่ใช้สิทธิในการซื้อหุ้นเกิดขึ้นเนื่องจากการโอนหุ้นนั้น⁴¹

สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีของสิทธิในการซื้อหุ้นขึ้นอยู่กับว่าสิทธิในการซื้อหุ้นนั้นเป็นสิทธิในการซื้อหุ้นตามประมวลรัษฎากรหรือไม่ ตามมาตรา 421 ถึงมาตรา 424 ของประมวลรัษฎากร

หากไม่เป็นไปตามเงื่อนไขของประมวลรัษฎากรจะถือเป็น NSOs ดังนั้นในปีที่ใช้สิทธิผู้เข้าร่วมถือจะเป็นรายได้ธรรมดา (regular revenue)

ดังนั้นหากโครงการถูกต้องตามเงื่อนไขของประมวลรัษฎากร สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีขึ้นอยู่กับบทบาทการกระทำของพนักงานและราคาซื้อหุ้นของสิทธิในการซื้อหุ้นที่สัมพันธ์กับมูลค่าตลาดที่ยุติธรรม ผู้ได้รับหุ้นพนักงานจะไม่ต้องรับรู้รายได้ไม่ว่าจะเป็นการให้สิทธิในการซื้อหุ้น (วันที่ทำการเสนอ) หรือเป็นการใช้สิทธิในการซื้อหุ้น (วันที่ใช้สิทธิ) ภายใต้โครงการอันใดอันหนึ่ง จะเลื่อนการจัดเก็บภาษี(deferred) ออกไปจนกระทั่งผู้เข้าร่วมขายหุ้นไป

ทั้งนี้การเลื่อนการเสียภาษีกรณีได้รับหุ้นพนักงาน(2.1) และแนวความคิดและเหตุผลในการเลื่อนการเสียภาษีหุ้นพนักงาน(2.2) กรณีการโอนหุ้นที่เป็นไปตามเงื่อนไขในประมวลรัษฎากร อาจสรุปได้ดังนี้

⁴¹ Sec.421(b) Effect of disqualifying disposition

If the transfer of a share of stock to an individual pursuant to his exercise of an option would otherwise meet the requirements of section 422(a) or 423(a) except that there is a failure to meet any of the holding period requirements of section 422(a)(1) or 423(a)(1), then any increase in the income of such individual or deduction from the income of his employer corporation for the taxable year in which such exercise occurred attributable to such disposition, shall be treated as an increase in come or a deduction from income in the taxable year of such individual or of such employer corporation in which such disposition occurred.

2.1 การเลื่อนการเสียภาษีกรณีได้รับหุ้นพนักงาน

สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีเงินได้ของ Incentive stock options (ISOs) และ Employee stock purchase plans (ESPPs) ที่สำคัญคือการจัดสรรหุ้นให้แก่พนักงานทั้งสองชนิด แก่พนักงานของบริษัทหรือบริษัทในเครือเดียวกัน เมื่อใช้สิทธิทำให้ได้หุ้นมาซึ่งถือได้ว่าพนักงานได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้น จะถือว่ามีเงินได้เกิดขึ้นขณะได้รับกรรมสิทธิ์ แต่หากได้ถือสิทธิดังกล่าวตลอดระยะเวลาซึ่งให้สิทธิในการซื้อหุ้น จนถึง 3 เดือนก่อนใช้สิทธิซื้อหุ้น และ 1 ปีก่อนขายหุ้นนั้นจะมีผลทำให้ผู้ได้รับสิทธิในการซื้อหุ้นได้รับประโยชน์ก็คือจะไม่ต้องเสียภาษีเงินได้ ณ ช่วงเวลาใช้สิทธิ(Exercised) กล่าวคือไม่ต้องเสียภาษีเงินได้ในวันที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้นและในวันที่ใช้สิทธิในการซื้อหุ้นดังกล่าว แต่จะเลื่อนเสียภาษี (deferred) ออกไปโดยจะเสียภาษีเมื่อได้ขายหุ้นนั้นไป

สิทธิในการซื้อหุ้นประเภท ISOs หากถูกรวบครองตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในประมวลรัษฎากร กำไรหรือขาดทุนท้ายสุดขึ้นอยู่กับกำไรหรือขาดทุนนั้นซึ่งถือว่าเป็นกำไรหรือขาดทุนในระยะยาวของเงินทุน (Capital Gains) มากกว่าเป็นรายได้ปกติทั่วไป (ordinary income) กำไรหรือขาดทุนที่ได้รับนั้นเท่ากับผลต่างระหว่างจำนวนที่ได้รับตามการจัดการที่เป็นไปตามเงื่อนไขและจำนวนเงินที่จ่ายในการใช้สิทธิของ ISOs

2.2 แนวความคิดและเหตุผลในการเลื่อนการเสียภาษีหุ้นพนักงาน

เหตุผลหลักของการให้สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีในการให้หุ้นพนักงานเพื่อเลื่อนการเสียภาษีหุ้นพนักงาน(deferred) ก็คือ การอนุญาตให้นายจ้างของสถานประกอบการจัดหาสิ่งจูงใจให้กับพนักงานที่เป็นบุคคลสำคัญของบริษัท เพื่อที่จะทำให้พวกเขาได้มีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของบริษัท ซึ่งหากจัดเก็บภาษีทันทีขณะใช้สิทธิ(Exercised) ทำให้เป็นภาระแก่พนักงานในการที่จะต้องขวนขวายหาเงินมาเพื่อชำระภาษีดังกล่าว ซึ่งต่อมาราคาหุ้นดังกล่าวตกลงอาจทำให้พนักงานต้องขายหุ้นทิ้ง ซึ่งไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการการให้หุ้นพนักงานดังกล่าว⁴²

⁴² Jacob Rabkin & Mark H. Johnson. The tax background Stock Options and Other Incentive Plans. Chapter 14 ,pp.14-102.2.

บทที่ 3

ปัญหาการจัดเก็บภาษีหุ้นพนักงานในประเทศไทย

ในปัจจุบันธุรกิจมีการแข่งขันอย่างมาก นอกจากการแข่งขันกันในด้านต่างๆ เพื่อให้ธุรกิจมีความเจริญก้าวหน้าแล้ว การรักษาบุคลากรที่มีคุณภาพก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความเติบโตของธุรกิจเป็นอย่างมาก การให้หุ้นพนักงานเป็นรูปแบบหนึ่งของการให้ผลตอบแทนแก่พนักงานและเป็นทางเลือกที่น่าสนใจสำหรับบริษัท หรือธุรกิจต่างๆ ในการใช้เป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และการรักษาบุคลากรให้ร่วมงานกับบริษัทในระยะยาว (Long-term Incentives) ในประเทศไทยการให้หุ้นพนักงาน ถือเป็นประโยชน์เพิ่มอย่างหนึ่งที่พนักงานได้รับ ดังจะเห็นได้จากกรณีที่กรมสรรพากรได้ขอให้คณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากร วินิจฉัยกรณีของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลขายหุ้นในราคาที่สูงกว่าราคาตลาดให้กับพนักงานว่าบุคคลดังกล่าวได้รับเงินได้พึงประเมินที่จะต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหรือไม่ เป็นจำนวนเท่าใด ซึ่งคณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากร ในคำวินิจฉัยที่ 28/2538 ได้วินิจฉัยว่า ถือว่าพนักงานได้รับเงินได้พึงประเมินแล้ว และได้กำหนดวิธีการคำนวณจำนวนเงินได้ไว้ ซึ่งก่อให้เกิดอุปสรรคและปัญหาในทางปฏิบัติและทำให้การจัดเก็บภาษีอากรในประเทศไทยในปัจจุบันไม่เอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมให้มีการให้หุ้นพนักงาน ในบทนี้ ผู้เขียนมุ่งวิเคราะห์ถึงการจัดเก็บภาษีหุ้นพนักงานในประเทศไทย(1) ตลอดจนปัญหาการจัดเก็บภาษีหุ้นพนักงาน (2)

3. ปัญหาการจัดเก็บภาษีหุ้นพนักงานในประเทศไทย

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้มุ่งศึกษาการจัดเก็บภาษีหุ้นพนักงานในกรณีที่พนักงานซื้อหุ้นในราคาที่สูงกว่าราคาตลาด ดังนั้นเพื่อประโยชน์ในการศึกษาจึงต้องศึกษาถึงรูปแบบหุ้นพนักงาน(1.1) และ ภาระภาษีของการได้รับหุ้นพนักงาน (1.2)

1. การจัดเก็บภาษีหุ้นพนักงานในประเทศไทย

1.1 รูปแบบการให้หุ้นพนักงาน

การเปิดโอกาสให้พนักงานมีสิทธิในการเป็นเจ้าของบริษัท โดยการให้ถือครองหลักทรัพย์ของบริษัทที่ตนเองทำงานอยู่ แบ่งออกได้เป็น 2 รูปแบบดังนี้คือ

- ก. การออกหุ้นสามัญ
- ข. การออกใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหุ้นสามัญหรือวอร์เรนท

ก. หุ้นสามัญ

หุ้นสามัญเป็นตราสารซึ่งแสดงสิทธิเรียกร้องในฐานะเจ้าของบริษัท ผู้ถือหุ้นสามัญมีสิทธิในการออกเสียงเลือกคณะกรรมการบริษัทและออกเสียงเพื่อกำหนดนโยบายที่สำคัญในกิจการ แต่ด้วยการมีสิทธิเรียกร้องในฐานะเป็นเจ้าของกิจการ ทำให้ผู้ถือหุ้นสามัญมีสิทธิเรียกร้องเป็นรายสุดท้ายในกำไรและทรัพย์สินของกิจการ ซึ่งหมายความว่าบริษัทผู้ถือหุ้นสามัญมิได้สัญญาว่าจะจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ผู้ถือหุ้นเป็นจำนวนที่แน่นอน คุณสมบัติข้อนี้แตกต่างจากที่สัญญากับเจ้าหนี้ ผู้ถือหุ้นสามัญมีสิทธิในการปันส่วนของกำไรสุทธิในรูปแบบเงินสดปันผลที่บริษัทประกาศจ่ายในกรณีกิจการยังดำรงอยู่ หรือการปันส่วนในทรัพย์สินในกรณีเลิกกิจการ แต่ทั้งนี้เฉพาะในกรณีที่ยังมีส่วนคงเหลือหลังจากที่บริษัทได้ชำระบัญชีและจ่ายให้ผู้มีสิทธิมาก่อนหน้าไปแล้ว

ข. ใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหุ้น หรือวอร์เรนท (Warrant)

ใบสำคัญแสดงสิทธิในการจองซื้อหุ้นสามัญหรือวอร์เรนทในหุ้นสามัญ เป็นใบสำคัญที่บริษัทผู้ออกให้สิทธิแก่ผู้ถือ ในการที่จะซื้อหุ้นสามัญที่ออกใหม่ของบริษัทผู้ออกวอร์เรนทนั้นในจำนวนและราคาที่ได้กำหนดไว้แล้วภายในระยะเวลาหรือ ณ วันที่ได้กำหนดในวอร์เรนทนั้น ราคาซื้อตามสิทธิที่ระบุไว้เริ่มแรกมักจะสูงกว่าราคาตลาดของหลักทรัพย์ที่ระบุเนื่องจากผู้ออกวอร์เรนทคาดว่าราคาหุ้นสามัญของกิจการจะสูงขึ้นเรื่อยๆ ในช่วงระยะเวลาการให้สิทธิตามวอร์เรนท¹

1.2 ภาวะภาษีของการได้รับหุ้นพนักงาน

การที่พนักงานได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากการได้รับหุ้นพนักงานโดยซื้อมาในราคาต่ำกว่าราคาตลาด ตามการจัดเก็บภาษีอากรของไทยก่อให้เกิดภาวะภาษี ดังนี้ คือ

กรณีที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลให้พนักงานซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาด กรมสรรพากรได้มีแนวคำวินิจฉัยตลอดมาว่า บุคคลดังกล่าวได้รับเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากรแล้ว จึงต้องนำผลต่างระหว่างราคาตลาดกับราคาซื้อไปรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปีภาษี ที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้น ไม่ว่าหุ้นดังกล่าวจะมีเงื่อนไข หรือไม่มีเงื่อนไข เกี่ยวกับการ

¹ จิรตน์ สังข์แก้ว. “ตลาดตราสารทุนไทย” กลไกของตลาดการเงินในระบบเศรษฐกิจไทย. บริษัท อัมรินทร์ พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด(มหาชน), 2545 ,หน้า 279-287.

จำหน่ายจ่ายโอน และไม่ว่าหุ้นดังกล่าวจะเป็นหุ้นที่มีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือนอก
ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สำหรับการคำนวณราคาตลาด ให้ถือตามมูลค่าหุ้น ดังนี้

1. ในวันที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้นดังกล่าว เป็นหุ้นที่มีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่ง
ประเทศไทย

(1) หากหุ้นดังกล่าวมีราคาขายให้กับประชาชนทั่วไป (Public offering) ให้ถือมูลค่า
หุ้นเท่ากับราคาขายให้กับประชาชนทั่วไป

(2) หากหุ้นดังกล่าวไม่มีราคาขายให้กับประชาชนทั่วไป (Public offering) ให้ถือ
มูลค่าหุ้นเท่ากับราคาเฉลี่ยในตลาดหลักทรัพย์ในเดือนที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้น

2. ในวันที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้นดังกล่าว เป็นหุ้นที่ไม่มีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์
แห่งประเทศไทย

(1) หากหุ้นดังกล่าวมีราคาขายให้กับประชาชนทั่วไป (Public offering) ให้ถือมูลค่า
หุ้นเท่ากับราคาขายให้กับประชาชนทั่วไป

(2) หากหุ้นดังกล่าวไม่มีราคาขายให้กับประชาชนทั่วไป (Public offering) ให้ถือ
มูลค่าหุ้นเท่ากับมูลค่าทางบัญชีในรอบระยะเวลาบัญชีก่อนรอบระยะเวลาบัญชีที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้น

กรณีที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลใดจะเสนอหุ้นให้พนักงาน โดยมีเงื่อนไขเกี่ยวกับ
หุ้นดังกล่าว และประสงค์ที่จะทำความตกลงเกี่ยวกับการคำนวณมูลค่าหุ้นเพื่อประโยชน์การเสียภาษีของบุคคล
ดังกล่าวให้ยื่นคำขอต่อกรมสรรพากรเพื่อเสนอกระทรวงการคลังพิจารณาต่อไป²

จากแนววินิจฉัยของกรมสรรพากรอาจกล่าวได้โดยสรุปว่า³ หากพนักงานซื้อหุ้นในราคาที่
ต่ำกว่าราคาตลาดเนื่องจากการจ้างแรงงาน ถือเป็นประโยชน์ใดๆ ที่ได้รับเนื่องจากการจ้างแรงงาน⁴ และหาก
พนักงานซื้อหุ้นในราคาที่สูงกว่าราคาตลาดจากบริษัทเนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำหรือจากการรับ
ทำงานให้ ถือเป็นประโยชน์ใดๆ ที่ได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำ⁵

พนักงานต้องนำเงินได้ดังกล่าวไปรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปี
ภาษีที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้น ไม่ว่าจะหุ้นดังกล่าวจะมีเงื่อนไข หรือไม่มีเงื่อนไข เกี่ยวกับการจำหน่ายจ่ายโอน และ

² คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากรที่ 28/2538

³ หนังสือกรมสรรพากรที่ กค.0811/6448 ลงวันที่ 22 กรกฎาคม 2545

⁴ มาตรา 40(1) แห่งประมวลรัษฎากร

⁵ มาตรา 40(2) แห่งประมวลรัษฎากร

ไม่ว่าหุ้นดังกล่าวจะเป็นหุ้นที่มีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือนอกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ในกรณีที่มีการขายหุ้นที่ไม่มีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยให้กับพนักงานโดยไม่มีส่วนต่างระหว่างมูลค่าทางบัญชีกับราคาซื้อขาย กรณีดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นประโยชน์อย่างอื่นที่ได้รับซึ่งอาจคำนวณได้เป็นเงินซึ่งถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากรแต่อย่างใด

6

การที่บริษัทออกไปสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นสามัญของบริษัทให้แก่พนักงานเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจโดยมีเงื่อนไขกับบริษัทว่าไม่โอนสิทธิให้แก่ผู้ใด และใบสำคัญแสดงสิทธินี้สิ้นอายุลงทันที เมื่อผู้ถือหุ้นพ้นสภาพการเป็นพนักงานของบริษัท และใบสำคัญดังกล่าวออกให้เป็นการเฉพาะตัว ไม่สามารถโอนเปลี่ยนมือได้ภายในเวลาที่กำหนด และไม่มีการจำหน่ายให้ประชาชนเช่นเดียวกับใบสำคัญแสดงสิทธิทั่วไป กรณีดังกล่าว ยังไม่ถือว่าพนักงานของบริษัทได้รับเงินได้พึงประเมินในวันที่ได้รับใบสำคัญแสดงสิทธิเนื่องจากแนวคำวินิจฉัยของกรมสรรพากรเห็นว่าใบสำคัญแสดงสิทธิไม่มีราคาและไม่สามารถเปลี่ยนมือได้⁷

เมื่อพนักงานได้ซื้อหุ้นพนักงานมาแล้ว หากต่อมาพนักงานนำหุ้นที่ซื้อมาในราคาที่ต่ำกว่าราคาตลาดไปขาย จะเกิดภาวะภาษีดังนี้คือ

ก. กรณีการขายหุ้นนอกตลาดหลักทรัพย์

เมื่อพนักงานนำหุ้นดังกล่าวไปขายนอกตลาดหลักทรัพย์และมีกำไร ถือว่าพนักงานได้รับผลประโยชน์ที่ได้จากการโอนหุ้น เฉพาะซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน⁸ พนักงานจึงต้องนำเงินได้ดังกล่าวไปรวมคำนวณภาษีเงินได้โดยคำนวณภาษีตามบัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา แต่หากเกิดผลขาดทุน ก็ไม่ถือว่ามีเงินได้ที่ต้องเสียภาษีแต่อย่างใด

ในกรณีที่พนักงานเป็นผู้อยู่ในประเทศไทย ได้ขายหุ้นพนักงานที่อยู่ในต่างประเทศ กรณีเข้าลักษณะเป็นการขายทรัพย์สินที่อยู่ในต่างประเทศ ฉะนั้นหากพนักงานมีกำไรจากการขายหุ้นและนำเงินได้พึงประเมินที่เกิดขึ้นในปีภาษีที่ผู้มีเงินได้อยู่ในประเทศไทย เข้ามาในประเทศไทยในปีภาษีเดียวกัน จะต้องนำเงินได้นั้นมาเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตามมาตรา 41 วรรคสอง แห่งประมวลรัษฎากร⁹

⁶ หนังสือกรมสรรพากรที่ กค. 0811/ก.754 ลงวันที่ 22 กันยายน 2543

⁷ หนังสือกรมสรรพากรที่ กค 0802/22799 ลงวันที่ 9 ตุลาคม 2538

⁸ มาตรา 40(4)(ข) แห่งประมวลรัษฎากร

⁹ หนังสือกรมสรรพากรที่ กค.0706/4934 ลงวันที่ 28 พฤษภาคม 2546

และหากพนักงานได้รับหุ้นพนักงาน เนื่องจากหน้าที่งาน หรือกิจการที่ทำในประเทศไทย เนื่องจากกิจการของนายจ้างในประเทศไทย หรือเนื่องจากทรัพย์สินที่อยู่ในประเทศไทย ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ไม่ว่าเงินได้นั้นจ่ายในหรือนอกประเทศ ตามมาตรา 41 วรรคหนึ่งแห่งประมวลรัษฎากร¹⁰

ข. กรณีการขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์

เงินกำไรที่ได้จากการขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ถือเป็นเงินได้จากผลประโยชน์ที่ได้จากการโอนหุ้น เฉพาะซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน แต่ได้รับยกเว้นไม่ต้องนำมาเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา¹¹

2. ปัญหาการจัดเก็บภาษีหุ้นพนักงาน

จากที่ได้ศึกษาการจัดเก็บภาษีในกรณีที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลขายหุ้นในราคาที่สูงกว่าราคาตลาดตามข้อตกลงพิเศษให้กับพนักงาน ตามกฎหมายไทยอาจสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญอยู่ 3 ประการ ได้แก่ การเก็บภาษีในทันทีที่ได้รับหุ้นพนักงาน(2.1) การกำหนดมูลค่าหุ้นพนักงานที่ได้รับ(Employee Stock Option Valuation) (2.2) และการคำนวณกำไรจากการขายหุ้นพนักงาน (2.3) ผู้เขียนขอวิเคราะห์ถึงปัญหาดังกล่าว ดังนี้

2.1 การเก็บภาษีในทันทีที่ได้รับหุ้นพนักงาน

การจัดสรรหุ้นให้แก่พนักงานตามข้อตกลงพิเศษในราคาต่ำกว่าราคาตลาดอาจกระทำได้ในหลายลักษณะไม่ว่าจะเป็นกรณีของบริษัทแม่ซึ่งอยู่ในประเทศไทยขายหุ้นในราคาที่สูงกว่าราคาตลาดให้กับพนักงานของบริษัทแม่ที่อยู่ในประเทศไทย หรือบริษัทแม่ซึ่งอยู่ในประเทศไทยขายหุ้นในราคาที่สูงกว่าราคาตลาดให้กับพนักงานของบริษัทร่วม หรือบริษัทย่อย หรือบริษัทสาขาที่อยู่ในประเทศไทย หรือ บริษัทแม่ซึ่งอยู่ต่างประเทศขายหุ้นในราคาที่สูงกว่าราคาตลาดให้กับพนักงานของบริษัทร่วม หรือบริษัทย่อย หรือบริษัทสาขาที่อยู่ในประเทศไทย หรือบริษัทแม่ที่อยู่ในประเทศไทยขายหุ้นในราคาที่สูงกว่าราคาตลาดให้กับพนักงานของบริษัทสาขาที่อยู่ในต่างประเทศ แนวคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากรที่ 28/2538 ให้ถือว่าเงินได้ที่บุคคลดังกล่าวได้รับเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร จึงต้องนำไปรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปีภาษีที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้นไม่ว่าหุ้นดังกล่าวจะมีเงื่อนไขหรือไม่มีเงื่อนไขโดยพิจารณาตามความหมายของเงินได้ในกรณีต่อไปนี้

¹⁰ หนังสือกรมสรรพากรที่ กค.0706/10848 ลงวันที่ 10 พฤศจิกายน 2546

¹¹ มาตรา 42(17) แห่งประมวลรัษฎากร ประกอบกฎกระทรวงฉบับที่ 126 (พ.ศ.2509)ข้อ 2(23)

ก. วิเคราะห์ตามความหมายของเงินได้ตามหลักเศรษฐศาสตร์

นักเศรษฐศาสตร์ได้ให้คำนิยามของเงินได้ซึ่งใช้วัดความสามารถในการเสียภาษีที่ยึดถือกันทั่วไปในระดับทฤษฎีคือ

1. คำนิยามของ Robert Murray Haig

Haig ได้ให้คำนิยามของเงินได้ว่า "เงินได้ คือ การเพิ่มขึ้นของอำนาจของบุคคลที่จะสนองความต้องการของบุคคลดังกล่าว ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง อำนาจดังกล่าวนี้ประกอบด้วย (1) เงิน หรือ (2) สิ่งอื่น ๆ ที่พอจะวัดค่าได้ในรูปของเงิน" (Income is the increase or accretion in one's power to satisfy his wants in a given period in so far as that power consists of (a) money itself, or, (b) anything susceptible of valuation in terms of money)¹²

2. คำนิยามของ Henry C. Simons

Simons ได้ให้คำนิยามของเงินได้ว่า "เงินได้ หมายถึงผลบวกของการบริโภคและการเปลี่ยนแปลงของระดับทรัพย์สินในช่วงระยะเวลาหนึ่ง" (Personal income may be defined as the algebraic sum of: (1) the market value of rights exercise in consumption; and (2) the change in the value of the store of property rights between the beginning and the end of the period in question)¹³

¹² Robert Murray Haig, The concept of Income-Economic and Legal Aspects : The Federal Income Tax, Columbia University Press, 1921, p.7. อ้างใน พัชรพร สุวรรณอำพรชัย. "ประโยชน์ซึ่งอาจคิดคำนวณได้เป็นเงิน ตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร: กรณีประโยชน์อันเนื่องมาจากการจ้างแรงงาน" วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545, หน้า 11.

¹³ Henry C. Simons. Personal Income Taxation .Chicago: University of Chicago Press, 1921, p.5.

3. คำนิยามของ Lawrence C. Phillips

Phillips ได้ให้คำนิยามของเงินได้ว่า “เงินได้ (Income) หมายถึงจำนวนเงินที่บุคคลใช้ในการบริโภคในช่วงระยะเวลาหนึ่งและหมายความรวมถึงความมั่งคั่ง (Wealth) ที่เกิดขึ้นแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง ตลอดจนการเพิ่มขึ้นของมูลค่าทรัพย์สินด้วย¹⁴

จากคำนิยามของคำว่า “เงินได้” Robert Murray Haig และ Henry C. Simons เห็นว่า เงินได้ คือการเพิ่มขึ้นของอำนาจของบุคคลที่จะสนองความต้องการของบุคคลดังกล่าวในช่วงระยะเวลาหนึ่ง และ เงินได้หมายถึงผลบวกของการบริโภคและการเปลี่ยนแปลงของระดับทรัพย์สินในช่วงระยะเวลาหนึ่ง นอกจากนี้ Lawrence C. Phillips ยังเห็นว่า เงินได้หมายถึงจำนวนเงินที่บุคคลใช้ในการบริโภคในช่วงระยะเวลาหนึ่งและหมายความรวมถึงความมั่งคั่ง (Wealth) ที่เกิดขึ้นแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งตลอดจนการเพิ่มขึ้นของมูลค่าทรัพย์สินด้วย

นิยามเงินได้ในลักษณะเช่นนี้ ทำให้เงินได้มีความหมายกว้างขวางมาก จนกระทั่งมีการให้ชื่อเงินได้ในลักษณะนี้ว่า ฐานภาษีเงินได้เบ็ดเสร็จ (Comprehensive tax base) ซึ่งหมายถึง ฐานภาษีที่ขยายความประเภทยของเงินได้ที่ต้องเสียภาษีนั่นเอง จะขยายเพิ่มขึ้นมากน้อยเท่าใดนั้น ก็สุดแล้วแต่ว่าได้มีการเสนอให้รวมประเภทเงินได้ ที่ยังไม่ได้ประเมินเก็บในปัจจุบันเพิ่มขึ้นกี่ประเภท¹⁵

การที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลให้พนักงานซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาด ถือว่าบุคคลดังกล่าวได้รับเงินได้ตามความหมายของเงินได้ตามหลักเศรษฐศาสตร์ เนื่องจากขณะได้ซื้อหุ้นในราคาที่ต่ำกว่าราคาตลาดมีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงมูลค่าทรัพย์สินระหว่างเริ่มต้นและสิ้นสุดในระยะเวลาหนึ่ง กล่าวคือวันที่พนักงานได้ซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาดทำให้พนักงานมีความมั่งคั่งส่งผลให้มีสถานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น

แต่หากเป็นการให้ใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหุ้น ไม่ถือว่าพนักงานได้รับเงินได้ตามความหมายของเงินได้ตามหลักเศรษฐศาสตร์ในวันที่ได้รับใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหุ้นเนื่องจากไม่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงมูลค่าทรัพย์สินระหว่างเริ่มต้นและสิ้นสุดในระยะเวลาหนึ่ง กล่าวคือ วันที่ได้รับใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหุ้นมิได้ส่งผลให้พนักงานมีความมั่งคั่งและสถานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นแต่อย่างใด เนื่องจากใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหุ้นที่พนักงานได้รับดังกล่าวไม่มีราคาและไม่สามารถเปลี่ยนมือได้

¹⁴ ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม. กฎหมายภาษีอากร เล่ม 2. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สถาบัน T. Training Center, หน้า 64.

¹⁵ ไกรยุทธ ธีรตยา คีนันท์. ทฤษฎีและภาษีเงินได้ของไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดวงกมล, 2521, หน้า 3.

ข. วิเคราะห์ตามความหมายของเงินได้ตามหลักการบัญชี

สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ได้ให้ความหมายของคำว่า “รายได้” (revenue income) ไว้ดังนี้

1. รายได้ หมายถึง การเพิ่มขึ้นในสินทรัพย์สุทธิของกิจการอันเนื่องมาจากการขายสินค้าหรือบริการหรือมูลค่าที่คิดเป็นเงินตราของสินค้าหรือบริการที่โอนจากธุรกิจไปให้แก่ลูกค้าในระหว่างงวดเวลาหนึ่ง¹⁶

2. รายได้ หมายถึง กระแสเข้าของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ (ก่อนหักค่าใช้จ่าย) ในรอบระยะเวลาบัญชีซึ่งเกิดขึ้นจากกิจกรรมตามปกติของกิจการ เมื่อกระแสเข้านั้น ส่งผลให้ส่วนของผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ไม่รวมถึงเงินทุนที่ได้รับจากผู้มีส่วนร่วมในส่วนของเจ้าของ¹⁷

การจัดเก็บภาษีจากการจำหน่ายทรัพย์สินโดยทั่วไปจะต้องพิจารณาว่าการจำหน่ายทรัพย์สินดังกล่าวก่อให้เกิด “เงินได้” หรือไม่นั้นจะต้องพิจารณาว่าเงินได้จากการจำหน่ายทรัพย์สินดังกล่าวนั้นจะต้องเกิดขึ้น (Realized) ก่อนจึงจะเสียภาษี

การที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลให้พนักงานซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาด จะเห็นได้ว่าพนักงานผู้ได้รับสิทธิซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาดได้มีการเพิ่มขึ้นของประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจในรูปกระแสเข้า ส่งผลให้พนักงานมีส่วนในการเป็นเจ้าของกิจการ และมีการเพิ่มขึ้นของทรัพย์สินในทันทีที่ได้ซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาดดังกล่าว ถือได้ว่ามีเงินได้เกิดขึ้นแล้ว (realized)

ค. วิเคราะห์ตามความหมายของเงินได้ตามหลักการภาษีอากร

อาจารย์วิทย์ ต้นตยกุล ได้ให้ข้อสรุปว่า¹⁸ เงินได้ตามกฎหมายภาษีอากร หมายถึง เงินได้ซึ่งเกิดขึ้นเพราะทรัพย์สินเปลี่ยนมือ โดยมีข้อยกเว้นให้เงินได้จากการขายทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิได้มุ่งหากำไรบางชนิด ผลได้อันมีลักษณะเป็นทุน (Capital Gains) ในบางกรณีต้องเสียภาษีเงินได้ตามประมวลรัษฎากร เช่น การขายอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยไม่มุ่งหากำไร

มีการนำความหมายของเงินได้ตามหลักการบัญชีและตามหลักเศรษฐศาสตร์มาใช้ประกอบการพิจารณากำหนดความหมายและการคำนวณเงินได้ มักปรากฏว่า บทบัญญัติกฎหมายภาษีมิได้

¹⁶ สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย. ศัพท์บัญชี . พิมพ์ครั้งที่ 6, หน้า 81.

¹⁷ สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย . มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 37 การรับรู้รายได้. หน้า 5.

¹⁸ วิทย์ ต้นตยกุล . กฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร . พิมพ์ครั้งที่ 5. หน้า 45-46.

ให้คำจำกัดความของ “ เงินได้” ไว้อย่างชัดเจน ดังเห็นได้จากมาตรา 39 และมาตรา 56 แห่งประมวลรัษฎากร เงินได้ตามบทบัญญัติดังกล่าวมีความหมายที่ผสมผสานกันระหว่างความหมายของเงินได้ตามหลักการบัญชี และเงินได้ตามนัยทางเศรษฐศาสตร์¹⁹

การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในกรณีให้พนักงานซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาดตามแนวคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากร ที่ 28/2538 ถือว่าการที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลให้พนักงานซื้อหุ้นตามข้อตกลงพิเศษในราคาต่ำกว่าราคาตลาด กรณีดังกล่าวถือได้ว่าบุคคลดังกล่าวได้ประโยชน์จากการที่ซื้อหุ้นต่ำกว่าราคาตลาดแล้วโดยการได้หุ้นซึ่งเป็นทรัพย์สิน โดยถือว่าเป็นประโยชน์อย่างอื่นซึ่งอาจคิดคำนวณเป็นเงินได้ ซึ่งถือว่าได้รับเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร จึงต้องนำไปรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปีภาษีที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้นไม่ว่าหุ้นดังกล่าวจะมีเงื่อนไข หรือไม่มีเงื่อนไข

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นเห็นได้ว่า แม้การจัดเก็บภาษีกรณีการให้หุ้นพนักงานจะเป็นไปตามหลักการของเงินได้ และทำให้กรมสรรพากรจัดเก็บภาษีในทันทีที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้นก็ตาม การจัดเก็บภาษีในทันทีดังกล่าวมีผลให้พนักงานต้องขวนขวายหาเงินเพื่อที่จะนำมาชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และอาจมีความจำเป็นต้องขายหุ้นทิ้งไปเพื่อหาเงินมาชำระภาษี กรณีดังกล่าวมีผลให้วัตถุประสงค์ของการจัดสรรหุ้นให้แก่พนักงาน เพื่อให้พนักงานมีส่วนร่วมในความเป็นเจ้าขององค์กร และให้พนักงานปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถโดยการทำให้พนักงานถือครองหุ้นพนักงานไว้ให้นานที่สุดเสียไป

ตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา²⁰การจัดสรรหุ้นให้แก่พนักงานนั้น แม้จะถือว่าพนักงานมีเงินได้ในทันทีเช่นเดียวกับกฎหมายไทย แต่จะเลื่อนการเสียภาษีออกไป (Deferred Income) จนกว่าพนักงานจะขายหุ้นออกไป ซึ่งขณะนั้นพนักงานแน่ใจว่ามีกำไรเกิดขึ้นจึงตัดสินใจขาย ไม่ได้ทำให้พนักงานต้องเดือนร้อนในการจัดเตรียมเงินเพื่อชำระภาษีดังกล่าว

นอกจากนั้นแนวทางการจัดเก็บภาษีอากรของไทยในกรณีที่ให้พนักงานซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาดยังขัดต่อหลักภาษีอากรที่ดีตามหลักแนวความคิดของ Adam Smith นักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษ แห่งสำนัก Classic ซึ่งได้กำหนดหลักการบริหารภาษีอากรที่ดีไว้ในหนังสือเรื่อง The Wealth of Nation (1776) ซึ่งเป็นหลักการที่ยอมรับกันในทุกประเทศ โดยมีหลักการอยู่ 4 ประการได้แก่ หลัก

¹⁹ ศุภลักษณ์ พิณีจิวดล. คำอธิบายกฎหมายมหาชน การคลังและการภาษีอากร ทฤษฎีและหลักการกฎหมายภาษีอากร.หน้า 212.

²⁰ Alisa J.Baker,The Stock Options Book,Chapter 7.p.77.

ความเป็นธรรม (Equity) หลักความแน่นอน (Certainly) หลักความสะดวก (Convenience) หลักความประหยัด (Economy)

ถึงแม้ว่ารัฐเป็นผู้ใช้อำนาจบังคับจัดเก็บภาษีและกำหนดจำนวนภาษีที่ผู้เสียภาษีต้องชำระก็ตาม แต่การใช้อำนาจดังกล่าวต้องกระทำอย่างมีหลักเกณฑ์และประกอบด้วยวิธีการที่เป็นธรรม ต้องคำนึงถึงหลักภาษีอากรที่ดีตามแนวพระราชดำริใช้ปฏิบัติกันโดยทั่วไป แต่ตามแนวทางสรรพากรไทยจัดเก็บภาษีที่ที่พนักงานได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้นไม่ว่าจะมีเงินปันผลหรือไม่มีเงินปันผล โดยไม่คำนึงหลักความเป็นธรรม (1) หลักความแน่นอน (2) และหลักความสะดวก (3) กรณีดังกล่าวถือว่าเป็นการจัดเก็บภาษีอากรที่ขัดต่อหลักการจัดเก็บภาษีอากรที่ดีกล่าวคือ

1. หลักความเป็นธรรม (Equity) การจัดเก็บภาษีอย่างยุติธรรมต้องมีความสัมพันธ์กับสิ่งที่แสดงความสามารถในการเสียภาษีของผู้เสียภาษี (The Ability to pay principle) คือ หากมีรายได้มากก็ควรเสียภาษีมาก มีรายได้ก็น้อยก็ควรเสียภาษีน้อย แต่หากไม่มีรายได้เลยก็ไม่ควรจะต้องเสียภาษี²¹

แต่อย่างไรก็ตาม การที่สรรพากรได้กำหนดให้หุ้นที่พนักงานได้รับ ถือเป็นเงินได้เมื่อพนักงานได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้นและต้องชำระภาษีหัก ณ ที่จ่ายแก่บริษัทในวันที่ซื้อหุ้นในราคาที่ต่ำกว่าราคาตลาด (Exercised) ทั้งที่ในสภาพความเป็นจริงแล้วพนักงานไม่มีความพร้อมที่จะชำระภาษี เนื่องจากยังต้องถือครองหุ้นเป็นระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ตามเงื่อนไขเพื่อให้ได้รับสิทธิดังกล่าว ซึ่งขัดต่อหลักความสามารถในการเสียภาษีของผู้เสียภาษี ทั้งที่ผู้ที่ถูกถือว่ามีเงินได้ยังไม่มีความพร้อมในการเสียภาษีเนื่องจากไม่มีเงินชำระภาษี

นอกจากนั้นกรณีที่พนักงานนำหุ้นพนักงานที่ได้รับมาไปขายตามการจัดเก็บภาษีของไทยก่อให้เกิดความไม่เสมอภาค ไม่เป็นธรรมในการจัดเก็บเนื่องจากการนำหุ้นที่ได้รับมาซึ่งเป็นทรัพย์สินอย่างหนึ่ง การจัดเก็บภาษีของไทยนั้น หากเป็นการขายนอกตลาดหลักทรัพย์จะต้องเสียภาษี แต่หากเป็นการขายในตลาดหลักทรัพย์ไม่ต้องเสียภาษีแต่อย่างใด ทั้งที่เป็นหุ้นที่ได้รับมาจากแหล่งเงินได้เนื่องจากการทำงานตามมาตรา 40(1) หรือตำแหน่งงานที่ทำ ตามมาตรา 40(2) เช่นเดียวกัน แต่ให้สิทธิประโยชน์ไม่เท่าเทียมกัน การส่งเสริมตลาดหลักทรัพย์ด้วยมาตรการภาษีดังกล่าว เป็นการส่งเสริมเกินความจำเป็น เป็นการลดภาระภาษีของผู้เสียภาษีที่มีฐานะร่ำรวยและสะสมหุ้นไว้ในตลาดหลักทรัพย์มากมาย เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว รัฐมุ่งให้ประโยชน์แต่เฉพาะผู้ที่มีฐานะร่ำรวย การให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์โดยไม่ต้องนำเงินได้ดังกล่าวมาเสียภาษี เป็นมาตรการภาษีที่ขัดกับภาษีเงินได้ที่เป็นธรรม กล่าวคือ แทนที่จะจัดเก็บภาษีเงิน

²¹ ศุภลักษณ์ พินิจภูวดล.คำอธิบายทฤษฎีและหลักกฎหมายภาษีอากร.หน้า 61.

ได้จากผู้ที่มีฐานะร่ำรวยในอัตราที่สูง ๆ กลับหาทางลดหย่อนภาระภาษีของบุคคลกลุ่มนี้ ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ระหว่างคนรวยและคนจน ยังผลให้เกิดช่องว่างระหว่างชนชั้นมากยิ่งขึ้น

อีกกรณีหนึ่งการที่รัฐออกกฎกระทรวงฉบับที่ 126(2509) ออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร ข้อ 2(23) ยกเว้นเงินได้จากการขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อส่งเสริมตลาดทุน โดยเปิดโอกาสให้บริษัทในตลาดหลักทรัพย์ใช้วิธีหาทุนจากมหาชน เพื่อสนองตอบต่อนโยบายของทุนนิยมเพื่อให้ประชาชนเข้ามาเป็นเจ้าของบริษัท แต่ในความเป็นจริงผู้ที่มีโอกาสซื้อหุ้นเป็นเจ้าของบริษัทจดทะเบียนมีจำนวนน้อยมาก กระจุกตัวอยู่เฉพาะผู้ที่มีฐานะร่ำรวยเท่านั้น ไม่ใช่คนจนที่รัฐต้องคอยช่วยเหลือทางการเงิน ความตั้งใจของรัฐที่ช่วยค้ำจุนนักลงทุนดังกล่าว เท่ากับรัฐเสียสละรายรับซึ่งเป็นภาษีซึ่งหากจัดเก็บแล้วจะได้รับรายได้ภาษีเป็นจำนวนมากมาพัฒนาประเทศในยามที่รัฐบาลต้องการใช้เงินเพื่อสนองต่อนโยบายรัฐบาลที่ประกาศไว้ต่อประชาชน การที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่งเป็นบริษัทจดทะเบียน ให้พนักงานซื้อหุ้นตามข้อตกลงพิเศษในราคาต่ำกว่าราคาตลาด หากต่อมาหุ้นดังกล่าวไปขายในตลาดหลักทรัพย์ได้รับยกเว้นไม่ต้องนำเงินกำไรที่ได้รับจากการขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ซึ่งถือเป็นเงินได้ตามมาตรา 40(4)(ข) มาเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตามมาตรา 42(17) ประกอบกฎกระทรวงฉบับที่ 126 (พ.ศ.2509) ข้อ 2(23)เป็นการสร้างความเหลื่อมล้ำในรูปแบบของการกระจายรายได้มากยิ่งขึ้น หากเทียบกับบริษัทที่ไม่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แล้ว ความเป็นบริษัทไม่จดทะเบียนมิได้เปลี่ยนแปลงในเรื่องของรูปแบบการควบคุมอำนาจในการบริหารของบริษัท แต่อย่างไรก็ดี ลักษณะการควบคุมอำนาจในการบริหารของบริษัทไม่จดทะเบียนมิได้แตกต่างไปจากบริษัทจดทะเบียน แต่การที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลไม่จดทะเบียนให้พนักงานซื้อหุ้นตามข้อตกลงพิเศษในราคาต่ำกว่าราคาตลาดและต่อมาบุคคลดังกล่าวนำหุ้นไปขายนอกตลาดหลักทรัพย์ เงินกำไรที่ได้จากการขายหุ้นนอกตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งถือเป็นเงินได้ตามมาตรา 40(4)(ข) ต้องนำมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

การตรวจบทบัญญัติกฎหมายต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมทางสังคมและอยู่ภายใต้หลักความเสมอภาคในทางกฎหมาย ซึ่งได้มีนักกฎหมายมหาชนให้ความเห็นไว้ว่า²² “หลักความเสมอภาคหมายถึง การที่องค์กรต่าง ๆ ของรัฐต้องปฏิบัติต่อบุคคลที่เหมือนกันในสาระสำคัญอย่างเดียวกัน และปฏิบัติต่อบุคคลที่ต่างกันในสาระสำคัญแตกต่างกันออกไปตามลักษณะเฉพาะของแต่ละคนนั่นเอง และเมื่อนำหลักดังกล่าวมาพิจารณาถึงขอบเขตของหลักความเสมอภาคในทางกฎหมายภาษีอากรทำให้สามารถกำหนดความหมายของหลักความเสมอภาคทางกฎหมายภาษีว่า หมายถึง การที่บทบัญญัติกฎหมายภาษีอากรต้องมี

²² วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. หลักการพื้นฐานกฎหมายมหาชน. โครงการตำรามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538, หน้า

ลักษณะทั่วไปมิใช่เป็นกฎหมายที่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม โดยยกเหตุจากการมีถิ่นกำเนิด
ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม เชื้อชาติ ศาสนา”

ดังนั้นหากพิจารณาในแง่ของตัวบุคคลผู้ซึ่งได้รับหุ้นจากการเป็นพนักงานแล้ว
การที่รัฐจัดเก็บภาษีกรณีให้พนักงานซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาดโดยปฏิบัติต่อพนักงานในสาระความ
เป็นพนักงานอย่างเดียวกัน แตกต่างกันโดยเหตุของสถานะของบุคคล หรือ ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคมกัน
แตกต่างกัน เนื่องจากความเป็นบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์และนอกตลาดหลักทรัพย์ กล่าวคือหาก
เป็นหุ้นของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้รับยกเว้นภาษีจากการขายหุ้น แต่หาก
เป็นหุ้นของบริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแล้ว มิได้รับการยกเว้นภาษีแต่อย่างใด
จึงเป็นการขัดกับหลักความเสมอภาคทางภาษีอากร ซึ่งหลักการพื้นฐานของ
กฎหมายภาษีอากร และยังเป็น การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะ
ของบุคคลหรือฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคมจึงเป็นการปฏิบัติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญตามมาตรา 30²³

แต่อย่างไรก็ตามแม้มีการจัดเก็บภาษีที่แตกต่างกัน เนื่องจากความเป็นพนักงาน
ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและนอกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยไม่ใช่เป็นเรื่องของหุ้น
พนักงานโดยตรง หากแต่กฎกระทรวงฉบับที่ 126(2509) ข้อ 2(23) เป็นผลทางอ้อมที่มากกระทบต่อหุ้นพนักงาน
แต่ก็ทำให้ปัญหาของการให้พนักงานซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาดที่ความรุนแรงมากยิ่งขึ้น เนื่องจากรัฐ
จัดเก็บภาษีกับพนักงานซึ่งได้รับหุ้นพนักงานด้วยความไม่เสมอภาคกัน จึงไม่เอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมให้
พนักงานมีส่วนในการเป็นเจ้าขององค์กรธุรกิจนั้น

2. หลักความแน่นอน (Certainly) การจัดเก็บภาษีอากรที่ดีต้องมีความชัดเจน
แน่นอนในเรื่อง ฐานภาษี เทคนิคการประเมินภาษีและวิธีการจัดเก็บ กล่าวคือในส่วนของกฎหมายนั้น จะต้องม
ีความชัดเจนแน่นอน และผู้มีอำนาจในการจัดเก็บภาษีจะต้องมีดุลยพินิจน้อยที่สุด เกี่ยวกับการประเมินภาษี
การจัดเก็บภาษีที่มีความแน่นอนจะทำให้ผู้เสียภาษีสามารถคำนวณภาษีที่ตนต้องชำระได้

²³ บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ
สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความ
คิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับ
บุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

ผู้เขียนเห็นว่ากรณีที่สรรพากรมีการหามูลค่าของหุ้นพนักงานเป็นหลายแนว ซึ่งบางกรณียอมรับคำวินิจฉัยที่ 28/2538 แต่บางกรณีไม่ยอมรับกลับไปใช้มาตรา 9 ทวิในการคำนวณหามูลค่าของสิทธิในการซื้อหุ้นพนักงาน เนื่องจากการตีความการใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ของสรรพากร ขัดต่อหลักความแน่นอนของหลักภาษีอากรที่ดี

นอกจากนั้น การที่คำวินิจฉัยที่ 28/2538 เปิดโอกาสให้ในกรณีที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลใดจะเสนอหุ้นให้พนักงานโดยมีเงื่อนไขเกี่ยวกับหุ้นดังกล่าว และประสงค์ที่จะทำความตกลงเกี่ยวกับการคำนวณมูลค่าหุ้นเพื่อประโยชน์ในการเสียภาษีของบุคคลดังกล่าวให้ยื่นคำขอต่อกรมสรรพากรเพื่อเสนอกระทรวงการคลังเพื่อพิจารณาต่อไป ยิ่งทำให้เห็นได้ว่า หลักการจัดเก็บภาษีหุ้นพนักงานในกรณีที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนำหุ้นไปขายให้พนักงานในราคาที่ต่ำกว่าราคาตลาด มีความไม่แน่นอนอย่างเห็นได้ชัดจนว่าสามารถที่จะทำความตกลงเกี่ยวกับการคำนวณราคามูลค่าของหุ้นพนักงานดังกล่าวได้ด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่ากรมสรรพากรอาจพิจารณาโดยเลือกปฏิบัติได้

3. หลักความสะดวก (Convenience) ด้วยเหตุที่คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากรที่ 28/2838 ได้กำหนดหลักการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในกรณีให้พนักงานซื้อหุ้นในราคาที่ต่ำกว่าราคาตลาดตามข้อตกลงพิเศษ โดยถือว่าบุคคลดังกล่าวได้รับเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากรแล้ว ต้องนำเงินได้ดังกล่าวไปรวมเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปี ที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้น ไม่ว่าจะหุ้นดังกล่าวจะมีเงื่อนไข หรือไม่มีเงื่อนไข เกี่ยวกับการจำหน่ายจ่ายโอน และไม่ว่าหุ้นดังกล่าวจะเป็นหุ้นที่มีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือนอกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเงินได้พึงประเมินที่ได้รับนั้น ให้ถือตามมูลค่าหุ้น ในกรณีที่มีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หากหุ้นดังกล่าวไม่มีราคาขายให้กับประชาชนโดยทั่วไป (Public Offering) ให้ถือมูลค่าหุ้นเท่ากับราคาเฉลี่ยในตลาดหลักทรัพย์ ในเดือนที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้น

จะเห็นได้ว่าหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีดังกล่าวข้างต้น หากราคาหุ้นเพิ่มขึ้นหลังจากวันที่พนักงานเข้าใช้สิทธิซื้อหุ้นในราคาที่ต่ำกว่าราคาตลาด (Exercise) จะส่งผลให้ราคาเฉลี่ยของมูลค่าหุ้นในเดือนที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้นสูงขึ้นตามไปด้วย ทำให้พนักงานต้องเสียภาษีเพิ่มขึ้นมากกว่าวันที่พนักงานเข้าใช้สิทธิในการซื้อหุ้น ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพจิตใจของผู้ที่ใช้สิทธิดังกล่าว โดยกังวลว่าในอนาคตตนจะต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นเงินเท่าไร ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วพนักงานมีภาระการเงินที่จะต้องจัดเตรียมเงินไว้สำหรับภาษีดังกล่าว บางครั้งอาจถึงขั้นต้องไปกู้เงินมาชำระภาษีก็ได้ ในขณะที่เดียวกัน บริษัทผู้มีหน้าที่หัก ณ ที่จ่ายจะต้องรวบรวม จำนวนพนักงานที่เข้าใช้สิทธิในการซื้อหุ้น และต้องรอรยะเวลาจนหมดเดือนที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้น เพื่อจะได้คำนวณภาษีโดยถือมูลค่าหุ้นเท่ากับราคาเฉลี่ยในเดือนที่ได้รับกรรมสิทธิ์

ในหุ้น และมีหน้าที่หัก ณ ที่จ่าย โดยนำส่งต่อสรรพากรท้องถิ่น ภายใน 7 วันนับแต่วันสิ้นเดือน หากบริษัทมีจำนวนพนักงานมาก จะก่อให้เกิดภาระแก่ฝ่ายบุคคลในการจัดเตรียมแบบในการชำระภาษีหัก ณ ที่จ่าย

2.2 การกำหนดมูลค่าของหุ้นพนักงานที่ได้รับ

ปัจจุบันนี้ประเทศไทยมีบริษัทจำนวนมากได้มีการนำเอาโครงการให้พนักงานซื้อหุ้นในราคาที่ต่ำกว่าราคาตลาด มาเป็นเครื่องมือในด้านการบริหารงานบุคคลเพื่อจูงใจบุคลากรให้มีส่วนร่วมในความเป็นเจ้าของธุรกิจ แต่อย่างไรก็ตามการจัดเก็บภาษีตามกฎหมายไทย กรมสรรพากรมีการกำหนดมูลค่าของ หุ้นพนักงาน (Employee Stock Options) เป็นหลายกรณีเช่น

กรณีแรกการกำหนดมูลค่าหุ้นพนักงานโดยใช้คำวินิจฉัยที่ 28/2538 เป็นหลักเกณฑ์ในการกำหนดมูลค่าหุ้นเพื่อเป็นฐานในการคำนวณเงินได้พึงประเมิน โดยให้ถือตามมูลค่าหุ้น ดังนี้

1. ในวันที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้นดังกล่าว เป็นหุ้นที่มีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

(1) หากหุ้นดังกล่าวมีราคาขายให้กับประชาชนทั่วไป (Public offering) ให้ถือมูลค่าหุ้นเท่ากับราคาขายให้กับประชาชนทั่วไป

(2) หากหุ้นดังกล่าวไม่มีราคาขายให้กับประชาชนทั่วไป (Public offering) ให้ถือมูลค่าหุ้นเท่ากับราคาเฉลี่ยในตลาดหลักทรัพย์ในเดือนที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้น

2. ในวันที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้นดังกล่าว เป็นหุ้นที่ไม่มีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

(1) หากหุ้นดังกล่าวมีราคาขายให้กับประชาชนทั่วไป (Public offering) ให้ถือมูลค่าหุ้นเท่ากับราคาขายให้กับประชาชนทั่วไป

(2) หากหุ้นดังกล่าวไม่มีราคาขายให้กับประชาชนทั่วไป (Public offering) ให้ถือมูลค่าหุ้นเท่ากับมูลค่าทางบัญชีในรอบระยะเวลาบัญชีก่อนรอบระยะเวลาบัญชีที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้น

ดังนั้นหากบริษัทขายหุ้นพนักงาน โดยไม่มีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และยังไม่มีการเสนอขายให้แก่บุคคลโดยทั่วไป (Public offering) บริษัทมีสิทธิถือมูลค่าหุ้นเท่ากับมูลค่าทางบัญชี (Book Value) ในรอบระยะเวลาบัญชีก่อนรอบระยะเวลาบัญชีที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้นมาใช้คิดคำนวณเป็นมูลค่าหุ้นที่จะขายให้กับพนักงานได้²⁴

²⁴ หนังสือกรมสรรพากรที่ กค.0811/8912 ลงวันที่ 12 กันยายน 2544

กรณีที่สองใช้มาตรา 9 ทวิแห่งประมวลรัษฎากรเป็นฐานในการคำนวณกำหนดมูลค่าของหุ้นพนักงาน Employee Stock Options กล่าวคือ ถ้าจะต้องตีราคาทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดเป็นเงิน ให้ถือราคาหรือค่าอันพึงมีในวันที่ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้น²⁵

จากที่ได้ศึกษาพบว่ากรมสรรพากรใช้หลักการในการกำหนดมูลค่าหุ้นทั้งสองกรณีโดยใช้หลักในการพิจารณาว่าหลักเกณฑ์ใดสามารถจัดเก็บภาษีได้มากกว่าก็ใช้วิธีนั้นในทางปฏิบัติ ซึ่งก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อผู้เสียภาษีซึ่งไม่แน่นอนว่ากรมสรรพากรจะใช้หลักเกณฑ์ใดกับมาใช้บังคับด้วยเหตุเนื่องจากการตีความของพนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมสรรพากร

ปัญหาที่ต้องพิจารณาต่อไป คือเมื่อบริษัทให้พนักงานซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาดแล้วจะส่งผลกระทบต่อกรกำหนดมูลค่าหุ้นพนักงานที่เรียกว่า Dilution effect ซึ่งมีผลต่อมูลค่าหุ้นของบริษัทหรือไม่อย่างไร

ก่อนอื่นต้องเข้าใจความหมายของคำว่า Dilution ว่ามีความหมายว่าอย่างไร

²⁵ หนังสือกรมสรรพากรที่ กค.0706/4006 ลงวันที่ 29 เมษายน 2546

Dilution : effect on earning per share and book value per share if all convertible securities were converted or all warrants or stock options were exercised.²⁶

ดังนั้นคำว่า Dilution จึงหมายถึง ผลกระทบกับกำไรต่อหุ้นและมูลค่าตามบัญชีของหุ้น ถ้าหลักทรัพย์แปลงสภาพทั้งหมดถูกแปลงสภาพหรือใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นทั้งหมดหรือสิทธิที่จะซื้อหุ้นทั้งหมดถูกใช้สิทธิ

การประเมินราคาหุ้นสามัญ (Common Stock Valuation) จะทำให้ทราบมูลค่าที่แท้จริง (Intrinsic value or True Value) ของหุ้นสามัญ วิธีการประเมินราคาหุ้นสามัญ สามารถทำได้หลายวิธี โดยใช้การคำนวณหา²⁷

1. ราคาตามบัญชี (Book Value) ของธุรกิจ
2. ราคาเมื่อมีการขายโดยการชำระบัญชี (Liquidation Value) เมื่อธุรกิจเลิกกิจการ
3. ราคาจากผลคูณอัตราส่วนราคาต่อกำไร (Price/Earning multiple value)
4. ราคาตามรูปแบบการประเมินค่า (Valuation model)

สำหรับกรณีบริษัทจัดสรรหุ้นให้แก่พนักงาน โดยให้พนักงานซื้อในราคาต่ำกว่าราคาตลาด ใช้วิธีพิจารณาผลกระทบต่อมูลค่าตามบัญชีของหุ้น (Book Value) ได้ดังนี้

ก. หุ้นที่ไม่มีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

เช่นบริษัท ก มีหุ้น 1,000 หุ้น ราคาจดทะเบียนหุ้นละ 100 บาท เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ สมมติว่าราคาตลาดของหุ้น บริษัทรวมมีราคาเท่ากับราคาสินทรัพย์รวม ราคาซื้อขายในตลาดมีราคาหุ้นละ 600 บาท บริษัทให้พนักงานซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาด โดยพนักงานใช้สิทธิซื้อหุ้น (Exercise) จำนวน 1,000 หุ้นในราคาหุ้นละ 100 บาท บริษัทจะมีจำนวนหุ้นเพิ่มขึ้นเป็น 2,000 หุ้น ดังนั้นราคาตลาดหลังพนักงานใช้สิทธิซื้อหุ้นจะตกลงจากหุ้นละ 600 บาท เหลือหุ้นละ 350 บาท $(600,000 + 100,000) \text{ บาท} / 2,000 \text{ หุ้น}$

จากตัวอย่างข้างต้น เมื่อมีการออกหุ้นใหม่ให้แก่พนักงานเพื่อให้พนักงานซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาด จะทำให้เกิดสภาวะที่เรียกว่า Dilution effect ส่งผลให้ราคาตลาดของหุ้นในบริษัทดังกล่าวลดลง

²⁶ John Downes Jordon Elliot Goodman. Dictionary of Finance and Investment Terms. Fourth Edition, p.139.

²⁷ ธนิตา จิตรน้อมรัตน์. การบริหารการเงิน. เอ็ดดิสัน เพรส โปรดักส์, 2540, หน้า 473.

ซึ่งการกำหนดมูลค่าหุ้นตามคำวินิจฉัยที่ 28/2538 มิได้คำนึงถึงหลักของ Dilution แต่ประการใด

นอกจากนั้นการกำหนดมูลค่าหุ้นสามัญในกรณีการจัดสรรหุ้นให้กับพนักงานตามคำวินิจฉัยที่ 28/2538 ใช้วิธีคำนวณหาราคาตามบัญชี (Book Value) โดยให้ถือมูลค่าเท่ากับมูลค่าทางบัญชีในรอบระยะเวลาบัญชีก่อนรอบระยะเวลาบัญชี (Book Value) ที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้นในกรณีที่เป็นบริษัทนอกตลาดหลักทรัพย์และไม่มีการขายให้กับประชาชนโดยทั่วไป ซึ่งการประเมินค่าโดยใช้ราคาตามบัญชี (Book Value) ของธุรกิจ หมายถึง ราคาตามบัญชีต่อหุ้น (Book Value per share) เป็นการหาค่าของธุรกิจต่อหุ้น วิธีนี้พิจารณาว่าเมื่อธุรกิจจะเลิกกิจการสินทรัพย์ทั้งหมดหลังจากจ่ายชำระหนี้สินและหุ้นบุริมสิทธิแล้วจะนำมาแบ่งให้ผู้ถือหุ้นสามัญทั้งหลาย เป็นวิธีที่พิจารณาเฉพาะข้อมูลในอดีต ไม่ได้สนใจศักยภาพของรายได้ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต จากตัวอย่างข้างต้นสมมติว่าไม่มีการออกหุ้นบุริมสิทธิ

		งบดุลก่อนพนักงานใช้สิทธิซื้อหุ้น	
สินทรัพย์		หนี้สินและทุน	
	600,000	หนี้สิน	200,000
		ทุนจดทะเบียน(1,000 @ 100)	100,000
		กำไรสะสม	<u>300,000</u>
รวมสินทรัพย์	<u>600,000</u>	รวมหนี้สินและทุน	<u>600,000</u>

งบดุลเมื่อพนักงานใช้สิทธิซื้อหุ้น

สินทรัพย์		หนี้สินและทุน	
	600,000	หนี้สิน	200,000
		ทุนจดทะเบียน (2,000 @ 100)	200,000
เงินสดใหม่	<u>100,000</u>	กำไรสะสม	<u>300,000</u>
	<u>700,000</u>	รวมหนี้สินและทุน	<u>700,000</u>

ราคาตามบัญชี (Book Value) ของหุ้นสามัญก่อนพนักงานซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาด = สินทรัพย์ทั้งหมด - หนี้สินทั้งหมด

จากตัวอย่างข้างต้นสามารถคำนวณหาราคาตามบัญชีได้ดังนี้

$$= 600,000 - 200,000 \text{ บาท}$$

$$= 400,000 \text{ บาท}$$

ดังนั้น ราคาตามบัญชีของหุ้นสามัญต่อหนึ่งหุ้น = $400,000 / 1,000 \text{ หุ้น} = 400 \text{ บาทต่อหุ้น}$

เมื่อพนักงานซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาด สามารถคำนวณหาราคาตามบัญชีได้ดังนี้

ราคาตามบัญชี (Book Value) ของหุ้นสามัญเมื่อพนักงานใช้สิทธิซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาด = (สินทรัพย์ทั้งหมด + ทรัพย์สินใหม่) - หนี้สินทั้งหมด / จำนวนหุ้นทั้งหมด

$$= (600,000 + 100,000) - 200,000 \text{ บาท}$$

$$= 500,000 \text{ บาท}$$

ดังนั้น ราคาตามบัญชีของหุ้นสามัญต่อหนึ่งหุ้น = $500,000 / 2,000 \text{ หุ้น} = 250 \text{ บาทต่อหุ้น}$

จะเห็นได้ว่าราคาตามบัญชีเมื่อพนักงานซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาดมีราคาลดลงจาก 400 บาทต่อหุ้นเป็น 250 บาทต่อหุ้น

การที่สรรพากรได้กำหนดฐานในการกำหนดมูลค่าหุ้นพนักงานตามคำวินิจฉัยที่ 28/2538 ให้ถือว่าบุคคลผู้ได้รับหุ้นดังกล่าวมีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากรในวันที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้นดังกล่าว ในกรณีที่เป็นหุ้นที่ไม่มีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หากหุ้นดังกล่าวไม่มีราคาขายให้กับประชาชนทั่วไป (Public offering)

ให้ถือมูลค่าหุ้นเท่ากับมูลค่าทางบัญชีในรอบระยะเวลาบัญชีก่อนรอบระยะเวลาบัญชี (Book Value) ที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้น จะเห็นได้ว่าในกรณีเช่นนี้ไม่มีการคำนึงถึง Dilution แต่อย่างใด ซึ่งทำให้เกิดปัญหาที่ต้อง

พิจารณาว่าเมื่อบริษัทให้หุ้นแก่พนักงาน บริษัทจะต้องออกหุ้นเพิ่มทุน ทำให้ระดับในส่วนของทุน (Equity) มากขึ้นด้วยส่งผลให้หุ้นราคาตามบัญชี (Book Value) ของพนักงานมีราคาต่ำลง เงินได้พึงประเมินที่พนักงานได้รับก็ควรจะต่ำลงไปด้วยแต่สรรพากรกลับไปถือมูลค่าหุ้นเท่ากับมูลค่าทางบัญชีในรอบระยะเวลาบัญชีก่อนรอบระยะเวลาบัญชี (Book Value) ที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้นซึ่งมีมูลค่าหุ้นในขณะที่พนักงานได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้นทำให้พนักงานผู้ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้น ต้องเสียภาษีมากกว่าความเป็นจริง ซึ่งก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อผู้เสียภาษี

ราคาตามบัญชี (Book Value) ตามคำวินิจฉัยที่ 28/2538 มิได้คำนึงถึง ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้น (เงินสดที่เพิ่มขึ้น) แต่เป็นกรณีที่คำวินิจฉัยดังกล่าวคำนึงถึงการกำหนดมูลค่าหุ้นโดยถือราคาตามบัญชีของรอบระยะเวลาบัญชีของปีก่อน ซึ่งเป็นราคาหุ้นที่เกิดขึ้นก่อนการให้หุ้นพนักงานและไม่ได้คำนึงถึงจำนวนหุ้นที่ให้แก่พนักงาน กล่าวคือกรณีที่บริษัทให้พนักงานซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาดจะทำให้บริษัทมีสินทรัพย์เพิ่มขึ้นส่งผลให้ราคาตามบัญชีต่ำลง ไม่สอดคล้องกับราคาตามบัญชีที่แท้จริง ผู้เขียนเห็นว่าราคาตามบัญชีดังกล่าวไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงราคาตามบัญชีที่ใกล้เคียงกับราคาตามบัญชีที่ให้กับพนักงาน ณ วันที่ให้กรรมสิทธิ์ในหุ้นกับพนักงาน การที่ถือเอามูลค่าตามบัญชีของปีก่อนมากำหนดเป็นมูลค่าหุ้นที่พนักงานได้รับในวันที่ได้รับกรรมสิทธิ์ เป็นการทำให้พนักงานต้องเสียภาษีมากกว่าที่ได้รับจริง ซึ่งไม่ถูกต้อง

ข. หุ้นที่มีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างบริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ได้จัดสรรใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นสามัญของบริษัทแก่กรรมการ พนักงาน จำนวน 3,164,800 หน่วย ราคาหน่วยละ 0 บาท ใบสำคัญแสดงสิทธิมีอายุ 6 ปี นับแต่วันที่ออกใบสำคัญแสดงสิทธิ โดยอัตราการใช้สิทธิคือ ใบสำคัญแสดงสิทธิ 1 หน่วยต่อหุ้นสามัญ 1 หุ้น ราคาใช้สิทธิที่ 10 บาท ต่อ 1 หุ้นสามัญ กำหนดใช้สิทธิทุก ๆ 3 เดือน และกรณีที่วันกำหนดใช้สิทธิตรงกับวันหยุดทำการให้เลื่อนวันใช้สิทธิเป็นวันทำการถัดไป

ใช้สิทธิครั้งแรกในวันที่ 15 มกราคม 2546

จำนวนรายที่ยื่นขอใช้สิทธิ 403 ราย ได้รับจัดสรรหุ้นหุ้นสามัญ 403 ราย จำนวนใบสำคัญแสดงสิทธิที่ขอใช้สิทธิ 282,260 หน่วย จำนวนหุ้นสามัญที่ได้รับการใช้สิทธิ 282,260 หุ้น

ราคาปิด 57.50 บาท ราคาเฉลี่ย 57.50 บาท หลังจากใช้สิทธิซื้อหุ้น ราคาปิด ณ วันที่ 20 มกราคม 2546 ลดลงเหลือ 57.00 บาทต่อหุ้น ราคาเฉลี่ยลดลงเหลือ 57.45 บาท

ใช้สิทธิครั้งที่ 2 ในวันที่ 16 เมษายน 2546

จำนวนรายที่ยื่นขอใช้สิทธิ 29 ราย ได้รับจัดสรรหุ้นสามัญ 29 ราย จำนวนใบสำคัญแสดงสิทธิที่ขอใช้สิทธิ 2,457 หน่วย จำนวนหุ้นสามัญที่ได้รับจากการใช้สิทธิ 2,457 หุ้น

ราคาปิด 60.00 บาท ราคาเฉลี่ย 59.53 บาท หลังจากใช้สิทธิซื้อหุ้น ราคาปิด ณ วันที่ 17 เมษายน 2546 ลดลงเหลือ 59.50 บาท ราคาเฉลี่ยลดลงเหลือ 59.51 บาท

ใช้สิทธิครั้งที่ 3 ในวันที่ 15 กรกฎาคม 2546

จำนวนรายที่ยื่นขอใช้สิทธิ 19 ราย ได้รับจัดสรรหุ้นสามัญ 19 ราย จำนวนใบสำคัญแสดงสิทธิที่ขอใช้สิทธิ 13,770 หน่วย จำนวนหุ้นสามัญที่ได้รับจากการใช้สิทธิ 13,770 หุ้น

ราคาปิด 6.55 บาท ราคาเฉลี่ย 6.51 บาท หลังจากใช้สิทธิซื้อหุ้น ราคาปิด ณ วันที่ 20 กรกฎาคม 2546 ลดลงเหลือ 6.50 บาท ราคาเฉลี่ยลดลงเหลือ 6.46 บาท²⁸

ใช้สิทธิครั้งที่ 4 ในวันที่ 15 ตุลาคม 2546 จำนวนรายที่ยื่นขอใช้สิทธิ 15 ราย ได้รับจัดสรรหุ้นสามัญ 15 ราย จำนวนใบสำคัญแสดงสิทธิที่ขอใช้สิทธิ 12,250 หน่วย จำนวนหุ้นสามัญที่ได้รับจากการใช้สิทธิ 12,250 หน่วย

ราคาปิด 7.35 บาท ราคาเฉลี่ย 7.34 บาท หลังจากใช้สิทธิซื้อหุ้น ราคาปิด ณ วันที่ 20 ตุลาคม 2546 ลดลงเหลือ 7.20 บาท ราคาเฉลี่ยลดลงเหลือ 7.20 บาท²⁹

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าเมื่อมีการให้หุ้นพนักงานจะก่อให้เกิด dilution effect ส่งผลให้ราคาหุ้นต่ำลง ซึ่งควรจะเสียภาษีต่ำลงไปด้วย แต่กรมสรรพากรโดยคำวินิจฉัยที่ 28/2538 ได้จัดเก็บภาษีในกรณีที่เป็นหุ้นที่มีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยกำหนดมูลค่าหุ้นในกรณีที่หุ้นดังกล่าวไม่มีราคาขายกับประชาชนทั่วไป (Public offering) ให้ถือมูลค่าหุ้นเท่ากับราคาเฉลี่ยในตลาดหลักทรัพย์ในเดือนที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้น ซึ่งส่งผลให้พนักงานผู้ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้นจากการซื้อหุ้นในราคาที่ต่ำกว่าราคาตลาดดังกล่าวต้องเสียภาษีมากกว่ามูลค่าหุ้นที่ได้รับมา

²⁸ บริษัทที่มีการลดมูลค่าหุ้น (แตก Par) จาก 10 บาท เป็น 1 บาท

²⁹ ห้องสมุดตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2.3 การคำนวณกำไรจากการขายหุ้นพนักงาน

การจัดเก็บภาษีหุ้นพนักงาน กรมสรรพากรกำหนดให้เสียภาษีเมื่อได้กรรมสิทธิ์ในหุ้นหรือเมื่อซื้อหุ้นในราคาที่ต่ำกว่าราคาตลาด โดยคำนวณจากส่วนต่างของราคาใช้สิทธิกับราคาตลาด หากต่อมาได้มีการขายหุ้นออกไป พนักงานยังคงต้องเสียภาษีจากกำไรจากการขายหุ้นดังกล่าวอีก อย่างไรก็ตาม อาจมีปัญหาการคำนวณจำนวนกำไรจากการขายหุ้น โดยที่ไม่ได้มีการคำนวณต้นทุนมูลค่าของหุ้นใหม่และทำให้เกิดการจัดเก็บภาษีอากรที่ซ้ำซ้อนขึ้น

เช่นบริษัทออกหุ้นให้กับพนักงาน มีราคาขายให้กับพนักงาน 5 บาท ขณะนั้นราคาตลาด 20 บาท พนักงานต้องเสียภาษีจากเงินได้จำนวน 15 บาท หากต่อมาพนักงานนำหุ้นไปขายที่ราคา 50 บาท กำไรจากการขายหุ้น (Capital Gains) ดังกล่าว จะคิดจาก 50-5 บาท คือถือว่ามีกำไรที่ต้องเสียภาษี 45 บาทหรือจะคิดจาก 50-20 เพราะถือว่า 15 บาทแรก ได้เสียภาษีไปแล้ว หากคิดจาก 50-5 ก็จะทำให้เกิดการเก็บภาษีซ้ำซ้อน กล่าวคือกำไร 15 บาทแรก ต้องถูกนำมาเสียภาษีถึงสองครั้ง หนังสือตอบข้อหารือของกรมสรรพากร³⁰ ส่วนใหญ่จะกำหนดให้คำนวณ Capital Gains จากราคาขายหักด้วยราคาซื้อ ซึ่งยังไม่มีรายละเอียดที่ชัดเจนว่าราคาซื้อหรือต้นทุนซื้อดังกล่าว จะรวมต้นทุนซึ่งได้เสียภาษีไปแล้วตามตัวอย่างข้างต้นหรือไม่

ส่วนการจัดเก็บภาษีหุ้นพนักงานของประเทศสหรัฐอเมริกาประเภท Statutory Stock Options ในรูปแบบของ Incentive stock options (ISOs) และการให้สิทธิในการซื้อหุ้นภายใต้ employee stock purchase plans (ESPPs) เป็นกรณีที่เป็นกรณีก่อให้เกิดสิทธิในการซื้อหุ้น โดยที่บุคคลนั้นจะต้องเป็นลูกจ้างของบริษัทหรือบริษัทในเครือที่ให้สิทธิในการซื้อหุ้นนั้น ตลอดระยะเวลาที่เริ่มต้นนับจากวันที่ให้สิทธิในการซื้อหุ้น (granted) จนกระทั่ง 3 เดือนก่อนใช้สิทธิในการซื้อหุ้น (Exercise) และไม่มีกรณียกเลิกหุ้นพนักงานภายใน 2 ปีนับจากวันที่ให้สิทธิในการซื้อหุ้นหรือภายใน 1 ปีหลังจากวันที่ใช้สิทธิในการซื้อหุ้น

ถ้าพนักงานได้รับ ISOs และ ESPPs เมื่อใช้สิทธิ (Exercise) พนักงานผู้นั้นถือว่าได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้นและถือว่ามีเงินได้เช่นเดียวกับตามกฎหมายไทย แต่ในประเทศสหรัฐอเมริกา พนักงานผู้นั้นยังไม่ต้องเสียภาษีเงินได้ โดยการชำระภาษีจะได้รับการเลื่อนออกไป (Deferred) เมื่อพนักงานขายหุ้น กล่าวคือเมื่อพนักงานขายหุ้น พนักงานจะมีเงินได้ซึ่งคำนวณจากผลต่างระหว่างจำนวนเงินซึ่งพนักงานจ่ายเมื่อใช้สิทธิซื้อหุ้น (the option price) กับจำนวนเงินที่ได้รับเมื่อขายหุ้น ซึ่งโดยทั่วไปกำไรที่ได้จะได้รับสิทธิในการเสียภาษีเช่นเดียวกับผลได้จากทุน (capital gains) หรือหากเกิดผลขาดทุนก็ไม่ต้องเสียภาษี อย่างไรก็ตาม กำไรที่ได้จะถือเป็นเงินได้ปกติ (Ordinary income) สำหรับปีที่ขายหุ้นหากลูกจ้างไม่สามารถถือหุ้นในระยะเวลาที่เป็นไป

³⁰ หนังสือกรมสรรพากรที่ กค.0706/4006 ลงวันที่ 29 เมษายน 2546

ตามเงื่อนไขกล่าวคือหากลูกจ้างขายหุ้นภายใน 1 ปี หลังจากบริษัทโอนหุ้นให้หรือภายใน 2 ปี หลังจากบริษัทให้สิทธิในการซื้อหุ้น

โดยพนักงานที่ได้รับหุ้นภายใต้เงื่อนไขของ Incentive stock option (ISOs) และ Employee Stock Option Plans (ESPPs) จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด เช่น การขายหุ้นทั้งสองประเภทต้องเป็นพนักงานเท่านั้น และใช้สิทธิตามระยะเวลาที่กำหนด ผลกำไรหรือขาดทุนจากการขายถือเป็น ผลกำไรหรือขาดทุนจากส่วนเกินทุน (capital gains or loss)

หากพนักงานไม่สามารถถือหุ้นตามเงื่อนไขที่กำหนด และมีกำไรจากการขาย กำไรที่ได้จะถือเป็นเงินได้ปกติ (ordinary income) ขึ้นอยู่กับผลต่างของราคาตลาดที่ยุติธรรมและราคาสิทธิในการซื้อหุ้น

จะเห็นได้ว่าการจัดเก็บภาษีของประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีความซับซ้อนในเชิงเศรษฐศาสตร์แต่อย่างไรก็ตาม กล่าวคือ มีการจัดเก็บภาษีหุ้นพนักงานเมื่อได้ขายหุ้นออกไป ดังที่ได้กล่าวข้างต้น

3. แนวทางแก้ไข

เพื่อให้เจตนาของกรให้พนักงานซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาดบรรลุวัตถุประสงค์ ผู้เขียนขอเสนอแนวทางแก้ไขซึ่งแยกออกได้เป็น 2 เรื่อง ดังนี้ การเลื่อนการเก็บภาษีหุ้นพนักงาน (3.1) การคำนวณกำไรจากการขายหุ้นพนักงาน (3.2)

3.1 การเลื่อนการเก็บภาษีหุ้นพนักงาน

ผู้เขียนเห็นว่า ควรมีการเลื่อนการเสียภาษีกรณีพนักงานซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาดออกไป โดยให้พนักงานเสียภาษีเมื่อมีการขายหุ้นเช่นเดียวกันกับของประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งจะทำให้พนักงานเสียภาษีเมื่อมีเงินได้จริงและมีความพร้อมที่จะเสียภาษี ทั้งนี้ การเลื่อนการเก็บภาษีออกไปดังกล่าวอาจกระทำได้ 2 วิธี คือ การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (1) การออกพระราชกฤษฎีกา (2)

1. การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร โดยเพิ่มมาตรา 48 จัตวา ในกรณีที่มีการขายหุ้นให้แก่พนักงานในราคาต่ำกว่าราคาตลาด โดยให้อธิบดีกรมสรรพากรมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการเกี่ยวกับการขายหุ้นให้แก่พนักงานในราคาต่ำกว่าราคาตลาด โดยวางหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการเกี่ยวกับการขายหุ้นให้แก่พนักงานในราคาต่ำกว่าราคาตลาดเช่นเดียวกันกับของประเทศสหรัฐอเมริกา เพียงแต่ต่างกันที่ของประเทศไทยให้อำนาจแก่อธิบดีกรมสรรพากรในการกำหนดหลักเกณฑ์ให้มีการเลื่อนการจัดเก็บภาษีหุ้นพนักงานออกไปเมื่อขายและกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการดังต่อไปนี้

1.1 ไม่มีการโอนหุ้นภายใน 2 ปี นับจากวันที่ให้สิทธิในการซื้อหุ้น หรือ ภายใน 1 ปี หลังจากได้รับการโอนหุ้น (ใช้สิทธิซื้อหุ้น)

1.2 หุ้่นพนักงานให้เฉพาะพนักงานซึ่งเป็นพนักงานของบริษัทแม่หรือบริษัทในเครือ
เท่านั้นยกเว้น

1.2.1 พนักงานซึ่งทำงานน้อยกว่า 2 ปี

1.2.2 พนักงานซึ่งมีการจ้างงาน 20 ชั่วโมง หรือน้อยกว่า 20 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์

1.2.3 พนักงานซึ่งมีการจ้างงานไม่มากกว่า 5 เดือนใน 1 ปี ประดิทิน

1.3 การให้สิทธิพนักงานในการซื้อหุ้นที่ต่ำกว่าราคาตลาดต้องเป็นไปตามโครงการที่
ได้รับอนุมัติจากผู้ถือหุ้นของบริษัทภายในช่วงเวลา 12 เดือนก่อนหรือหลังจากการเริ่มโครงการโดยต้องระบุ
จำนวนหุ้นรวมทั้งหมดที่เกิดจากการใช้สิทธิและพนักงานต้องมีคุณสมบัติตามที่ประกาศในโครงการนั้น ๆ

1.4 บริษัทได้ให้สิทธิในการซื้อหุ้นนั้นภายใน 10 ปี นับจากวันที่โครงการเกิดขึ้น หรือ
วันที่โครงการได้รับอนุมัติจากผู้ถือหุ้น แล้วแต่อย่างใดจะเกิดขึ้นก่อน

1.5 สิทธิในการซื้อหุ้นที่ต่ำกว่าราคาตลาดไม่สามารถใช้สิทธิได้หลังจาก 10 ปี นับจาก
วันที่ให้สิทธิในการซื้อหุ้นนั้น

1.7 ราคาสิทธิในการซื้อหุ้นต้องไม่น้อยกว่ามูลค่าราคาตลาดที่ยุติธรรม ณ เวลาที่ให้
สิทธิในการซื้อหุ้นนั้น

1.8 สิทธิในการซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาดไม่สามารถโอนได้ เว้นแต่ โดยทาง
พินัยกรรม

1.9 ในขณะที่ได้มีการให้สิทธิในการซื้อหุ้นที่ต่ำกว่าราคาตลาดนั้น พนักงานไม่ได้เป็น
เจ้าของหุ้นมากกว่า 10% ของหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของบริษัทแม่หรือบริษัทในเครือ

1.10 การชำระเงินค่าหุ้นพนักงานกระทำได้โดยการชำระเป็นเงินสด หากจะชำระด้วยวิธี
อื่นที่มีใช้เงินสดต้องปฏิบัติตามมติของมติของกรรมการผู้บริหาร

2. การออกพระราชกฤษฎีกาโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 3 แห่งประมวลรัษฎากรออกพระ
ราชกฤษฎีกาเลื่อนการจัดเก็บภาษีไปเป็นวันที่พนักงานขายหุ้นพนักงานออกไป เพื่อให้เหมาะสมกับเหตุการณ์
โดยผู้เขียนเห็นว่าคำว่า “ยกเว้น” ตามมาตรา 3(1)³¹ นั้นแม้การแปลความหมายโดยตรงจะแปลความได้ว่า
ยกเว้นทั้งหมดโดยไม่มีการจัดเก็บเลยก็ตาม แต่หากแปลตามเจตนารมณ์ของกฎหมายแล้ว สามารถแปล
ความหมายให้หมายความถึงการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติในประมวลรัษฎากรบางประการในอันที่
จะเป็นการผ่อนภาระแก่ผู้เสียภาษีได้เช่นกัน เพราะโดยหลักการของกฎหมายภาษีซึ่งเป็นกฎหมายปกครอง
อย่างหนึ่งนั้น รัฐจะออกกฎหมายเพื่อจัดเก็บภาษี หรือเพิ่มภาระภาษีแก่ราษฎรโดยไม่ได้รับความยินยอมจาก

³¹ ลดอัตรา หรือยกเว้นเพื่อให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ กิจการ หรือสภาพของท้องถิ่นบางแห่งหรือทั่วไป

ราษฎรไม่ได้ แต่ออกกฎหมายเพื่อยกเว้นหรือผ่อนภาระให้แก่ผู้เสียภาษีรัฐยอมกระทำได้โดยไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากราษฎร

การเลื่อนการจัดเก็บภาษีออกไปอาจทำให้เกิดข้อวิตกกังวลได้ว่าจะทำให้รัฐจัดเก็บภาษีจากการขายหุ้นพนักงานไม่ได้ เนื่องจากพนักงานอาจหนีภาษี(Tax Evasion) ออกไปจากระบบการจัดเก็บภาษี ในปัจจุบันการจัดเก็บภาษีหุ้นพนักงานกำหนดให้นายจ้างมีหน้าที่หักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย เมื่อพนักงานได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้นดังกล่าว หากมีการเลื่อนการจัดเก็บภาษีหุ้นพนักงานออกไป ทำให้นายจ้างไม่สามารถหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายได้ อันจะทำให้ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีหุ้นพนักงานลดลงก็ตาม แต่เมื่อคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการส่งเสริมให้มีการจัดสรรหุ้นให้แก่พนักงานแล้ว ผู้เขียนเห็นว่าแม้ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีลดลงไปบ้างก็น่าจะคุ้มกับประโยชน์ที่ได้รับ หากรัฐมีนโยบายส่งเสริมให้มีการจัดสรรหุ้นให้แก่พนักงาน กล่าวคือเมื่อพนักงานขายหุ้น จะทำให้มีกำไรที่ต้องเสียภาษี ซึ่งพนักงานยังคงมีหน้าที่ต้องยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปีอยู่แล้ว หากละเลยก็จะมีโทษปรับทั้งทางแพ่งและทางอาญาตามที่กำหนดไว้ในประมวลรัษฎากรอยู่แล้ว

อนึ่งเนื่องจากการออกหุ้นให้แก่พนักงานอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตามประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ กจ.36/2544 เรื่องการเสนอขายหลักทรัพย์ที่ออกใหม่ต่อกรรมการหรือพนักงาน โดยกำหนดให้บริษัทมีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ต่อสำนักงาน หรือต่อตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดังนั้นจึงไม่เป็นการยากที่เจ้าหน้าที่สรรพากรจะได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการออกหุ้นให้แก่พนักงานของบริษัทนายจ้าง เพื่อใช้ในการติดตามตรวจสอบการเสียภาษีของพนักงาน

นอกจากนั้นควรให้พนักงานซึ่งได้รับหุ้นในโครงการ ESOP ต้องเปิดเผย (Disclose) จำนวนหุ้นที่ได้รับ โดยให้เปิดเผยเมื่อขายต่อกรมสรรพากร ไม่ว่าจะเคยมีหรือไม่เคยมีหุ้นอยู่ ก็ให้ถือว่าเป็นหุ้นพนักงาน และ หากบุคคลผู้ได้รับหุ้นพนักงานได้รับหุ้นจากโครงการ ESOP และในขณะเดียวกันก็มีหุ้นซึ่งมีได้รับจากโครงการ ESOP ให้ถือว่าเป็นหุ้นที่ขายไปเป็นหุ้น ESOP ก่อน ซึ่งกำไรที่ได้จากการขาย ไม่ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้ จนกว่า จะไม่มีหุ้น ESOP เหลืออีก เช่นมีหุ้น ESOP 100 หุ้น และมีหุ้นในตลาดซึ่งมิใช่หุ้น ESOP 200 หุ้น ให้ถือว่าเป็นการขายครั้งแรกๆ เป็นหุ้น ESOP เช่นขายครั้งที่หนึ่ง 50 หุ้น ให้ถือว่าเป็นการขายหุ้น ESOP ต่อมาขายหุ้นครั้งที่สองอีก 50 หุ้น ก็ให้ถือว่าเป็นการขายหุ้น ESOP เมื่อหมดหุ้น ESOP แล้ว จึงจะเป็นการขายหุ้นทั่วไป ซึ่งสามารถดำเนินการได้โดยออกประกาศอธิบดีกรมสรรพากรกำหนดแบบแจ้งข้อความเกี่ยวกับเงินได้ของพนักงานซึ่งได้รับหุ้นพนักงาน กำหนดให้พนักงานแจ้งจำนวนหุ้นพนักงานที่ได้รับ ราคาตลาด ณ วันที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้น ราคาซื้อหุ้นพนักงาน ราคาหุ้นที่เลื่อนการจัดเก็บภาษี หากพนักงานคนใดไม่แจ้งข้อมูลดังกล่าว ให้ถือว่าเป็นเสียสิทธิในการได้รับสิทธิประโยชน์ จากการเลื่อนการจัดเก็บภาษีออกไป และต้องเสียภาษีย้อนหลัง

แต่อย่างไรก็ดีเนื่องจากในปัจจุบัน การขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 126(พ.ศ.2509)ข้อ 2(23) ดังนั้น เมื่อมีการเลื่อนการเก็บภาษีออกไปดังกล่าวแล้ว เพื่อเป็นการปิดช่องว่างในกรณีที่มีการขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้เขียนเห็นว่ามีความจำเป็นต้องกำหนดให้กำไรจากการขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นเงินได้ที่ต้องเสียภาษีด้วย โดยการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในข้อ 2 (23) แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 126 (พ.ศ.2509) และกำหนดให้เงินได้จากการขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้ไม่รวมถึงเงินได้หุ้นพนักงาน

ในท้ายที่สุด ผู้เขียนเห็นว่า การเลื่อนการจัดเก็บภาษีหุ้นพนักงานควรจะใช้วิธีที่ 2 มากกว่าวิธีที่ 1 เนื่องจากหากใช้วิธีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากรจะทำได้ยากกว่า การออกพระราชกฤษฎีกาซึ่งเป็นอำนาจของฝ่ายบริหารโดยแท้ และในทางปฏิบัติส่วนใหญ่หากมีการแก้ไข จะใช้วิธีการออกพระราชกฤษฎีกามากกว่าที่จะแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร นอกจากนี้ประมวลรัษฎากรของไทยยังแตกต่างจากประมวลรัษฎากรของประเทศอเมริกา กล่าวคือ ประมวลรัษฎากรของประเทศอเมริกาจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติในการจัดเก็บภาษีแต่ละชนิดไว้เป็นการเฉพาะ แต่ประมวลรัษฎากรของประเทศไทย มีเพียงการกำหนดหลักการไว้กว้างๆ ส่วนรายละเอียดปลีกย่อยเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติ มักจะกระทำโดยการออกพระราชกฤษฎีกามาใช้บังคับอีกครั้งหนึ่ง

3.2 การคำนวณกำไรจากการขายหุ้นพนักงาน

การนำโครงการ ESOP มาใช้จะเป็นการดึงดูดทรัพยากรบุคคลที่เก่ง และมีประสิทธิภาพ ให้อยู่กับบริษัทในระยะยาว โดยมีเงื่อนไขกำหนดให้พนักงานที่ได้รับการจัดสรรให้มีสิทธิในการซื้อหุ้นที่ต่ำกว่าราคาตลาดจะใช้สิทธิได้ก็ต่อเมื่อ ทำงานกับบริษัทมาเป็นระยะเวลาอันพอสมควร เสมือนเป็นภาระผูกพันระหว่างพนักงานกับบริษัท คือ ระยะเวลาที่รอการใช้สิทธิครั้งแรกหรือรอการขายหุ้นพนักงานทุกคนต้องเพิ่มศักยภาพของแต่ละบุคคล รวมถึงการเพิ่มความร่วมมือกันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดของเสียจากการผลิต และการขาดงานน้อยลง ซึ่งส่งผลให้มีกำไรจากการดำเนินงานของบริษัทเพิ่มขึ้น เป็นการสร้างมูลค่าหุ้นของบริษัทเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย

โดยในท้ายที่สุดแล้วพนักงานผู้ได้รับประโยชน์จากส่วนต่างระหว่างราคาหุ้นที่ซื้อและขายตามราคาในตลาด ต้องเสียภาษีเมื่อมีกำไร กล่าวคือพนักงานต้องการส่วนต่างราคามากเท่าใด พนักงานต้องยิ่ง

เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้มากขึ้นควบคู่กันไป ซึ่งผลประโยชน์สุดท้ายจะตกอยู่กับทั้งตัวบริษัท และตัวของพนักงานเอง เป็นการแบ่งความสำเร็จซึ่งกันและกัน³²

โดยผู้เขียนเห็นว่าควรคำนวนหากำไรจากการขายหุ้นพนักงาน (Stock Options) เมื่อขายหุ้น โดยหากพนักงานถือหุ้นไว้ครบเงื่อนไขที่กำหนด เช่น อายุงาน ระยะเวลาการถือครองหุ้นพนักงาน เป็นต้น ให้เก็บภาษีในราคาส่วนต่างระหว่างราคาตลาด ณ วันที่พนักงานได้รับกรรมสิทธิ์กับราคาที่พนักงานใช้สิทธิ (Exercised) เช่นบริษัทออกหุ้นให้กับพนักงาน มีราคาขายให้กับพนักงาน 5 บาท ขณะนั้นราคาตลาด 20 บาท พนักงานต้องเสียภาษีจากเงินได้จำนวน 15 บาท โดยเสียภาษีเมื่อมีการขายหุ้นพนักงาน ซึ่งถือได้ว่าเป็นการเลื่อนการเสียภาษีออกไป โดยให้ชำระเมื่อพนักงานมีความพร้อมที่จะชำระภาษี โดยมีเงื่อนไขว่าพนักงานต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข วิธีการ ที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนดโดยเคร่งครัด หากพนักงานคนใดไม่ปฏิบัติตามจะเสียสิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีและอาจต้องเสียภาษีย้อนหลังได้ วิธีการดังกล่าวจะทำให้เกิดความเป็นธรรมแก่พนักงานที่มีการขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กล่าวคือทำให้พนักงานที่ได้รับหุ้นที่มีการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยไม่เสียสิทธิเดิมที่มีอยู่คือ ไม่ทำให้พนักงานเสียภาษีเพิ่มขึ้นจากการเสียภาษีตามคำวินิจฉัยที่ 28/2538 แต่อย่างใด และยังทำให้เกิดความเป็นธรรมระหว่างพนักงานที่ได้รับหุ้นจากบริษัทที่มีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และพนักงานที่ได้รับหุ้นจากบริษัทที่ไม่มีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอีกด้วย

กล่าวโดยสรุป ผู้เขียนเห็นว่าการจัดสรรหุ้นให้แก่พนักงานควรเลื่อน (Defered) การจัดเก็บภาษีออกไปจนกว่าจะขายได้จริง (Realization) ตามหลักการจัดเก็บของประเทศสหรัฐอเมริกา

³² รายงานพิเศษ “ESOP” สูตรลับมัดใจ ผู้บริหาร&พนักงาน. การเงินการธนาคาร. มีนาคม 2547. หน้า 165.

บทที่ 4

บทสรุป

จากการศึกษาพบว่า การให้หุ้นพนักงาน ซึ่งมีวัตถุประสงค์จะให้พนักงานมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ ไม่อาจบรรลุวัตถุประสงค์ได้ สาเหตุใหญ่เพราะพนักงานถูกเก็บภาษีในทันที

ดังนั้นหากได้มีการแก้ไขให้เลื่อนการเก็บภาษีออกไป และเก็บภาษีเมื่อพนักงานมีความพร้อม กล่าวคือ เก็บเมื่อขาย โดยยกเลิกข้อยกเว้นกรณีการขายในตลาดหลักทรัพย์ เช่นเดียวกับที่ทำในประเทศสหรัฐอเมริกา น่าที่จะช่วยให้การให้หุ้นพนักงานบรรลุวัตถุประสงค์ได้

โดยผู้เขียนเห็นว่าควรจะทำโดยการออกพระราชกฤษฎีกา โดยให้อำนาจอธิบดีกรมสรรพากร กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการ เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีในกรณีบริษัทให้พนักงานซื้อหุ้นในราคาที่ต่ำกว่าราคาตลาด และเนื่องจากการขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 126(พ.ศ.2509) ข้อ 2 (23) ดังนั้นเพื่อเป็นการเปิดช่องว่างในกรณีที่มีการขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยดังกล่าว ผู้เขียนได้เสนอให้มีการเก็บภาษีในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยด้วยการ แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในข้อ 2(23)แห่งกฎหมายฉบับที่ 126(พ.ศ.2509)และกำหนดให้เงินได้จากขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ไม่รวมถึงเงินได้หุ้นพนักงาน ซึ่งจะทำให้พนักงานที่ได้รับประโยชน์เพิ่มจากการขายหุ้นทั้งในและนอกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เสียภาษีเท่ากัน ก่อให้เกิดความเสมอภาคตามหลักภาษีอากรที่ดี นอกจากนั้นผู้เขียนยังได้เสนอมาตรการโดยการให้เปิดเผยข้อมูลในการถือครองหุ้นพนักงาน โดยให้อธิบดีกรมสรรพากรกำหนดแบบแจ้งข้อความเกี่ยวกับเงินได้ของพนักงานซึ่งได้รับหุ้นพนักงานในราคาที่ต่ำกว่าราคาตลาดโดยให้แจ้งจำนวนหุ้นพนักงานที่ได้รับ ราคาตลาด ณ วันที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้นพนักงาน ราคาหุ้นพนักงานที่พนักงานซื้อ และราคาในวันที่ขายหุ้นพนักงาน รวมทั้งเสนอให้ใช้วิธีการเข้าก่อนออกก่อน (First In First Out) กับหุ้นพนักงานด้วย และเสนอวิธีการคำนวณกำไรจากการขายหุ้นพนักงานให้จัดเก็บด้วยส่วนต่างระหว่างราคาตลาด ณ วันที่พนักงานได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้นกับราคาใช้สิทธิ (Exercised) โดยเก็บภาษีเมื่อขายหุ้นพนักงาน ซึ่งหากได้มีการผ่อนผันตามวิธีการดังกล่าว ตามวิธีการจัดเก็บภาษีหุ้นพนักงานเช่นเดียวกันกับของประเทศสหรัฐอเมริกา และมีมาตรการตามที่ผู้เขียนได้เสนอแนะไปดังกล่าวแล้วจะทำให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์อันแท้จริงของการจัดสรรหุ้นให้แก่พนักงานได้เป็นอย่างดี อาจทำให้การจัดสรรหุ้นให้แก่พนักงานในกรณีให้พนักงานซื้อหุ้นในราคาที่ต่ำกว่าราคาตลาดได้รับความนิยมแพร่หลายมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

ไกรยุทธ ฉัตรยาคีนันท์. **ทฤษฎีและภาษีเงินได้ของไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดวงกมล. 2521

จิรัตน์ สังข์แก้ว. **กลไกของตลาดการเงินในระบบเศรษฐกิจไทย**. 2545

จำนง สมประสงค์. **การบริหารพนักงานเจ้าหน้าที่**. กรุงเทพฯ ม.ป.ป.

ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม. **กฎหมายภาษีอากร**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สถาบัน T.Training Center

ธนิดา จิตรน้อมรัตน์. **การบริหารการเงิน**. เอดิชั่น เพรสโปรดักส์. 2540

ภาพร เอกอรรถพร. **กลบัญชี**. กรุงเทพฯ : คณะบุคคล ดร.พี.เอกอรรถพร. 2545

เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. **การบริหารค่าจ้างและเงินเดือน**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ บริษัท บพิตรการ

พิมพ์จำกัด. 2545

วงศ์กร ภูทองและอลงกร ศรีเสน. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9**

วรวจน์ วิศรุตพิชญ์. **หลักการพื้นฐานกฎหมายมหาชน**. โครงการตำรามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

2538

วิทย์ ต้นตยกุล. **กฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ:

ศุภลักษณ์ พิณีจิวอดล. **คำอธิบายกฎหมายมหาชน การคลังและการภาษีอากร ทฤษฎีและ**

หลักการกฎหมายภาษีอากร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน

สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย. **ศัพท์บัญชี**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์ บริษัทพี.เอ.ลิฟวิ่ง จำกัด, 2538

สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย. **มาตรฐานการบัญชี. ฉบับที่ 37.**

กรุงเทพฯ

วารสาร

ฤทธิชัย งดงาม. “การจัดสรรหุ้น ให้แก่พนักงาน” **วารสารแรงงานสัมพันธ์**. 42,4 กรกฎาคม –

สิงหาคม 2544

ลักษณะณ วงศ์ศุภสวัสดิ์. “ปัญหาภาษีของเครื่องมือทางการเงินในยุคโลกาภิวัตน์.” **วารสาร**

สรรพากรศาสตร์. 47-10 ตุลาคม. 86

สุวรรณ วลัยเสถียร. “ภาษีหุ้นโบนัสหมดเด็คของกรมสรรพากร.” **วารสารธรรมนิติ ฉบับเอกสาร**

ภาษีอากร. 17 ธันวาคม 2538

สุวรรณ วลัยเสถียร. “ภาษีหุ้นโบนัสหมดเด็คของกรมสรรพากร” **อินไซด์ภาษี**. มีนาคม 2539

อาณัติ ลีมคเดช."Employee Stock Option เครื่องมือสร้างแรงจูงใจหรือกลล่อกล." **วารสาร**

สรรพากรสารัน. 50,3 มีนาคม 2546 12-15

รายงานพิเศษ."ESOP สูตรลับมัดใจ ผู้บริหาร&พนักงาน" **วารสารการเงินการธนาคาร.**มีนาคม 2547

วิทยานิพนธ์

พัทธพร สุวรรณอำพรชัย. "ประโยชน์ซึ่งอาจคิดคำนวณได้เป็นเงิน ตามมาตรา 39 แห่งประมวล

รัษฎากร : กรณีประโยชน์อันเนื่องมาจากการจ้างงาน." วิทยานิพนธ์ปริญญานิติ

ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2545

ศุภชัย อรุณธรรมสกุล. "กองทุนเพื่อกรรมสิทธิในหุ้นโดยลูกจ้าง." วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร

มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536

กฎหมาย

กฎกระทรวง ฉบับที่ 126 (พ.ศ.2509) ออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้น

รัษฎากร

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากรที่ 28/2538

ประกาศคณะกรรมการ ก.ล.ต.ที่ กจ.36/2544

ประมวลรัษฎากร

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

หนังสือกรมสรรพากรที่ กค.0706/4006

หนังสือกรมสรรพากรที่ กค.0706/4934

หนังสือกรมสรรพากรที่ กค.0706/10848

หนังสือกรมสรรพากรที่ กค.0802/22799

หนังสือกรมสรรพากรที่ กค.0811/6448

หนังสือกรมสรรพากรที่ กค.0811/ก.754

หนังสือกรมสรรพากรที่ กค.0811/8912

เว็บไซต์

<http://www.oecd.org.oecd.org.oecd.pages.document/...>

<http://www.set.or.th>

ภาษาอังกฤษ**Books**

Alisa J.Baker.**The Stock Options Book**.Fifth Edition.The National Center for Employee Ownership Oskland.California

Chinawat Assavapokee.Tax aspects of stock options : Thailand.**Asia Pacific Bulletin** 2001.

Chet Ratchadapunnathikul.**The perceptions of job security of employee in the Electronics Industry in Bangkok**.2002.

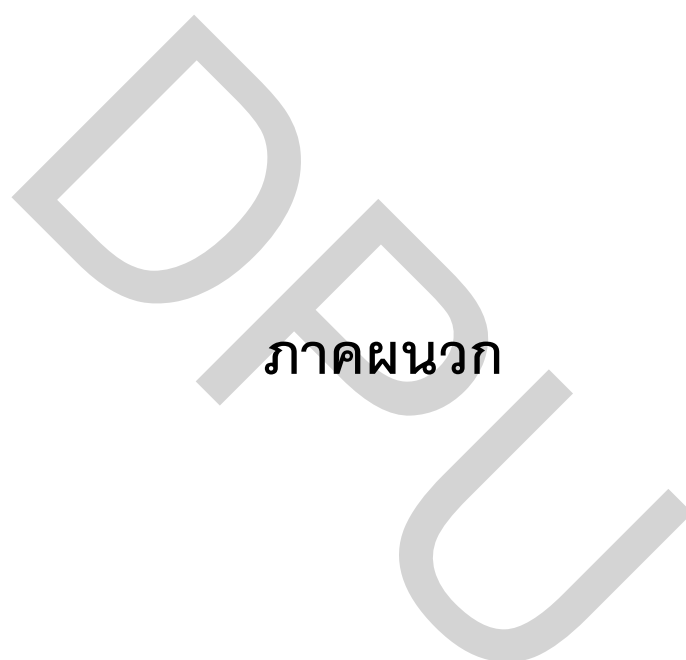
Corey rosen.**THE EMPLOYEE'S GUIDE TO STOCK OPTIONS**. The National Center for Employee Ownership Oskland.CA.September 2002.

Henry C.Simons.**Personal Income Taxation**. Chicago : University of Chicago Press,1921.

Jacob Rabkin & Mark H. Jonhson.**The tax background Stock Options and Other Incentive Plans**. 1977.

John Dawnes.Jordon Elliot Goodman.**Dictionary of Finance and Investment Terms**.

Rover Murray Haig.**The Concept of Income-Economic and Legal Aspects : The Federal Income Tax**(Columbia University) Press.1921.

ภาคผนวก

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากร

ที่ 28/2538

เรื่อง ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา การเสียภาษีในกรณีได้รับแจกหุ้น หรือได้ซื้อหุ้น
ในราคาต่ำกว่าราคาตลาดตามข้อตกลงพิเศษ

ด้วยกรมสรรพากรได้ขอให้คณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากรวินิจฉัยว่า กรณีที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนำหุ้นไปแจก หรือขายในราคาต่ำกว่าราคาตลาดให้กับพนักงาน ลูกจ้างกรรมการ ที่ปรึกษา หรือบุคคลผู้รับทำงานให้ในลักษณะทำนองเดียวกัน ถือว่าบุคคลดังกล่าวได้รับเงินได้พึงประเมินที่จะต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหรือไม่ จำนวนใด

คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาและได้มีคำวินิจฉัยในการประชุมครั้งที่ 33/2538 วันที่ 10 มกราคม 2538 ว่ากรณีที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนำหุ้นไปแจกให้กับพนักงาน ลูกจ้าง กรรมการ ที่ปรึกษา หรือบุคคลผู้รับทำงานให้ในลักษณะทำนองเดียวกันหรือนำหุ้นไปขายให้กับบุคคลดังกล่าวตามข้อตกลงพิเศษในราคาต่ำกว่าราคาตลาด กรณียอมถือได้ว่าบุคคลดังกล่าวได้รับเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากรแล้ว จึงต้องนำไปรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปี ที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้นไม่ว่าหุ้นดังกล่าวจะมีเงื่อนไข หรือไม่มีเงื่อนไข เกี่ยวกับการจำหน่ายจ่ายโอน และไม่ว่าหุ้นดังกล่าวจะเป็นหุ้นที่มีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือนอกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สำหรับจำนวนเงินได้พึงประเมิน ให้ถือตามมูลค่าหุ้น ดังนี้

1. ในวันที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้นดังกล่าว เป็นหุ้นที่มีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

(1) หากหุ้นดังกล่าวมีราคาขายให้กับประชาชนทั่วไป (Public offering) ให้ถือมูลค่าหุ้นเท่ากับราคาขายให้กับประชาชนทั่วไป

(2) หากหุ้นดังกล่าวไม่มีราคาขายให้กับประชาชนทั่วไป (Public offering) ให้ถือมูลค่าหุ้นเท่ากับราคาเฉลี่ยในตลาดหลักทรัพย์ในเดือนที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้น

2. ในวันที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้นดังกล่าว เป็นหุ้นที่ไม่มีมีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

(1) หากหุ้นดังกล่าวมีราคาขายให้กับประชาชนทั่วไป (Public offering) ให้ถือมูลค่าหุ้นเท่ากับราคาขายให้กับประชาชนทั่วไป

(2) หากหุ้นดังกล่าวไม่มีราคาขายให้กับประชาชนทั่วไป (Public offering) ให้ถือมูลค่าหุ้นเท่ากับมูลค่าทางบัญชีในรอบระยะเวลาบัญชีก่อนรอบระยะเวลาบัญชีที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้น

กรณีบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลใดจะเสนอหุ้นให้พนักงาน ลูกจ้าง กรรมการ ที่ปรึกษา หรือบุคคลผู้รับทำงานให้ในลักษณะทำนองเดียวกัน โดยมีเงื่อนไขเกี่ยวกับหุ้นดังกล่าว และประสงค์ที่จะทำความตกลงเกี่ยวกับการคำนวณมูลค่าหุ้นเพื่อประโยชน์การเสียภาษีของบุคคลดังกล่าว ให้ยื่นคำขอต่อกรมสรรพากรเพื่อเสนอกระทรวงการคลังเพื่อพิจารณาต่อไป

สั่ง ณ วันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2538

อรัญ ธรรมโน

(นายอรัญ ธรรมโน)

ปลัดกระทรวงการคลัง

ประธานคณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากร

ที่ กค 0811/06324

กรมสรรพากร

อาคารธนาคารทหารไทย จำกัด

ถนนพญาไท เขตราชเทวี กท. 10400

18 เมษายน 2538

เรื่อง ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กรณีออกใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหุ้นสามัญของบริษัท
ให้แก่กรรมการและเจ้าหน้าที่บริษัท

เรียน กรรมการผู้จัดการ บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ก. จำกัด (มหาชน)

อ้างถึง

บริษัท เงินทุนหลักทรัพย์ ก. จำกัด (มหาชน) จะออกใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้น
สามัญของบริษัทฯ ให้แก่กรรมการ เจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ของบริษัท โดย

1. ใบสำคัญแสดงสิทธิมีอายุ 5 ปี เป็นใบสำคัญที่ออกให้แก่กรรมการ พนักงาน โดยไม่
มีค่าตอบแทน เป็นการออกให้เฉพาะตัว และไม่สามารถโอนเปลี่ยนมือได้

2. จำนวนใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นสามัญของบริษัทฯ กำหนดไว้เป็น 15,000
ฉบับ ไม่มีการจำหน่ายให้กับประชาชนทั่วไป อัตราส่วนการใช้สิทธิตามใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อ
หุ้นสามัญ 1 ฉบับ ต่อหุ้นสามัญ 100 หุ้น โดยกำหนดให้ใช้สิทธิได้ตลอดอายุของใบสำคัญแสดง
สิทธิที่จะซื้อหุ้นสามัญ กล่าวคือ ผู้ถือใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นสามัญ 1 ฉบับ มีสิทธิที่จะซื้อ
หุ้นสามัญของบริษัทฯ ได้ 100 หุ้นในราคาการใช้สิทธิ ตลอดอายุใบสำคัญแสดงสิทธิ

3. อายุของใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นสามัญของบริษัทฯ ที่จะออกในครั้งนี มีอายุ
5 ปี โดยใบสำคัญแสดงสิทธินี้ไม่สามารถเปลี่ยนมือได้ และให้ใบสำคัญแสดงสิทธินี้สิ้นสุดอายุลง
ทันที ในกรณีที่ผู้ถือใบสำคัญแสดงสิทธิสิ้นสุดอายุสภาพการเป็นกรรมการบริษัทฯ หรือเจ้าหน้าที่
ชั้นผู้ใหญ่ของบริษัทฯ หรือหัวหน้าส่วนงานของบริษัทฯ

4. ราคาการใช้สิทธิ (Exercise Price) จะกำหนดให้ใกล้เคียงกับราคาเฉลี่ยของราคา
ตลาดหุ้นสามัญของบริษัทฯ ในวันทำการก่อนวันออกใบสำคัญแสดงสิทธิในแต่ละครั้ง

บริษัทฯ หรือว่า กรรมการและพนักงานของบริษัทฯ ผู้ได้รับใบสำคัญแสดงสิทธิที่บริษัท
ฯ ออกให้จะถือว่ามีเงินได้พึงประเมินที่จะต้องเสียภาษีเงินได้หรือไม่ และในวันที่ใช้สิทธิในกรณีที่
ราคาตลาดของหุ้นสูง การใช้สิทธิตามใบสำคัญจะทำให้ซื้อหุ้นได้ในราคาต่ำกว่าราคาตลาดของหุ้น
ในขณะนั้น ส่วนต่างระหว่างราคาใช้สิทธิและราคาตลาด จะถือเป็นเงินได้พึงประเมินหรือไม่
กรมสรรพากรขอเรียนว่า

1. ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นสามัญของบริษัทฯ ที่ออกให้ฟรีเป็นการเฉพาะตัวไม่สามารถโอนเปลี่ยนมือได้ และไม่มีภาระจำหน่ายให้ประชาชนทั่วไปเช่นเดียวกับใบสำคัญแสดงสิทธิทั่วไป กรรมการพนักงานของบริษัทฯ จึงยังมีได้รับเงินได้พึงประเมินในวันที่ได้รับใบสำคัญแสดงสิทธิ

2. ในวันที่กรรมการ พนักงานของบริษัทฯ นำใบสำคัญแสดงสิทธิฯ มาซื้อหุ้นสามัญของบริษัทฯ กรณีถือได้ว่ากรรมการ พนักงานได้ซื้อหุ้นสามัญในราคาที่สูงกว่าราคาตลาดตามข้อตกลงพิเศษ บุคคลดังกล่าวจึงได้รับเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 40(1) หรือ (2) แห่งประมวลรัษฎากร จากบริษัทฯ โดยให้คำนวณจากราคาหุ้นสามัญของบริษัทฯ ตามหลักเกณฑ์ต่อไปนี้ หักด้วยราคาการใช้สิทธิ (Exercise Price)

ในวันที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้นดังกล่าว เป็นหุ้นที่มีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

(ก) หากหุ้นดังกล่าวมีราคาขายให้กับประชาชนทั่วไป (Public offering) ให้ถือมูลค่าหุ้นเท่ากับราคาขายให้กับประชาชนทั่วไป

(ข) หากหุ้นดังกล่าวไม่มีราคาขายให้กับประชาชนทั่วไป (Public offering) ให้ถือมูลค่าหุ้นเท่ากับราคาเฉลี่ยในตลาดหลักทรัพย์ในเดือนที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้น

ขอแสดงความนับถือ

จตุมงคล ไสณกุล

(ม.ร.ว. จตุมงคล ไสณกุล)

อธิบดีกรมสรรพากร

ที่ กค 0811/ก.754

กรมสรรพากร

90 ซอยพหลโยธิน ถนนพหลโยธิน

แขวงสามเสนใน เขตพญาไท

กท.10400

22 กันยายน 2543

เรื่อง ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กรณีการขายหุ้นให้พนักงาน

เรียน

อ้างถึง

ตามหนังสือที่อ้างถึง กฟผ.แจ้งว่า ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2542 เห็นชอบด้วยแผนระดมทุนจากภาคเอกชนในโครงการโรงไฟฟ้าราชบุรี โดยจะทำการระดมทุนผ่านตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย การดำเนินการตามแผนระดมทุนดังกล่าว มีข้อเท็จจริง ดังนี้

1. เริ่มแรก เมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2543 กฟผ. ได้จัดตั้งบริษัท ผลิตไฟฟ้าฯ จำกัด ซึ่งมีทุนจดทะเบียนทั้งสิ้น 300 ล้านบาท (30 ล้านหุ้น) โดย กฟผ.เป็นผู้ถือหุ้นทั้งหมด ตามราคามูลค่าหุ้นที่ตราไว้ 10 บาทต่อหุ้น

2. ต่อมาเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2543 บริษัท ผลิตไฟฟ้าฯ ได้จดทะเบียนเพิ่มทุนเป็น 14,500 ล้านบาท (1,450 ล้านหุ้น) โดยบริษัท ผลิตไฟฟ้าฯ ได้ขายให้แก่ผู้ถือหุ้นเดิมคือ ก.

3. ในวันที่ 26-27 กันยายน 2543 ก. จะขายหุ้นของบริษัทผลิตไฟฟ้าฯ ที่ กฟผ. ถือไว้ให้กับพนักงานของ กฟผ. ในราคาเท่ากับที่ กฟผ.ซื้อเข้ามาคือ ราคาหุ้นละ 10 บาท โดยจะขายจำนวน 217.5 ล้านหุ้น และการขายให้กับพนักงานดังกล่าวเป็นการขายนอกตลาดหลักทรัพย์

4. ในวันที่ 18-20 ตุลาคม 2543 บริษัท ผลิตไฟฟ้าฯ จะเสนอขายหุ้นเพิ่มทุนอีก 580 ล้านหุ้นให้กับประชาชนทั่วไป ในราคา IPO บาท ดังนี้ ราคาจะขึ้นอยู่กับ การ Roadshow และ Book Build

5. กฟผ. และบริษัท ผลิตไฟฟ้าฯ มิได้มีการร่วมงานและร่วมทุนในการดำเนินงานแต่ประการใด

กฟผ. จึงขอทราบว่า การขายหุ้นให้กับพนักงานตามข้อเท็จจริงดังกล่าว ส่วนต่างของราคาหุ้นจะถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร หรือไม่

กรมสรรพากรขอเรียนว่าตามข้อเท็จจริง ในวันที่ 26-27 กันยายน 2543 ซึ่งเป็นวันที่ กฟผ. จะโอนขายหุ้นของบริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรี ซึ่ง กฟผ. ได้ถือไว้ให้กับพนักงานนั้น หุ้นดังกล่าว ยังมีได้มีการขายให้กับประชาชนโดยทั่วไป คงมีเพียงแต่ขายให้กับ กฟผ. ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นรายเดียว เท่านั้น ประกอบกับตามงบกำไรขาดทุนของบริษัท ผลิตไฟฟ้าฯ ระหว่างกาล ในรอบระยะเวลา บัญชีแรกของบริษัท ผลิตไฟฟ้าฯ มีผลขาดทุนต่อหุ้นเป็นจำนวนเงิน 0.15 บาท และในขณะที่ กฟผ. ขายหุ้นให้กับพนักงาน บริษัท ผลิตไฟฟ้าฯ ยังมีได้มีรายได้จากการประกอบกิจการ คงมีเพียงแต่รายจ่ายเท่านั้น ราคาที่ขายหุ้นให้กับพนักงานดังกล่าว จึงสูงกว่ามูลค่าหุ้นทางบัญชี ดังนั้น การที่ กฟผ. ขายหุ้นให้กับพนักงานในราคาหุ้นละ 10 บาท เท่ากับราคาที่ กฟผ. ซื้อมา กรณีจึงไม่มี ส่วนต่างของราคาที่จะถือเป็นเงินได้พึงประเมินของพนักงานแต่ประการใด

ขอแสดงความนับถือ

จรัส แหยมสร้อยทอง

(นางสาวจรัส แหยมสร้อยทอง)

นิติกร 9 ชช. รักษาการแทน

อธิบดีกรมสรรพากร

ที่ กค 0811/8912

กรมสรรพากร

90 ซอยพหลโยธิน 7

ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน

เขตพญาไท กท. 10400

12 กันยายน 2544

เรื่อง ภาษีเงินได้และภาษีมูลค่าเพิ่ม การแปรรูปกิจการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย

เรียน

อ้างถึง

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ้งว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เห็นชอบแนวทางการแปรรูปกิจการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยภายใต้พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ.2542 โดยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยจะแปรสภาพเป็นบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) “บริษัท” มีกระทรวงการคลังเป็นผู้ถือหุ้นทั้งหมดก่อนที่จะนำบริษัทเข้าระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์ เนื่องจากในช่วงเวลาที่จะมีการเสนอขายหุ้นให้แก่พนักงาน บริษัทยังมีได้กำหนดราคาหุ้น ที่จะเสนอขายให้กับประชาชนหรือกับบุคคลทั่วไป แต่อย่างไรก็ดีบริษัทจะมีราคาฐานเบื้องต้นที่จะเสนอต่อนักลงทุน (Price Range) โดยพิจารณาจากผลของการทำ Road Show และ Book Building แต่อย่างไรก็ดีราคานี้อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาจนกว่าจะมีการกำหนดราคา IPO (Initial Public Offering) ที่แน่นอน ปตท.จึงขอถามว่า

1. ราคา Price Range ที่นำเสนอต่อนักลงทุนไม่ถือเป็นราคาตลาด (Market Value) ใช่หรือไม่
2. เนื่องจากบริษัทเพิ่งแปรรูปกิจการมาจาก ปตท. นั้น ดังนั้น บริษัทไม่อาจกำหนดราคาหุ้นตามมูลค่าทางบัญชี ณ วันที่ทำการขายหุ้นให้แก่พนักงานได้ บริษัทจะใช้มูลค่าทางบัญชี (Book Value) ตามงบการเงินของ ปตท. ที่ตรวจสอบแล้วล่าสุด (สิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2543) มาใช้ในการคิดคำนวณมูลค่าหุ้นของบริษัทที่จะออกให้แก่พนักงาน (ESOP) ได้หรือไม่
3. หากบริษัท ได้ขายหุ้นให้แก่พนักงานตามราคา Par Value และหรือพนักงานของบริษัทจะมีภาระภาษีหรือไม่ หากมีภาระภาษีดังกล่าวจะคิดจากส่วนต่างของราคาหุ้นที่ตราไว้ Par Value กับมูลค่าทางบัญชี Book Value ณ วันใด

กรมสรรพากรขอเรียนว่า

1. ตามข้อ 1 หากบริษัทได้เสนอขายหุ้นในราคาฐานเบื้องต้น (Price Range) ให้กับประชาชนโดยทั่วไป และได้มีการซื้อขายกันในราคาดังนั้น ราคา Price Range ดังกล่าวถือเป็นราคาตลาดได้

2. ตามข้อ 2 หากการขายหุ้นดังกล่าว ไม่มีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและยังไม่มีข้อเสนอขายให้กับบุคคลทั่วไป บริษัทมีสิทธิจะใช้มูลค่าทางบัญชี (Book Value) ในรอบระยะเวลาบัญชี ปี 2543 มาใช้คิดคำนวณเป็นมูลค่าหุ้นที่จะขายให้กับพนักงานได้

3. ตามข้อ 3 หากการขายหุ้นดังกล่าวได้มีการเสนอซื้อขายในราคา Par Value หากราคา Par Value เป็นราคาที่ต่ำกว่าราคา Book Value ตามข้อ 2 ส่วนต่างของราคาหุ้นดังกล่าวถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร พนักงานต้องนำส่วนต่างดังกล่าวไปรวมคำนวณเป็นเงินได้เพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามมาตรา 56 แห่งประมวลรัษฎากร

ขอแสดงความนับถือ

สมชาย ศรีสันติสุข

(นายสมชาย ศรีสันติสุข)

ที่ปรึกษาด้านประสิทธิภาพ ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมสรรพากร

ที่ กค. 0706(กม.)/0418

สำนักกฎหมาย

90 ซอยพหลโยธิน 7

ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน

เขตพญาไท กท.10400

27 ธันวาคม 2545

เรื่อง ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย กรณีพนักงานซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าตลาด

เรียน

อ้างถึง

ตามที่อ้างถึง บริษัท บ.จัด(มหาชน) ได้หารือว่ากรณีพนักงานซื้อหุ้นของ บริษัทฯ ในราคาต่ำกว่าราคาตลาดตามข้อตกลงพิเศษซึ่งจะต้องถือว่าพนักงานนั้นได้รับเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร ต้องนำไปรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปีภาษีที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้นตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากรที่ 28/2538ฯ ลงวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2538 นั้น บริษัทฯ มีหน้าที่ต้องหักภาษี ณ ที่จ่ายหรือไม่ หากมีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่าย บริษัทฯจะต้องหักภาษี ณ ที่จ่ายและนำส่งในกำหนดเวลาใด นั้น

สำนักกฎหมาย กรมสรรพากรขอเรียนว่า กรณีพนักงานซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาดตามข้อตกลงพิเศษ ถือได้ว่าบุคคลดังกล่าวได้รับเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร ต้องนำส่วนต่างของมูลค่าหุ้นที่ได้รับนั้นไปรวมคำนวณเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปีภาษีที่ได้กรรมสิทธิ์ในหุ้น และเนื่องจากส่วนต่างของมูลค่าหุ้นที่พนักงานซื้อได้ต่ำกว่าราคาตลาดตามข้อตกลงพิเศษนี้เป็นเงินได้ที่ได้รับเนื่องจากการจ้างแรงงานอันเป็นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 40(1) แห่งประมวลรัษฎากร บริษัทฯ ซึ่งเป็นผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินจึงมีหน้าที่ต้องหักภาษีเงินได้ไว้ทุกคราวที่จ่ายตามมาตรา 50(1) แห่งประมวลรัษฎากร และมีหน้าที่นำเงินภาษีที่หักไปส่ง ณ ที่ว่าการอำเภอภายในเจ็ดวันนับแต่วันสิ้นเดือนของเดือนที่จ่ายเงินได้

พึงประเมินตามมาตรา 52 แห่งประมวลรัษฎากร ประกอบกับประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ขยายกำหนดเวลาการนำส่งภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย การนำส่งภาษีเงินได้ การนำส่งภาษีมูลค่าเพิ่ม และการยื่นรายการ ลงวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ.2544

ขอแสดงความนับถือ

โมรีรัตน์ บุญญาศิริ

(นางสาวโมรีรัตน์ บุญญาศิริ)

นิติกร 8 ว.รักษาการในตำแหน่งนิติกร 9 ชช.

ปฏิบัติราชการแทน ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย

ที่ กค 0811/6448

กรมสรรพากร

90 ถนนพหลโยธิน 7 แขวงสามเสนใน

เขตพญาไท กท. 10400

22 กรกฎาคม 2545

เรื่อง ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กรณีออกไปสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหุ้นสามัญของบริษัทให้แก่
กรรมการบริหารและพนักงาน

เรียน

อ้างถึง

บริษัท ก.จำกัด ได้รับอนุมัติจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาด
หลักทรัพย์ ในการจัดสรรใบสำคัญแสดงสิทธิซื้อหุ้นสามัญชนิดระบุชื่อ และห้ามเปลี่ยนมือให้แก่
กรรมการบริหาร พนักงานของบริษัทฯ และพนักงานของบริษัทในเครือหลายบริษัท ซึ่งบริษัทฯ ได้
ถือหุ้นคิดเป็นร้อยละ 97.17-99.99 ของหุ้น ทั้งหมด บริษัทฯในเครือดังกล่าวจะเป็นผู้ผลิตรายการ
พร้อมบริษัทอื่นๆ ให้กับบริษัทฯเป็นการเฉพาะ บริษัทฯ จึงขอทราบว่

1. การหักภาษี ณ ที่จ่าย สำหรับการซื้อสิทธิซื้อหุ้นของพนักงานบริษัทฯ ถือเป็นรายได้
ตามมาตรา 40(1) แห่งประมวลรัษฎากร หรือไม่
2. การหักภาษี ณ ที่จ่าย สำหรับการซื้อสิทธิซื้อหุ้นของคณะกรรมการบริหารบริษัทฯ
ถือเป็นรายได้ตามมาตรา 40(2) แห่งประมวลรัษฎากรหรือไม่
3. การหักภาษี ณ ที่จ่าย สำหรับการซื้อสิทธิซื้อหุ้นของพนักงานบริษัทในเครือ ถือเป็น
รายได้ตามมาตรา 40(1) แห่งประมวลรัษฎากรหรือไม่ และผู้มีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่ายนำส่ง
กรมสรรพากรและออกหนังสือรับรองการหักภาษี ณ ที่จ่าย จะเป็นบริษัทใด

กรมสรรพากรขอเรียนว่า

1. ตามข้อ 1. และข้อ 2. ในวันที่กรรมการบริหารและพนักงานของบริษัทฯนำใบสำคัญ
แสดงสิทธิมาซื้อหุ้นสามัญของบริษัทฯ กรณีถือได้ว่ากรรมการบริหาร พนักงาน ได้ซื้อหุ้นสามัญใน
ราคาที่ต่ำกว่าราคาตลาดตามข้อตกลงพิเศษ บุคคลดังกล่าวจึงได้รับเงินได้พึงประเมินโดย

(1) หากกรรมการบริหารได้รับเงินได้จากบริษัทฯ เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงาน
ที่ทำหรือ จากการรับทำงานให้ กรณีถือเป็นประโยชน์ใด ๆ ที่ได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่
ทำหรือจากการรับทำงานให้ นั้น อันเข้าลักษณะเป็นเงินได้ตามมาตรา 40(2) แห่งประมวลรัษฎากร

(2) หากกรรมการบริหาร พนักงานของบริษัทฯ ได้รับเงินได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน กรณีถือเป็นประโยชน์ใด ๆ ที่ได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน อันเข้าลักษณะเป็นเงินได้ตามมาตรา 40(1) แห่งประมวลรัษฎากร

การคำนวณเงินได้ดังกล่าวให้คำนวณจากราคาหุ้นสามัญของบริษัทฯ ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ หักด้วยราคาการใช้สิทธิ (Exercise Price) ในวันที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้นดังกล่าว

(ก) หากหุ้นดังกล่าวมีราคาขายให้กับประชาชนทั่วไป (Public offering) ให้ถือมูลค่าหุ้นเท่ากับราคาขายให้กับประชาชนทั่วไป

(ข) หากหุ้นดังกล่าวไม่มีราคาขายให้กับประชาชนทั่วไป (Public offering) ให้ถือมูลค่าหุ้นเท่ากับราคาเฉลี่ยในตลาดหลักทรัพย์ในเดือนที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้น

2. ตามข้อ 3 กรณีพนักงานบริษัทในเครือนำไปสำคัญแสดงสิทธิมาซื้อหุ้นสามัญของบริษัทฯ เนื่องจากตามข้อเท็จจริงบริษัทฯ ได้ถือหุ้นของบริษัทในเครือแต่ละแห่งเป็นจำนวนมาก คิดเป็นร้อยละ 97.17-99.99 ของหุ้นทั้งหมด กรณีจึงมีความสัมพันธ์ในด้านทุนค่อนข้างสูง อีกทั้งตามข้อเท็จจริงบริษัทในเครือเป็นผู้ผลิตรายการหรือให้บริการอื่นๆ กับบริษัทฯ เป็นการเฉพาะ ดังนั้นพนักงานของบริษัทในเครือจึงได้มีการทำงานให้กับบริษัทฯ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อมกรณีถือได้ว่าพนักงานบริษัทในเครือจึงได้รับเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(2) แห่งประมวลรัษฎากร โดยการคำนวณเงินได้ดังกล่าวเช่นเดียวกับข้อ 1. บริษัทฯ มีหน้าที่ต้องหักภาษี ณ ที่จ่ายและนำส่งกรมสรรพากรตามมาตรา 50(1) แห่งประมวลรัษฎากร

ขอแสดงความนับถือ

วิชัย จีงรักเกียรติ

(นายวิชัย จีงรักเกียรติ)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมสรรพากร

ที่ กค. 0811/8486

สำนักกฎหมาย

90 ซอยพหลโยธิน 7

ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน

เขตพญาไท กท. 10400

25 กันยายน 2545

เรื่อง ภาษีเงินได้ กรณีขายหุ้นให้พนักงาน

เรียน

อ้างถึง

บริษัท ก. จำกัด (บริษัท) อยู่ระหว่างการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ โดยการเสนอขายหุ้นเพิ่มทุนแก่บุคคลทั่วไปก่อนการนำหุ้นเสนอเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในการแปรรูปดังกล่าว บริษัทจะเสนอขายหุ้นเพิ่มทุนบางส่วนให้พนักงาน โดยคาดว่าจะเสนอขายหุ้นให้แล้วเสร็จก่อนการเสนอขายหุ้นเพิ่มทุนแก่บุคคลทั่วไป และเนื่องจากในช่วงเวลาที่จะมีการเสนอขายหุ้นแก่พนักงาน บริษัทยังมีได้กำหนดราคาหุ้นที่จะเสนอขายแก่บุคคลทั่วไป จึงขอทราบว่ากรณีที่บริษัทขายหุ้นให้แก่พนักงานก่อนการขายหุ้นเพิ่มทุนแก่บุคคลทั่วไปที่ราคาตามมูลค่าที่ตราไว้ (ราคา Par) ซึ่งต่ำกว่ามูลค่าทางบัญชี (Book Value) (สิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2544) ส่วนต่างของราคาดังกล่าวถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งพนักงานจะต้องนำมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้หรือไม่ นั้น

กรมสรรพากรขอเรียนว่ากรณีบริษัทขายหุ้นให้แก่พนักงานในราคาต่ำกว่ามูลค่าทางบัญชี (Book Value) ส่วนต่างของราคาหุ้นที่ขายให้แก่พนักงานกับราคามูลค่าทางบัญชี (Book Value) ถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร พนักงานต้องนำส่วนต่างดังกล่าวมารวมคำนวณเป็นเงินได้เพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตามมาตรา 56 แห่งประมวลรัษฎากร

ขอแสดงความนับถือ

วิชัย จึงรักเกียรติ

(นายวิชัย จึงรักเกียรติ)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมสรรพากร

ที่ กค 0706/4006

กรมสรรพากร

90 ซอยพหลโยธิน 7

ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน

เขตพญาไท กท. 10400

29 เมษายน 2546

เรื่อง ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กรณีพนักงานซื้อหุ้นในราคาพิเศษ

เรียน

อ้างถึง

บริษัท ส. จำกัด (มหาชน) เป็นผู้ประกอบกิจการผลิตและจำหน่ายยางรถยนต์ โดยเป็นบริษัทร่วมทุนระหว่างบริษัท C กับบริษัทในเครือของบริษัท ป. จำกัด (มหาชน) โดยบริษัท C ถือหุ้นร้อยละ 60 และเครือบริษัท ป. ถือหุ้นร้อยละ 40 มีโครงการออกหุ้นขายให้พนักงานของกลุ่ม ส. ทั่วโลกในราคาพิเศษ เพื่อให้พนักงานมีส่วนเป็นเจ้าของในบริษัทที่ตนเองทำงานอยู่และได้รับส่วนแบ่งผลประโยชน์ในฐานะผู้ถือหุ้นจากการที่พนักงานได้ทุ่มเททำงานให้บริษัท อันจะเป็นผลดีต่อพนักงานและบริษัทร่วมกันในระยะยาว ในประเทศไทยมีบริษัทในกลุ่มฯ ทั้งหมด 11 บริษัท ที่มีสิทธิเข้าร่วมในโครงการนี้ โดยในเดือนเมษายนได้มีโครงการเสนอขายหุ้นที่ออกใหม่แก่พนักงานในกลุ่มบริษัท ส. ทั่วโลก โดยมีลักษณะพิเศษดังนี้

1. บริษัท C จะกำหนดราคาขายหุ้นโดยให้ส่วนลด 20% จากราคาเฉลี่ยย้อนหลัง 20 วันทำการ ในตลาดหลักทรัพย์ปารีส (ราคาเสนอขายหุ้นจะเท่ากับร้อยละ 80 ของราคาเฉลี่ยย้อนหลัง 20 วัน)

2. สำหรับการซื้อหุ้น 10 หุ้นแรก บริษัทที่เป็นนายจ้างในแต่ละประเทศจะช่วยออกค่าหุ้นให้พนักงานอีกร้อยละ 50 ของราคาเสนอขาย

3. บริษัทที่เป็นนายจ้างในแต่ละประเทศจะเป็นผู้รับประกันความเสี่ยงเรื่องอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราในการจองซื้อหุ้นดังกล่าว

สรุปข้อเท็จจริงข้างต้นเป็นดังนี้

- ราคาหุ้นเฉลี่ยในตลาดหลักทรัพย์ปารีส	43 ยูโร
- บริษัท C เสนอขายให้พนักงานในราคา (43 ยูโร ลด 20%)	35 ยูโร
- เพื่อความสะดวกของพนักงานบริษัท C กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเท่ากับ 38.88 บาท/ยูโร (อัตราในขณะนั้น) ซึ่งเท่ากับ	1,344 บาท
- พนักงานต้องจ่ายเงินค่าหุ้นเอง ในอัตราหุ้นละ	672 บาท
- บริษัทฯ ช่วยจ่ายสมทบให้ ในอัตราหุ้นละ	672 บาท
- บริษัทฯ รับผิดชอบส่วนต่างของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราล่วงหน้า (forward contract) ในอัตรา 39.94 บาท/ยูโร แต่อัตราแลกเปลี่ยนตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยในวันส่งเงินออกไป เป็น	40.53 บาท/ยูโร

4. บริษัทฯ ท้าหรือว่า บริษัทฯ มีความเข้าใจดังต่อไปนี้ถูกต้องหรือไม่

4.1 พนักงานต้องนำประโยชน์เพิ่มที่ได้รับจากการซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาดมาคำนวณเป็นเงินได้เพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยการคำนวณประโยชน์เพิ่มดังกล่าวต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากรที่ 28/2538 โดยคำนวณมูลค่าหุ้นตามข้อ 2(2)ซึ่งตามกรณีของบริษัทฯ นั้น หุ้นที่จัดสรรให้พนักงานดังกล่าวไม่มีราคาขายให้ประชาชนทั่วไป (Public Offering) จึงต้องถือมูลค่าหุ้นเท่ากับมูลค่าทางบัญชีในรอบระยะเวลาบัญชีก่อนรอบระยะเวลาบัญชีที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในหุ้น(พ.ศ.2544) ซึ่งมูลค่าหุ้นละ 29.67 ยูโร หักด้วยราคาหุ้นที่ขายให้พนักงาน 35 ยูโร เท่ากับว่าพนักงานไม่ได้ประโยชน์เพิ่มในส่วนนี้

4.2 ประโยชน์เพิ่มจากการที่บริษัทฯ ช่วยเหลือลูกจ้าง ได้แก่

(1) จ่ายเงินค่าหุ้นสมทบให้ลูกจ้างในอัตราหุ้นละ 672 บาท

(2) จ่ายผลต่างอัตราแลกเปลี่ยน (จากอัตรา 38.88 บาท/ยูโร เป็น 40.53 บาท/ยูโร) เพิ่มขึ้น 2.15 บาท/ยูโร ซึ่งเท่ากับหุ้นละ 75.25 บาทพนักงานต้องนำมารวมคำนวณเป็นเงินได้เพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

4.3 เมื่อพนักงานได้รับกรรมสิทธิ์หุ้นดังกล่าวในปี 2545 แล้วต่อมาในปี 2546 หากพนักงานขายหุ้นนั้นในประเทศฝรั่งเศส และได้รับ Capital Gains พนักงานต้องนำ Capital Gainsดังกล่าวมาเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทย ตามความตกลงระหว่างประเทศไทยและประเทศฝรั่งเศส เพื่อการเว้นการเก็บภาษีซ้อน โดยการคำนวณ Capital Gains นั้น ได้จากการนำราคาขายหุ้นในประเทศฝรั่งเศส หักด้วยต้นทุนซื้อซึ่งได้แก่ มูลค่าหุ้นที่บริษัท C เสนอขายให้แก่พนักงาน (หุ้นละ 35 ยูโร) โดยการคำนวณราคาขาย ให้ใช้อัตราแลกเปลี่ยน ณ วันที่เงิน

ดังกล่าวส่งกลับมาถึงธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย และการคำนวณราคาต้นทุน ให้ใช้อัตราแลกเปลี่ยนในวันที่ส่งเงินออกไปชำระค่าซื้อหุ้นคือ 40.53 บาท/ยูโร

4.4 ในกรณีที่พนักงานได้รับเงินปันผลและถูกหักภาษีเงินได้ในประเทศฝรั่งเศส สำหรับเงินปันผลที่ได้รับดังกล่าว การนำภาษีที่ถูกหักไว้ในประเทศฝรั่งเศสมาใช้เครดิตภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทยตามความตกลงระหว่างประเทศไทยและประเทศฝรั่งเศสเพื่อการเว้นการเก็บภาษีซ้อน ต้องใช้หลักฐานตามที่ระบุในข้อ 11 ของประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 65) ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ.2539 จึงเป็นที่ยอมรับของกรมสรรพากร

4.5 ถ้าพนักงานได้รับเงินปันผลจากการถือหุ้นหรือได้รับการขายหุ้นในปีภาษี 2546 แต่พนักงานไม่นำเงินได้ดังกล่าวเข้ามาในประเทศไทยในปีภาษี 2546 พนักงานไม่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทยตามมาตรา 41 วรรคสอง แห่งประมวลรัษฎากร ดังความละเอียดแจ้งอยู่แล้ว นั้น

กรมสรรพากรขอเรียนว่า

1. พนักงานต้องนำประโยชน์เพิ่มที่ได้จากการซื้อหุ้นในราคาต่ำกว่าราคาตลาดมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในการคำนวณประโยชน์เพิ่มดังกล่าวต้องปฏิบัติตามข้อ 2(2) ของคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากรที่ 28/2538ฯ ลงวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2538

2. กรณี 4.2 4.4 และ 4.5 ความเข้าใจของบริษัทฯ ถูกต้องแล้ว

3. กรณี 4.3 ในการคำนวณเงินได้พึงประเมินที่เป็นหน่วยเงินตราต่างประเทศ เพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทย ให้ใช้อัตราแลกเปลี่ยนตามอัตราอ้างอิงประจำวันที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศไว้เป็นอัตราแลกเปลี่ยนในการคำนวณเงินตราต่างประเทศเป็นเงินตราไทยของวันถัดไปตามมาตรา 9 แห่งประมวลรัษฎากร

ขอแสดงความนับถือ

วิชัย จีร์กเกียรติ

(นายวิชัย จีร์กเกียรติ)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมสรรพากร

เลขที่หนังสือ : กค 0706/6389

วันที่ : 9 กรกฎาคม 2546

เรื่อง : ภาษีเงินได้นิติบุคคล กรณีการให้สิทธิพนักงานในการซื้อหุ้น

ข้อหาหรือ : 1. บริษัทฯเป็นบริษัทในเครือของบริษัท อ.ประเทศสหรัฐอเมริกา(บริษัทแม่) จดทะเบียนตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2540 และได้ทำการโอนกิจการทั้งหมดไปยังบริษัทอื่นเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2544 โดยจดทะเบียนเลิกกิจการเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2544

2. บริษัทแม่มีนโยบายเพื่อเพิ่มแรงจูงใจให้พนักงานของบริษัทในเครือทั่วโลกเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จึงมีโครงการ 1995 stock option and performance award plan โดยกำหนดคุณสมบัติของพนักงานที่จะต้องเป็นพนักงานของบริษัทในเครือที่ได้รับการว่าจ้างให้ทำงานไม่น้อยกว่า 20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ มีอายุการทำงานนานกว่า 5 เดือนขึ้นไป มีผลการทำงานดี และมีประสิทธิภาพ โดยในแต่ละปีจะพิจารณาให้ผลตอบแทนเป็นจำนวนหุ้นที่พนักงานมีสิทธิซื้อได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับผลงานของพนักงาน ปีที่พนักงานได้รับสิทธิเรียกว่า Grant period มีระยะเวลา 1 ปี แต่พนักงานจะมีสิทธิซื้อหุ้น(Exercise) ได้เมื่อพ้น Grant period แล้ว โดยจะเลือกใช้สิทธิซื้อหุ้น(Exercise) ในปีใดก็ได้ ภายใน 10 ปี นับแต่วันที่ได้รับสิทธิให้ซื้อหุ้น เมื่อพนักงานใช้สิทธิซื้อหุ้น(Exercise) แล้ว พนักงานนั้นจะต้องชำระค่าหุ้นตามราคาที่ได้รับสิทธิ ส่วนผลต่างระหว่างสิทธิที่พนักงานได้รับในการซื้อหุ้นกับราคาหุ้นที่ขายได้จริงในวันที่พนักงานใช้สิทธิซื้อหุ้น(Exercise) บริษัทฯจะชำระแทนพนักงานตามที่บริษัทแม่เรียกเก็บค่าซื้อหุ้นดังกล่าว และเนื่องจากบริษัทฯเป็นบริษัทในเครือที่มีขนาดเล็ก จึงมีพนักงานที่ผ่านการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการเพียงคนเดียว มีตำแหน่งเป็นผู้จัดการทั่วไปและเป็นกรรมการผู้มีอำนาจลงนามผูกพันบริษัทฯ

3. ในทางปฏิบัติเมื่อพนักงานได้รับสิทธิให้ซื้อหุ้น บริษัทฯจะบันทึกสิทธิที่พนักงานได้รับโดยการตั้งเป็นรายการเงินสำรอง โดยคำนวณค่าของสิทธิดังกล่าวตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป(คำนวณมูลค่าหุ้นตามราคาตลาดหุ้นนิวยอร์ก ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี)และจะรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายในทางภาษีอากรในปีที่พนักงานได้ใช้สิทธิซื้อหุ้น(Exercise) แล้ว

4. ในวันที่บริษัทฯจดทะเบียนเลิกกิจการ ปรากฏว่ามีค่าใช้จ่ายค้างจ่ายสำหรับสิทธิที่พนักงานได้รับและยังไม่ได้ใช้สิทธิซื้อหุ้น(Exercise)เป็นจำนวนทั้งสิ้น 3,321,035 บาท ที่บริษัทฯได้ตั้งเป็นรายการเงินสำรองไว้ ซึ่งตามสัญญาโอนกิจการได้ตกลงโอนทั้งทรัพย์สินและหนี้สิน รวมถึงค่าใช้จ่ายค้างจ่ายสำหรับสิทธิที่ยังไม่ได้ซื้อหุ้น(Exercise) ไปยังบริษัทผู้รับโอนด้วย

บริษัทฯ จึงหาหรือว่าความเห็นดังต่อไปนี้ถูกต้องหรือไม่

1. บริษัทฯ ตั้งเงินสำรองค้างจ่ายในปีที่พนักงานได้รับสิทธิซื้อหุ้น แต่เนื่องจากเป็นรายจ่ายที่ยังไม่เกิดขึ้นจริง และบริษัทฯ ยังไม่มีหน้าที่ต้องชำระเงินสำรองดังกล่าว จึงไม่สามารถถือเป็นค่าใช้จ่ายในทางภาษีอากรได้จนกว่าพนักงานจะได้ใช้สิทธิซื้อหุ้น(Exercise) แล้ว
2. ในปีที่พนักงานใช้สิทธิซื้อหุ้น(Exercise) บริษัทฯ สามารถรับรู้รายจ่ายในทางภาษีอากรได้ตามจำนวนค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริงทั้งจำนวน
3. ในปีที่เกิดกิจการ บริษัทฯ ได้โอนเงินสำรองตามโครงการไปยังบริษัทผู้รับโอนด้วย ดังนั้นแม้ว่าพนักงานยังไม่ได้ใช้สิทธิซื้อหุ้น(Exercise) ในรอบระยะเวลาบัญชีที่เกิดกิจการ ย่อมถือได้ว่าบริษัทฯ ได้ชำระเงินสำรองตามโครงการที่มีอยู่ให้แก่บริษัทผู้รับโอนแล้ว รายการเงินสำรองที่บริษัทฯ ได้ชำระไปย่อมรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายในทางภาษีอากรได้ในรอบระยะเวลาบัญชีที่มีการโอนกิจการ
4. บริษัทฯ เป็นองค์กรขนาดเล็ก จึงมีพนักงานระดับผู้บริหารเพียงคนเดียวที่ได้รับเลือกให้เข้าร่วมโครงการ เนื่องจากมีผลการทำงานดีเข้าหลักเกณฑ์ที่กำหนด และจำนวนสิทธิที่พนักงานได้รับก็เป็นไปตามเงื่อนไขที่บริษัทฯ กำหนด รายจ่ายที่เกิดขึ้นเมื่อพนักงานได้ใช้สิทธิซื้อหุ้น(Exercise) จึงเป็นเหตุการณ์ปกติสำหรับการดำเนินธุรกิจของบริษัทฯ ย่อมถือเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการได้

แนววินิจฉัย 1. กรณีบริษัทฯ ให้สิทธิแก่พนักงานในการซื้อหุ้นของบริษัทฯ แม้นในต่างประเทศ เพื่อเป็นสวัสดิการแก่พนักงานที่มีผลการทำงานดี โดยกำหนดคุณสมบัติเป็นการทั่วไปว่าหากพนักงานคนใดมีผลการทำงานเข้าหลักเกณฑ์ที่กำหนดแล้วก็จะได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้มีสิทธิซื้อหุ้น การให้สิทธิซื้อหุ้นดังกล่าวจึงเป็นการให้สวัสดิการแก่พนักงานอันเป็นปกติของการประกอบกิจการโดยทั่วไป ดังนั้น หากพนักงานใช้สิทธิซื้อหุ้น(Exercise) แล้ว และบริษัทฯ ต้องจ่ายเงินส่วนต่างระหว่างราคาที่พนักงานได้รับสิทธิในการซื้อหุ้นกับราคาที่พนักงานซื้อจริง โดยมีได้มีข้อกำหนดให้จ่ายจากผลกำไรของบริษัทฯ ที่ได้ เมื่อสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีแล้ว บริษัทฯ ย่อมถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลไม่ต้องห้ามตามมาตรา 65 ตรี(3)(13)และ(19) แห่งประมวลรัษฎากร และส่วนต่างที่บริษัทฯ จ่ายให้ดังกล่าว เข้าลักษณะเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(1)หรือ (2) แห่งประมวลรัษฎากรพนักงานที่ใช้สิทธิซื้อหุ้น(Exercise) จะต้องนำมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาด้วย

2. ในปีที่พนักงานได้รับสิทธิซื้อหุ้นของบริษัทแม่แล้วแต่ยังไม่ได้ใช้สิทธิซื้อหุ้น (Exercise) และบริษัทฯ ได้ตั้งสำรองค้างจ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น เงินสำรองดังกล่าวมิให้ถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิ ต้องห้ามตามมาตรา 65 ตี(1) แห่งประมวลรัษฎากร

3. กรณีที่บริษัทฯ โอนกิจการให้บริษัทผู้รับโอน โดยบริษัทฯ ได้โอนทรัพย์สินรวมทั้งเงินสำรองที่ได้ตั้งไว้สำหรับส่วนต่างระหว่างราคาที่พนักงานได้รับสิทธิในการซื้อหุ้นกับราคาที่พนักงานซื้อจริงให้แก่บริษัทผู้รับโอนเพื่อนำไปตั้งค้างจ่ายไว้ในบัญชีรอจ่ายหากพนักงานใช้สิทธิซื้อหุ้น(Exercise) การโอนทรัพย์สินดังกล่าวให้ตีราคาตามราคาตลาดในวันที่จดทะเบียนเลิก และไม่ให้อัตราดังกล่าวเป็นรายได้หรือรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิหรือขาดทุน ทั้งนี้ตามมาตรา 74(1)แห่งประมวลรัษฎากร

ที่ กค 0706/10848

กรมสรรพากร

90 ซอยพหลโยธิน 7

ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน

เขตพญาไท กท. 10400

10 พฤศจิกายน 2546

เรื่อง ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กรณีการจัดสรรสิทธิในการซื้อหุ้นให้พนักงาน

เรียน

อ้างถึง

ตามหนังสือที่อ้างถึง บริษัทที่ปรึกษากฎหมายและภาษีอากร พ.จำกัด (“บริษัทที่ปรึกษา”) ได้หารือปัญหาภาษีโดยมีข้อเท็จจริงดังนี้

1. บริษัท N เป็นบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย และได้จัดให้มีโครงการจัดสรรสิทธิซื้อหุ้นของ N ให้พนักงาน (“โครงการฯ”) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการรักษาทรัพยากรบุคคลที่มีค่าให้ปฏิบัติงานกับ N พนักงานสามารถใช้สิทธิได้เมื่อพ้นสามปีนับจากวันแรกที่ได้มีการจัดสรรสิทธิ หรือพนักงานสามารถใช้สิทธิซื้อหุ้นได้หลังวันที่ 22 เมษายน 2543 หากพนักงานลาออกจาก N หรือบริษัทในเครือก่อน พนักงานจะหมดสิทธิซื้อหุ้นทันที สิทธิที่พนักงานได้รับจัดสรรจำนวนหนึ่งหน่วย พนักงานนำไปซื้อหุ้นได้จำนวน 16 หุ้นหรือเท่ากับหน่วยละ 51.60 ยูโร (23.23 ยูโรต่อหนึ่งหุ้น) ไม่ว่าจะมูลค่าของ N ในตลาดหลักทรัพย์ H ณ วันที่พนักงานใช้สิทธิจะสูงขึ้นหรือต่ำลง ราคาใช้สิทธิที่ N กำหนดจะคำนวณจากราคาเฉลี่ยของหุ้น N ในตลาดหลักทรัพย์ห้าวันก่อนการประชุมผู้ถือหุ้นวันที่ 25 มีนาคม 2540 N จะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดและไม่มีการเรียกเก็บมายังบริษัท N (ประเทศไทย) จำกัด

2. พนักงานคนหนึ่งได้ปฏิบัติงานในประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทยและได้ใช้สิทธิซื้อหุ้นเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2545 และได้ขายหุ้นที่ได้รับในวันเดียวกัน

บริษัทฯ มีความเห็นว่า

1) วันที่มีการจัดสรรสิทธิ พนักงานยังไม่ได้รับเงินได้พึงประเมิน จึงไม่ต้องนำสิทธิดังกล่าวมาคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา วันที่พนักงานได้ซื้อหุ้นพนักงานมีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(1) แห่งประมวลรัษฎากร ต้องเสียภาษีตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร ทั้งนี้ตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากรที่ 28/2538 ฯ ความเข้าใจดังกล่าวถูกต้องหรือไม่

2) ภายหลังจากที่พนักงานได้รับจัดสรรสิทธิและได้รับมอบหมายให้ไปปฏิบัติหน้าที่ในประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทย ผลประโยชน์ที่ได้รับ (ในระหว่างที่ทำงานอยู่ในประเทศไทย) จึงไม่ควรถือเป็นเงินได้ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในประเทศไทยทั้งหมด หากแต่ผลประโยชน์ที่ต้องนำมาเสียภาษีในประเทศไทยจะต้องเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในประเทศไทยเท่านั้น โดยเฉลี่ยผลประโยชน์ตามระยะเวลาการทำงานตั้งแต่วันที่ได้รับการจัดสรรสิทธิจนถึงวันที่มีการใช้สิทธิ

3. ผลประโยชน์เฉพาะในส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทำงานในประเทศไทย ถือว่าเป็นเงินได้จากหน้าที่การงานหรือทรัพย์สินในต่างประเทศตามมาตรา 41 วรรค 2 แห่งประมวลรัษฎากร แม้พนักงานอยู่ในประเทศไทยในปี 2545 เกิน 180 วัน แต่ไม่ได้นำเงินได้เข้ามาในประเทศไทยในปีภาษีเดียวกัน จึงไม่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทยตามมาตรา 41 วรรค 2 แห่งประมวลรัษฎากร

กรมสรรพากรขอเรียนว่า กรณีพนักงานได้รับการจัดสรรสิทธิในการซื้อหุ้น โดยพนักงานสามารถใช้สิทธิได้เมื่อพ้นสามปีนับจากวันที่ได้รับการจัดสรรสิทธิ ซึ่งเป็นกรณีพนักงานมีสิทธิซื้อหุ้นดังกล่าวในอนาคต จึงยังมีได้รับเงินได้พึงประเมินในวันที่ได้รับการจัดสรรสิทธิในการซื้อหุ้น สำหรับภาระภาษีในกรณีที่พนักงานได้ซื้อหุ้นตามสิทธิในการซื้อหุ้นดังกล่าวเป็นไปตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากรที่ 28/2538 ฯ ลงวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2538 และในกรณีที่พนักงานได้รับผลประโยชน์จากหุ้นดังกล่าวถือเป็นเงินได้ซึ่งต้องเสียภาษีตามมาตรา 41 วรรคหนึ่ง แห่งประมวลรัษฎากร

ขอแสดงความนับถือ

เบญญา หลุยเจริญ

(นางเบญญา หลุยเจริญ)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่
รักษาราชการแทนรองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมสรรพากร

ที่ กค 0706/4934

กรมสรรพากร

90 ซอยพหลโยธิน 7

ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน

เขตพญาไท กท. 10400

28 พฤษภาคม 2546

เรื่อง ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กรณีขายหุ้นให้แก่พนักงานในราคาพิเศษ

เรียน

อ้างถึง

ตามหนังสือที่อ้างถึง บริษัท ที่ปรึกษากฎหมายและภาษีอากร พ.จำกัด (สำนักงานฯ) แจ้งว่าบริษัท L. (บริษัทฯ) เป็นลูกค้าของสำนักงานฯ ซึ่งจดทะเบียนตามกฎหมายของประเทศฝรั่งเศส ประกอบกิจการผลิตและจำหน่ายซีเมนต์ ยิบซัม และวัสดุทำหลังคา บริษัทฯได้จัดให้มีโครงการ L.en action 2002 ซึ่งเป็นโครงการจัดสรรหุ้นให้แก่พนักงาน โดยเปิดโอกาสให้พนักงานของ L. บริษัทในเครือ และบริษัทสาขาทั่วโลกรวมทั้งพนักงานของบริษัทในประเทศไทยเข้ามาเป็นผู้ถือหุ้น ดังนี้

1. โครงการเสนอขายหุ้น (Stock Purchase Plan) พนักงานมีสิทธิจองหุ้นได้ไม่เกินจำนวน 110 หุ้น โดยราคาจอง (Subscription Price) จะคำนวณจากราคาเฉลี่ยของราคาหุ้นในช่วง 20 วันของตลาดหลักทรัพย์ในประเทศฝรั่งเศส (Euronext Paris SA) ก่อนหน้าที่จะประกาศขาย โดยหักส่วนลดร้อยละ 20 ของราคาดังกล่าว สำหรับการจองหุ้นที่ 1 ถึง 10 พนักงานจะจ่ายเงินในอัตราร้อยละ 40 ของราคาจอง (หลังหักส่วนลดร้อยละ 20) โดยบริษัทฯ จ่ายเงินให้ในอัตราร้อยละ 40 ของราคาจอง ส่วนหุ้นที่ 11 ถึง 110 จะต้องจ่ายเงินเต็มจำนวน (หลังหักส่วนลดร้อยละ 20) โดยมีเงื่อนไขว่าพนักงานไม่สามารถจำหน่ายหุ้นดังกล่าวจนกว่าจะพ้นระยะเวลา 5 ปี วันที่ได้รับมอบหุ้นดังกล่าว สำนักงานฯ จึงขอทราบว่

1.1 วันที่พนักงานจองหุ้น ผลประโยชน์ที่พนักงานได้รับจากส่วนต่างระหว่างมูลค่าตามราคาตลาดหลักทรัพย์ในประเทศฝรั่งเศส และราคาจองหุ้นจะถือเป็นเงินได้พึงประเมินของพนักงานหรือไม่และส่วนลด เงินสมทบ ที่พนักงานได้รับจากบริษัทฯ จะต้องนำมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้หรือไม่

1.2 กรณีพนักงานขายหุ้นดังกล่าว พนักงานจะถือราคาใดเป็นต้นทุนของหุ้นและผลกำไรจากการขายหุ้นดังกล่าว จะต้องนำมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้หรือไม่

1.3 หากพนักงานโอนเงินได้จากการขายหุ้นทั้งหมดเข้ามาในประเทศไทย ในปีภาษีเดียวกัน จะต้องนำมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้หรือไม่

2. โครงการให้สิทธิในการซื้อหุ้น (Stock Option Plan) พนักงานที่จองหุ้นตามโครงการแรกจะได้สิทธิ 1 สิทธิสำหรับหุ้นแต่ละหุ้น ส่วนมูลค่าจะคิดคำนวณจากราคาเฉลี่ยของราคาหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ประเทศฝรั่งเศสในช่วง 20 วันทำการ พนักงานจะใช้สิทธิในการซื้อหุ้นได้ในวันแรกของปีที่ห้า นับจากวันจัดสรรและขายหุ้นดังกล่าวได้ภายในระยะเวลา 10 ปี นับจากวันจัดสรร ซึ่งพนักงานมีสิทธิในการซื้อหุ้นดังกล่าวในอนาคตในราคาคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามราคาตลาด ทั้งนี้พนักงานจะไม่ได้รับหุ้น หากพนักงานลาออกหรือพ้นจากสภาพการจ้างงาน สำนักงานฯ จึงขอทราบว่าจะ

2.1 สิทธิดังกล่าวยังมีได้ก่อให้เกิดเงินได้หรือผลประโยชน์ใดๆ จึงไม่ต้องนำสิทธินี้มารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้หรือไม่

2.2 หากพนักงานใช้สิทธิซื้อหุ้น พนักงานจะต้องนำฐานเงินได้โดยถือส่วนต่างระหว่างมูลค่าหุ้นตามราคาตลาดของประเทศฝรั่งเศส ณ วันใช้สิทธิกับราคาใช้สิทธิในการเสียภาษีถูกต้องหรือไม่

2.3 หากพนักงานขายหุ้นดังกล่าวจะใช้ฐานมูลค่าหุ้นใดเพื่อเสียภาษี

2.4 หากพนักงานขายหุ้นและโอนเงินจากการขายหุ้นทั้งหมดเข้ามาในประเทศไทย ในปีภาษีเดียวกัน จะต้องนำเงินได้ดังกล่าวมาเสียภาษีหรือไม่ ดังความละเอียดแจ้งอยู่แล้วนั้น กรมสรรพากรขอเรียนว่า

1. กรณีบริษัทฯ นำหุ้นขายในราคาต่ำกว่าราคาตลาดให้กับพนักงานของบริษัทเอง กรมสรรพากรได้มีแนวทางวินิจฉัย ตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากรที่ 28/2538 ฯ ลงวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2538 อยู่แล้ว ขอให้สำนักงานฯ ถือปฏิบัติตามคำวินิจฉัยดังกล่าว

2. กรณีพนักงานได้รับสิทธิในการซื้อหุ้น (Stock Option Plan) โดยระบุเฉพาะตัวไม่สามารถโอนเปลี่ยนมือได้ ซึ่งพนักงานมีสิทธิในการซื้อหุ้นดังกล่าวในอนาคต จึงยังมีได้รับเงินได้พึงประเมินในวันที่ได้รับใบสิทธิในการซื้อหุ้น สำหรับภาระภาษีในกรณีที่พนักงานได้ซื้อหุ้นตามสิทธิในการซื้อหุ้นดังกล่าวเป็นไปตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากร ที่ 28/2538 จึงขอให้สำนักงานฯ ถือปฏิบัติตามคำวินิจฉัยดังกล่าว

3. กรณีผู้อยู่ในประเทศไทย ได้ขายหุ้นที่อยู่ในต่างประเทศ กรณีเข้าลักษณะเป็นการขายทรัพย์สินที่อยู่ในต่างประเทศ หากมีกำไรจากการขายหุ้นซึ่งเป็นเงินได้พึงประเมินตาม

มาตรา 40(4)(ซ) แห่งประมวลรัษฎากร และนำเงินได้พึงประเมินที่เกิดขึ้นในปีภาษีที่ผู้มีเงินได้เป็นผู้
อยู่ในประเทศไทย เข้ามาในประเทศไทยในปีภาษีเดียวกัน จะต้องนำเงินได้มาเสียภาษีเงินได้
บุคคลธรรมดา ตามมาตรา 41 วรรคสอง แห่งประมวลรัษฎากร

ขอแสดงความนับถือ

วิชัย จีงรักเกียรติ

(นายวิชัย จีงรักเกียรติ)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมสรรพากร

Section 421 of the Internal Revenue Code 1986

General rules (Stock options)

- (a) **Effect of qualifying transfer.** If a share of stock is transferred to an individual in a transfer in respect of which the requirements of section 422(a) or 423(a) are met-
- (1) no income shall result at the time of the transfer of such share to the individual upon his exercise of the option with respect to such share;
 - (2) no deduction under section 162 (relating to trade or business expenses) shall be allowable at any time to the employer corporation, a parent or subsidiary corporation of such corporation, or a corporation issuing or assuming a stock option in a transaction to which section 424(a) applies, with respect to the share so transferred; and
 - (3) no amount other than the price paid under the option shall be considered as received by any of such corporations for the share so transferred.
- (b) **Effect of disqualifying disposition.** If the transfer of a share of stock to an individual pursuant to his exercise of an option would otherwise meet the requirements of section 422(a) or 423(a) except that there is a failure to meet any of the holding period requirements of section 422(a)(1) or 423(a)(1), then any increase in the income of such individual or deduction from the income of his employer corporation for the taxable year in which such exercise occurred attributable to such disposition, shall be treated as an increase in income or a deduction from income in the taxable year of such individual or of such employer corporation in which such disposition occurred.
- (c) **Exercise by estate**
- (1) **In general.** If an option to which this part applies is exercised after the death of the employee by the estate of the decedent, or by a person who acquired the right to exercise such option by bequest or inheritance or by reason of the death of the decedent, the provisions of subsection (a) shall apply to the same extent as if the option had been exercised by the decedent, except that –

- (A) the holding period and employment requirements of sections 422(a) and 423(a) shall not apply, and
 - (B) any transfer by the estate of stock acquired shall be considered a disposition of such stock for purposes of section 423(c).
- (2) **Deduction for estate tax.** If an amount is required to be included under section 423(c) in gross income of the estate of the deceased employee or of a person described in paragraph (1), there shall be allowed to the estate or such person a deduction with respect to the estate tax attributable to the inclusion in the taxable estate of the deceased employee of the net value for estate tax purposes of the option. For this purpose, the deduction shall be determined under section 691(c) as if the option acquired from the deceased employee were an item of gross income in respect of the decedent under section 691 and as if the amount includible in gross income under section 423(c) were an amount included in gross income under section 691 in respect of such item of gross income.
- (3) **Basis of shares acquired.** In the case of a share of stock acquired by the exercise of an option to which paragraph (1) applies -
- (A) the basis of such share shall include so much of the basis of the option as is attributable to such share; except that the basis of such share shall be reduced by the excess (if any) of (i) the amount which would have been includible in gross income under section 423(c) if the employee had exercised the option on the date of his death and had held the share acquired pursuant to such exercise at the time of his death, over (ii) the amount which is includible in gross income under such section; and
 - (B) the last sentence of section 423(c) shall apply only to the extent that the amount includible in gross income under such section exceeds so much of the basis of the option as is attributable to such share.

Section 422 of the Internal Revenue Code

Incentive stock options

(a) **In general.** Section 421(a) shall apply with respect to the transfer of a share of stock to an individual pursuant to his exercise of an incentive stock option if -

- (1) no disposition of such share is made by him within 2 years from the date of the granting of the option nor within 1 year after the transfer of such share to him, and
- (2) at all times during the period beginning on the date of the granting of the option and ending on the day 3 months before the date of such exercise, such individual was an employee of either the corporation granting such option, a parent or subsidiary corporation of such corporation, or a corporation or a parent or subsidiary corporation of such corporation issuing or assuming a stock option in a transaction to which section 424(a) applies.

(b) **Incentive stock option.** For purposes of this part, the term "incentive stock option" means an option granted to an individual for any reason connected with his employment by a corporation, if granted by the employer corporation or its parent or subsidiary corporation, to purchase stock of any of such corporations, but only if -

- (1) the option is granted pursuant to a plan which includes the aggregate number of shares which may be issued under options and the employees (or class of employees) eligible to receive options, and which is approved by the stockholders of the granting corporation within 12 months before or after the date such plan is adopted;
- (2) such option is granted within 10 years from the date such plan is adopted, or the date such plan is approved by the stockholders, whichever is earlier;
- (3) such option by its terms is not exercisable after the expiration of 10 years from the date such option is granted;

- (4) the option price is not less than the fair market value of the stock at the time such option is granted;
- (5) such option by its terms is not transferable by such individual otherwise than by will or the laws of descent and distribution, and is exercisable, during his lifetime, only by him; and
- (6) such individual, at the time the option is granted, does not own stock possessing more than 10 percent of the total combined voting power of all classes of stock of the employer corporation or of its parent or subsidiary corporation. Such term shall not include any option if (as of the time the option is granted) the terms of such option provide that it will not be treated as an incentive stock option.

(c) Special rules.

- (1) **Good faith efforts to value of stock.** If a share of stock is transferred pursuant to the exercise by an individual of an option which would fail to qualify as an incentive stock option under subsection (b) because there was a failure in an attempt, made in good faith, to meet the requirement of subsection (b)(4), the requirement of subsection (b)(4) shall be considered to have been met. To the extent provided in regulations by the Secretary, a similar rule shall apply for purposes of subsection (d).
- (2) **Certain disqualifying dispositions where amount realized is less than value at exercise** If -
 - (A) an individual who has acquired a share of stock by the exercise of an incentive stock option makes a disposition of such share within either of the periods described in subsection (a)(1), and
 - (B) such disposition is a sale or exchange with respect to which a loss (if sustained) would be recognized to such individual, then the amount which is includible in the gross income of such individual, and the amount which is deductible from the income of his employer corporation, as compensation attributable to the exercise of such

option shall not exceed the excess (if any) of the amount realized on such sale or exchange over the adjusted basis of such share.

- (3) **Certain transfers by insolvent individuals.** If an insolvent individual holds a share of stock acquired pursuant to his exercise of an incentive stock option, and if such share is transferred to a trustee, receiver, or other similar fiduciary in any proceeding under title 11 or any other similar insolvency proceeding, neither such transfer, nor any other transfer of such share for the benefit of his creditors in such proceeding, shall constitute a disposition of such share for purposes of subsection (a)(1).
- (4) **Permissible provisions.** An option which meets the requirements of subsection (b) shall be treated as an incentive stock option even if -
- (A) the employee may pay for the stock with stock of the corporation granting the option,
 - (B) the employee has a right to receive property at the time of exercise of the option, or
 - (C) the option is subject to any condition not inconsistent with the provisions of subsection (b). Subparagraph (B) shall apply to a transfer of property (other than cash) only if section 83 applies to the property so transferred.
- (5) **10-percent shareholder rule.** Subsection (b)(6) shall not apply if at the time such option is granted the option price is at least 110 percent of the fair market value of the stock subject to the option and such option by its terms is not exercisable after the expiration of 5 years from the date such option is granted.
- (6) **Special rule when disabled.** For purposes of subsection (a)(2), in the case of an employee who is disabled (within the meaning of section 22(e)(3)), the 3-month period of subsection (a)(2) shall be 1 year.

- (7) **Fair market value.** For purposes of this section, the fair market value of stock shall be determined without regard to any restriction other than a restriction which, by its terms, will never lapse.

(d) **\$100,000 per year limitation.**

- (1) **In general.** To the extent that the aggregate fair market value of stock with respect to which incentive stock options (determined without regard to this subsection) are exercisable for the 1st time by any individual during any calendar year (under all plans of the individual's employer corporation and its parent and subsidiary corporations) exceeds \$100,000, such options shall be treated as options which are not incentive stock options.
- (2) **Ordering rule.** Paragraph (1) shall be applied by taking options into account in the order in which they were granted.
- (3) **Determination of fair market value.** For purposes of paragraph (1), the fair market value of any stock shall be determined as of the time the option with respect to such stock is granted.

Section 423 of the Internal Revenue Code

Employee stock purchase plans

- (a) **General rule.** Section 421(a) shall apply with respect to the transfer of a share of stock to an individual pursuant to his exercise of an option granted after December 31, 1963, under an employee stock purchase plan (as defined in subsection (b)) if -
- (1) no disposition of such share is made by him within 2 years after the date of the granting of the option nor within 1 year after the transfer of such share to him; and
- (2) at all times during the period beginning with the date of the granting of the option and ending on the day 3 months before the date of such exercise, he is an employee of the corporation granting such option, a parent or subsidiary corporation of such corporation, or a corporation or a parent or

subsidiary corporation of such corporation issuing or assuming a stock option in a transaction to which section 424(a) applies.

(b) Employee stock purchase plan. For purposes of this part, the term "employee stock purchase plan" means a plan which meets the following requirements:

- (1) the plan provides that options are to be granted only to employees of the employer corporation or of its parent or subsidiary corporation to purchase stock in any such corporation;
- (2) such plan is approved by the stockholders of the granting corporation within 12 months before or after the date such plan is adopted;
- (3) under the terms of the plan, no employee can be granted an option if such employee, immediately after the option is granted, owns stock possessing 5 percent or more of the total combined voting power or value of all classes of stock of the employer corporation or of its parent or subsidiary corporation. For purposes of this paragraph, the rules of section 424(d) shall apply in determining the stock ownership of an individual, and stock which the employee may purchase under outstanding options shall be treated as stock owned by the employee;
- (4) under the terms of the plan, options are to be granted to all employees of any corporation whose employees are granted any of such options by reason of their employment by such corporation, except that there may be excluded -
 - (A) employees who have been employed less than 2 years,
 - (B) employees whose customary employment is 20 hours or less per week,
 - (C) employees whose customary employment is for not more than 5 months in any calendar year, and
 - (D) highly compensated employees (within the meaning of section 414(q));

- (5) under the terms of the plan, all employees granted such options shall have the same rights and privileges, except that the amount of stock which may be purchased by any employee under such option may bear a uniform relationship to the total compensation, or the basic or regular rate of compensation, of employees, and the plan may provide that no employee may purchase more than a maximum amount of stock fixed under the plan;
- (6) under the terms of the plan, the option price is not less than the lesser of -
 - (A) an amount equal to 85 percent of the fair market value of the stock at the time such option is granted, or
 - (B) an amount which under the terms of the option may not be less than 85 percent of the fair market value of the stock at the time such option is exercised;
- (7) under the terms of the plan, such option cannot be exercised after the expiration of -
 - (A) 5 years from the date such option is granted if, under the terms of such plan, the option price is to be not less than 85 percent of the fair market value of such stock at the time of the exercise of the option, or
 - (B) 27 months from the date such option is granted, if the option price is not determinable in the manner described in subparagraph (A)
- (8) under the terms of the plan, no employee may be granted an option which permits his rights to purchase stock under all such plans of his employer corporation and its parent and subsidiary corporations to accrue at a rate which exceeds \$25,000 of fair market value of such stock (determined at the time such option is granted) for each calendar year in which such option is outstanding at any time. For purposes of this paragraph -
 - (A) the right to purchase stock under an option accrues when the option (or any portion thereof) first becomes exercisable during the calendar year;

- (B) the right to purchase stock under an option accrues at the rate provided in the option, but in no case may such rate exceed \$25,000 of fair market value of such stock (determined at the time such option is granted) for any one calendar year; and
 - (C) a right to purchase stock which has accrued under one option granted pursuant to the plan may not be carried over to any other option; and
- (9) under the terms of the plan, such option is not transferable by such individual otherwise than by will or the laws of descent and distribution, and is exercisable, during his lifetime, only by him. For purposes of paragraphs (3) to (9), inclusive, where additional terms are contained in an offering made under a plan, such additional terms shall, with respect to options exercised under such offering, be treated as a part of the terms of such plan.
- (c) **Special rule where option price is between 85 percent and 100 percent of value of stock.** If the option price of a share of stock acquired by an individual pursuant to a transfer to which subsection (a) applies was less than 100 percent of the fair market value of such share at the time such option was granted, then, in the event of any disposition of such share by him which meets the holding period requirements of subsection (a), or in the event of his death (whenever occurring) while owning such share, there shall be included as compensation (and not as gain upon the sale or exchange of a capital asset) in his gross income, for the taxable year in which falls the date of such disposition or for the taxable year closing with his death, whichever applies, an amount equal to the lesser of -
- (1) the excess of the fair market value of the share at the time of such disposition or death over the amount paid for the share under the option, or
 - (2) the excess of the fair market value of the share at the time the option was granted over the option price. If the option price is not fixed or

determinable at the time the option is granted, then for purposes of this subsection, the option price shall be determined as if the option were exercised at such time. In the case of the disposition of such share by the individual, the basis of the share in his hands at the time of such disposition shall be increased by an amount equal to the amount so includible in his gross income.

Section 424 of the Internal Revenue Code

Definitions and special rules (stock options)

- (a) **Corporate reorganizations, liquidations, etc.** For purposes of this part, the term "issuing or assuming a stock option in a transaction to which section 424(a) applies" means a substitution of a new option for the old option, or an assumption of the old option, by an employer corporation, or a parent or subsidiary of such corporation, by reason of a corporate merger, consolidation, acquisition of property or stock, separation, reorganization, or liquidation, if -
- (1) the excess of the aggregate fair market value of the shares subject to the option immediately after the substitution or assumption over the aggregate option price of such shares is not more than the excess of the aggregate fair market value of all shares subject to the option immediately before such substitution or assumption over the aggregate option price of such shares, and
 - (2) the new option or the assumption of the old option does not give the employee additional benefits which he did not have under the old option. For purposes of this subsection, the parent-subsidiary relationship shall be determined at the time of any such transaction under this subsection.
- (b) **Acquisition of new stock.** For purposes of this part, if stock is received by an individual in a distribution to which section 305, 354, 355, 356, or 1036 (or so much of section 1031 as relates to section 1036) applies, and such distribution was made with respect to stock transferred to him upon his exercise of the option, such stock shall be considered as having been transferred to him on his

exercise of such option. A similar rule shall be applied in the case of a series of such distributions.

(c) Disposition.

(1) In general. Except as provided in paragraphs (2), (3), and (4), for purposes of this part, the term "disposition" includes a sale, exchange, gift, or a transfer of legal title, but does not include -

- (A) a transfer from a decedent to an estate or a transfer by request or inheritance;
- (B) an exchange to which section 354, 355, 356, or 1036 (or so much of section 1031 as relates to section 1036) applies; or
- (C) a mere pledge or hypothecation.

(2) Joint tenancy. The acquisition of a share of stock in the name of the employee and another jointly with the right of survivorship or a subsequent transfer of a share of stock into such joint ownership shall not be deemed a disposition, but a termination of such joint tenancy (except to the extent such employee acquires ownership of such stock) shall be treated as a disposition by him occurring at the time such joint tenancy is terminated.

(3) Special rule where incentive stock is acquired through use of other statutory option stock.

- (A) Nonrecognition sections not to apply If -
 - (i) there is a transfer of statutory option stock in connection with the exercise of any incentive stock option, and
 - (ii) the applicable holding period requirements (under section 422(a)(1) or 423(a)(1)) are not met before such transfer, then no section referred to in subparagraph (B) of paragraph (1) shall apply to such transfer.
- (B) Statutory option stock. For purpose of subparagraph (A), the term "statutory option stock" means any stock acquired through the exercise of an incentive stock option or an option granted under an employee stock purchase plan.

- (4) **Transfers between spouses or incident to divorce.** In the case of any transfer described in subsection (a) of section 1041 -
- (A) such transfer shall not be treated as a disposition for purposes of this part, and
 - (B) the same tax treatment under this part with respect to the transferred property shall apply to the transferee as would have applied to the transferor.
- (d) **Attribution of stock ownership.** For purposes of this part, in applying the percentage limitations of sections 422(b)(6) and 423(b)(3) -
- (1) the individual with respect to whom such limitation is being determined shall be considered as owning the stock owned, directly or indirectly, by or for his brothers and sisters (whether by the whole or half blood), spouse, ancestors, and lineal descendants; and
 - (2) stock owned, directly or indirectly, by or for a corporation, partnership, estate, or trust, shall be considered as being owned proportionately by or for its shareholders, partners, or beneficiaries.
- (e) **Parent corporation.** For purposes of this part, the term "parent corporation" means any corporation (other than the employer corporation) in an unbroken chain of corporations ending with the employer corporation if, at the time of the granting of the option, each of the corporations other than the employer corporation owns stock possessing 50 percent or more of the total combined voting power of all classes of stock in one of the other corporations in such chain.
- (f) **Subsidiary corporation.** For purposes of this part, the term "subsidiary corporation" means any corporation (other than the employer corporation) in an unbroken chain of corporations beginning with the employer corporation if, at the time of the granting of the option, each of the corporations other than the last corporation in the unbroken chain owns stock possessing 50 percent or more of

the total combined voting power of all classes of stock in one of the other corporations in such chain.

(g) Special rule for applying subsections (e) and (f). In applying subsections (e) and (f) for purposes of section (FOOTNOTE 1) 422(a)(2) and 423(a)(2), there shall be substituted for the term "employer corporation" wherever it appears in subsection (e) and (f) the term "grantor corporation" or the term "corporation issuing or assuming a stock option in a transaction to which section 424(a) applies" as the case may be. (FOOTNOTE 1) So in original. Probably should be "sections".

(h) Modification, extension, or renewal of option.

(1) In general. For purposes of this part, if the terms of any option to purchase stock are modified, extended, or renewed, such modification, extension, or renewal shall be considered as the granting of a new option.

(2) Special rule for section 423 options. In the case of the transfer of stock pursuant to the exercise of an option to which section 423 applies and which has been so modified, extended, or renewed, the fair market value of such stock at the time of the granting of the option shall be considered as whichever of the following is the highest -

(A) the fair market value of such stock on the date of the original granting of the option,

(B) the fair market value of such stock on the date of the making of such modification, extension, or renewal, or

(C) the fair market value of such stock at the time of the making of any intervening modification, extension, or renewal.

(3) Definition of modification. The term "modification" means any change in the terms of the option which gives the employee additional benefits under the option, but such term shall not include a change in the terms of the option -

(A) attributable to the issuance or assumption of an option under subsection (a);

- (B) to permit the option to qualify under section 423(b)(9); or
 - (C) in the case of an option not immediately exercisable in full, to accelerate the time at which the option may be exercised.
- (i) **Stockholder approval.** For purposes of this part, if the grant of an option is subject to approval by stockholders, the date of grant of the option shall be determined as if the option had not been subject to such approval.
- (j) **Cross references.** For provisions requiring the reporting of certain acts with respect to a qualified stock option, an incentive stock option, options granted under employer stock purchase plans, or a restricted stock option, see section 6039.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-ชื่อสกุล	น.ส.อรนิตี เพชรทอง
วัน เดือน ปีเกิด	2 เมษายน 2510
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียนสุราษฎร์พิทยา มัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนสุราษฎร์ธานี ปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต(การบัญชี)จากมหาวิทยาลัย รามคำแหง พ.ศ.2532 นิติศาสตร์บัณฑิต จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ.2538 ประกาศนียบัตรบัณฑิตทางกฎหมายธุรกิจ จาก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ.2540 ประกาศนียบัตรกฎหมายภาษีอากร รุ่นที่ 1 สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ประกาศนียบัตรกฎหมายภาษีอากรระหว่างประเทศ รุ่นที่ 1 สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา เนติบัณฑิตไทย สมัยที่ 56
ประวัติการทำงาน	บริษัท มาตรฐานการบัญชีสากลและกฎหมาย จำกัด พ.ศ.2533 – 2534 บริษัท พี บี เอเยนซีส์ จำกัด พ.ศ.2534- 2537 บริษัท เอช ออด คาร์โก้ จำกัด พ.ศ.2537-2538 บริษัท เอส บี เรลตี้ จำกัด พ.ศ.2538 ปัจจุบันเป็นสมุหบัญชี บริษัท ไทยรวมทุนคลังสินค้า จำกัด (บริษัทในเครือกลุ่มน้ำตาลไทยรุ่งเรือง) มิถุนายน 2538 –ปัจจุบัน และทนายความ